

Aizsardzības ministrija

**AIZSARDZĪBAS MINISTRIJAS
2022. GADA PUBLISKAIS
PĀRSKATS**

SATURS

1. nodaļa. Aizsardzības ministrijas darbības vispārīgs raksturojums	6
1.1. Aizsardzības ministrijas juridiskais statuss	6
1.2. Politikas jomas, funkcijas un uzdevumi.....	6
1.3. Darbības virzieni, prioritātes, budžeta programmas.....	7
1.4. 2022. gada galvenie uzdevumi (prioritātes, pasākumi).....	7
1.5. 2022. gadā uzsāktie pasākumi, kuri tiks turpināti	8
1.6. Aizsardzības ministrijas padotībā esošās iestādes.....	9
2. nodaļa. Finanšu resursi un iestādes darbības rezultāti	10
2.1. Aizsardzības ministrijas budžets un tā izlietojums.....	10
Aizsardzības ministrijas valsts budžeta finansējums un tā izlietojums	10
Aizsardzības ministrijas pārskata gada budžeta programmas.....	11
Valsts budžeta ilgtermiņa saistību projekti	12
2.2. Aizsardzības ministrijas darbības rezultāti 2022. gadā	15
Aizsardzības politika un ģeopolitiskā situācija	15
Latvijas aizsardzības spēju stiprināšana	15
Visaptverošas valsts aizsardzības ieviešana.....	16
NATO kolektīvās aizsardzības principa stiprināšana.....	17
Starptautiskā sadarbība Eiropas Savienības ietvaros.....	18
Baltijas valstu sadarbība	18
Divpusējā un daudzpusējā valstu sadarbība	19
Ģeotelpiskās informācijas politikas plānošana.....	23
Sadarbība ar domnīcām	24
Normatīvo aktu izstrāde valsts aizsardzības nozarē	24
Nodrošinājuma politika	26
Iepirkumi.....	26
Infrastruktūra	27
Industrija	28
Aizsardzības spēju attīstības projekti.....	30
Nacionālā kibernetikas politika	31
Aizsardzības resora pārmaiņu vadība un digitalizācija.....	32
Novērtējums par stratēģijas ieviešanu	32
Iestādes vadības un darbības uzlabošanas sistēmas	33
Iekšējais audits.....	33
Ģenerālinspekcija.....	33
2.3. Aizsardzības ministrijas padotības iestāžu, t.sk. Nacionālo bruņoto spēku, darbības galvenie virzieni un rezultāti	34
Jaunsardzes centrs.....	34
Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centrs.....	35
Valsts aizsardzības loģistikas un iepirkumu centrs	36
Latvijas Kara muzejs	37

Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra	38
Militārās izlūkošanas un drošības dienests	40
Nacionālie bruņotie spēki	41
Militārās mācības	44
Dalība starptautiskajās operācijās un spēku struktūrās	45
Bruņojuma kontroles aktivitātes	45
Atbalsts civilajai sabiedrībai	45
Pulkveža Oskara Kalpaka profesionālā vidusskola	46
3. nodaļa. Aizsardzības ministrijas personāls.....	47
4. nodaļa. Komunikācija ar sabiedrību.....	48
4.1. Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi.....	48
4.2. Sadarbība ar nevalstisko sektoru	52
5. nodaļa. Aizsardzības ministrijas plāns 2023. gadam	53
5.1. 2022. gadā uzsāktie pasākumi, kuri tiks turpināti	53
5.2. 2023. gada galvenie uzdevumi un pasākumi.....	53
5.3. 2023. gadā plānotie sadarbības projekti un pētījumi.....	54
5.4. Aizsardzības ministrijas 2023. gada budžets.....	54
Biežāk izmantotie saīsinājumi	55

Aizsardzības ministrijas valsts sekretāra ievads

2022. gads aizsardzības nozarei bija spraigs un izaicinājumiem pilns. 2022. gada 24. februārī Krievijas Federācijas veiktais iebrukums Ukrainā un izmaiņas starptautiskās drošības vidē lika aizsardzības nozarei pielāgot savu aizsardzības politiku, lai spētu atbilstoši reaģēt uz ģeopolitiskajām izmaiņām transatlantiskajā drošībā. Karš Ukrainā ir veicinājis sabiedrības interesi par to, kā labāk parūpēties par savu un tuvinieku drošību. Sekmējot sabiedrības informētību un izglītošanu, Aizsardzības ministrija aktualizēja bukletu “Kā rīkoties krīzes gadījumā”. Tas papildināts ar praktiskām norādēm par rīcību artilērijas apšaudes vai aviācijas uzlidojuma laikā, kā arī ķīmiska vai kodolapdraudējuma gadījumā. Tiek turpināts skaidrojošais darbs ar valsts un pašvaldību institūcijām, skolām, nevalstiskajām organizācijām, sabiedrību, lai iedzīvotāji zinātu savu lomu un rīcību dažādu krīžu un militārā apdraudējuma gadījumā.

Viens no nozīmīgākajiem starptautiskajiem notikumiem 2022. gadā bija NATO samits Madridē, kurā NATO dalībvalstis vienojās par turpmākajiem soļiem Alianses atturēšanas un aizsardzības politikas stiprināšanai, tostarp par NATO austrumu flangā izvietoto paplašinātās klātbūtnes kaujas grupu pārveidi par brigādes līmeņa vienībām, kā arī militārā ekipējuma un resursu izvietošanu apdraudētākajos reģionos.

NATO un Eiropas Savienības dalībvalstis turpina saskarties ar Krievijas īstenoto hibrīdkaru. Tas izpaužas kā centieni destabilizēt situāciju reģionā ar militārā spēka demonstrēšanu, ekonomiska un politiska spiediena izdarīšanu, kurā tiek iesaistītas valstij nelojālo vietējo iedzīvotāju grupas, kā arī tiek veikta masīva propagandas kampaņa un informatīvais karš. 2022. gadā Madrides samitā apstiprinātajā NATO Stratēģiskajā koncepcijā Krievija skaidri definēta kā visnozīmīgākais un tiešākais drauds sabiedroto drošībai, kā arī mieram un stabilitātei Eiroatlantiskajā telpā.

Latvijā tiek turpināta visaptverošas valsts aizsardzības sistēmas ieviešana, lai paaugstinātu valsts, sabiedrības, kopienas un ikviena iedzīvotāja noturību pret apdraudējumu un sagatavotos jebkurai krīzes situācijai. Notiek sadarbība ar nozīmīgākajiem nozaru komersantiem, kuru darbības nepārtrauktība ir svarīga valsts un sabiedrības funkcionēšanai krīzes gadījumā.

2022. gadā tika uzsākts darbs pie valsts aizsardzības dienesta ieviešanas. Valsts aizsardzības dienesta likums tika pieņemts Saeimā 2023. gada 5. aprīlī, nosakot, ka Latvijā tiek ieviests valsts aizsardzības dienests. Jaunais dienests sniedz iespēju pilsoņiem iegūt zināšanas un sapratni par valsts aizsardzību, uzlabot individuālās rīcības spējas, kā arī piedalīties valsts aizsardzības stiprināšanā. Pirmais iesaukums dienestu uzsāks 2023. gada 1. jūlijā uz brīvprātības pamata, bet no 2024. gada 1. janvāra dienests tiek noteikts kā obligāts. Arī otrajā un turpmākajos iesaukumos Latvijas pilsoņi tiks aicināti iestāties brīvprātīgi, taču nepieciešamības gadījumā personas vecumā no 18 līdz 19 gadiem dienestā tiks iesauktas.

Aizsardzības ministrija ir izstrādājusi jauno Valsts aizsardzības koncepciju, kurā noteikti valsts aizsardzības stratēģiskie mērķi un darbības pamatprincipi. Aizsardzības ministrija ir organizējusi vairākus reģionālos seminārus, lai kopā ar nozares ekspertiem, uzņēmējiem un politiķiem apspriestu Latvijas militārās aizsardzības nozares pamatprincipus, kā arī veicinātu Latvijas sabiedrības

interesešu atspoguļošanu un viedokļu apmaiņu koncepcijas izstrādes gaitā.

Valdības deklarācijā un valdības apstiprinātajā informatīvajā ziņojumā uzsvērts, ka iekšējā un ārējā drošība ir valsts galvenā prioritāte. Aizsardzības nozarei 2023. gadā piešķirti 986,83 miljoni eiro jeb 2,25% no Latvijas iekšzemes kopprodukta, kas ir par 163,55 miljoniem eiro vairāk nekā 2022. gadā. Plānots, ka aizsardzības nozares budžets katru gadu tiks pakāpeniski palielināts – 2024. gadā tas sasniegs 2,4% no valsts iekšzemes kopprodukta, savukārt 2025. gadā – 2,5%. Aizsardzības ministrijas galvenās prioritātes valsts aizsardzības spēju stiprināšanai ir Nacionālo bruņoto spēku kaujas spēju pilnveidošana, attīstot vidēja rādiusa pretgaisa aizsardzību, krasta aizsardzības un raķešu artilērijas sistēmas.

Nozīmīga ir arī pilnvērtīga valsts aizsardzības dienesta ieviešana Latvijas pilsoņiem. Tāpat būtiskas prioritātes ir arī militārās infrastruktūras attīstība un visaptverošas valsts aizsardzības sistēmas ieviešana.

Latvijas drošības un aizsardzības stiprināšanai ir paveikts daudz - attīstītas un pilnveidotas militārās spējas un veikti ieguldījumi valsts aizsardzībā. Ir būtiski stiprinātas valsts aizsardzības spējas, ieguldot līdzekļus gan Nacionālo bruņoto spēku materiāltehniskajā nodrošinājumā, gan karavīru un zemessargu profesionalitātes pilnveidošanā. Aizsardzības nozare turpinās stiprināt Latvijas aizsardzību – kā militāro drošību, tā visas sabiedrības psiholoģisko noturību.

Pateicos aizsardzības nozares darbiniekiem, karavīriem, zemessargiem un jaunsargiem par godprātīgi veikto darbu un ieguldījumu valsts aizsardzības nozares stiprināšanā un attīstībā!

Ar cieņu
valsts sekretārs

Jānis Garisons

1. nodaļa. Aizsardzības ministrijas darbības vispārīgs raksturojums

1.1. Aizsardzības ministrijas juridiskais statuss

Aizsardzības ministrija (AM) ir vadošā valsts pārvaldes iestāde valsts aizsardzības nozarē. AM ir augstākā iestāde tās padotībā esošajām valsts pārvaldes iestādēm.

AM darbu vada aizsardzības ministrs, savukārt administratīvo vadību un ministrijas funkciju izpildi nodrošina valsts sekretārs. Saikni starp ministru un Saeimu nodrošina parlamentārais sekretārs.

AM administratīvo vadību 2022. gadā nodrošināja trīs valsts sekretāra vietnieki (politikas jautājumos, nodrošinājuma jautājumos un finanšu jautājumos), 12 departamentu direktori un piecu patstāvīgo nodaļu vadītāji.

1.2. Politikas jomas, funkcijas un uzdevumi

AM izstrādā valsts aizsardzības politiku, organizē un koordinē valsts aizsardzības politikas īstenošanu, valsts politikas īstenošanu ģeodēzijas, kartogrāfijas un ģeotelpiskās informācijas jomā, militārās izglītības un zinātnes jomā. AM plāno Nacionālo bruņoto spēku (NBS) vidēja termiņa un ilgtermiņa spēju attīstību, tai skaitā infrastruktūru, personālu, finanses un nodrošinājumu ar materiāltehniskajiem līdzekļiem. AM koordinē nacionālo kiberdrošības politiku un veicina nacionālās aizsardzības un drošības industrijas izaugsmi un attīstību. AM nodrošina uzņemošās valsts atbalstu, kā arī aktīvi iesaistās Ziemeļatlantijas līguma organizācijas (NATO) un Eiropas Savienības (ES) aizsardzības politikas veidošanā. AM nodrošina sabiedrību ar nepieciešamo informāciju par valsts aizsardzību, veicina sabiedrības izpratni par Latvijas dalību NATO, kā arī veic citas ārējos normatīvajos aktos noteiktās funkcijas.

Lai veiktu funkciju izpildi, AM:

- nodrošina NBS attīstību un atbilstību NATO militārajiem standartiem;
- sagatavo Militāro draudu analīzi, izstrādā Valsts aizsardzības koncepciju, NBS attīstības plānu, Valsts aizsardzības plānu un citus aizsardzības politikas plānošanas dokumentus;
- nodrošina valsts aizsardzībā iesaistītā personālsastāva pārvaldes un militārās izglītības politikas izstrādi un organizē militārās izglītības mācību procesu aizsardzības sistēmā;
- piedalās NATO, ES un citu starptautisko drošības un aizsardzības organizāciju politikas veidošanā;
- veicina sabiedroto valstu atbalstu Latvijas aizsardzības stiprināšanai un nodrošina sabiedroto spēku uzņemošās valsts atbalsta funkcijas;
- atbilstoši noteiktajām valsts aizsardzības politikas prioritātēm nodrošina divpusējo un daudzpusējo valstu sadarbību drošības un aizsardzības jomā;
- plāno NBS dalību operācijās un nodrošina Latvijas līdzdalību starptautiskajos drošības un aizsardzības pasākumos;
- vada NBS mobilizāciju valsts apdraudējuma gadījumā;
- izstrādā vienotu valsts aizsardzības tehniskā nodrošinājuma un apgādes sistēmu;
- normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā nodrošina sociālās garantijas NBS personālsastāvam;
- normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā izsniedz ārvalstu bruņotajiem spēkiem atļauju bruņojuma ieviešanai Latvijas Republikā vai izvešanai no tās, veic ievestā bruņojuma uzskaiti un kontroli, apstiprina ārvalstu bruņoto spēku vienību personāla sarakstu pirms vienības ierašanās Latvijas Republikā;
- koordinē kiberdrošības un kiberaizsardzības politikas plānošanu un īstenošanu;
- koordinē visaptverošas valsts aizsardzības sistēmas ieviešanu;
- veic citus normatīvajos aktos noteiktos uzdevumus.

1.3. Darbības virzieni, prioritātes, budžeta programmas

2022. gadā AM veidoja aizsardzības politiku saskaņā ar 2020. gada 24. septembrī apstiprināto Valsts aizsardzības koncepciju (turpmāk – VAK). Valsts aizsardzības mērķis ir novērst un pārvarēt iespējamo valsts apdraudējumu, garantēt valstiskumu, valsts varas un iekārtas rīcībspēju un nepārtrauktību, kā arī sekmēt visu Latvijas iedzīvotāju atbildīgu attieksmi pret valsti un tās drošību. Valsts aizsardzības stratēģija ir balstīta uz atturēšanu un četriem galvenajiem darbības virzieniem: NBS attīstību un nacionālo paš aizsardzības spēju stiprināšanu, Ziemeļatlantijas līguma organizācijas kolektīvās aizsardzības stiprināšanu, starptautiskās sadarbības veicināšanu un visaptverošas valsts aizsardzības sistēmas ieviešanu.

Latvija ir viena no NATO valstīm, kura jau 2018. gadā sasniedza NATO noteikto aizsardzības izdevumu vadlīniju aizsardzības izdevumiem veltīt ne mazāk kā 2% no iekšzemes kopprodukta (turpmāk – IKP). Par spīti energoresursu cenas un inflācijas kāpumam, Latvijai 2022. gadā izdevās novirzīt aizsardzības nozarei sākotnēji plānoto līdzekļu apjomu, kas atbilstoši aktuālajiem IKP pieauguma datiem ir 2,1%. Aizsardzības budžeta plānošana Latvijai ne mazāk kā 2% apmērā no IKP 2022. gadā ļāva nodrošināt ilgtspējīgu nacionālo aizsardzības spēju attīstību, tostarp plānojot nepieciešamos līdzekļus spēju attīstībai, uzturēšanai un bruņoto spēku vienību kaujas gatavības celšanai.

Pamatojoties uz grozījumiem Valsts aizsardzības finansēšanas likumā, kas tika pieņemti 2022. gada 24. aprīlī un veikti, ņemot vērā notikušās ģeopolitiskās izmaiņas pēc Krievijas pilna mēroga militārā iebrukuma Ukrainā, aizvadītajā gadā bija iespējams uzsākt prioritāro NBS aizsardzības spēju ieviešanu, kuru attīstība līdz šim tika plānota ilgākā laika periodā. Līdz ar pieņemtajiem grozījumiem paredzēts kāpināt aizsardzības finansējumu un 2025. gadā aizsardzībai atvēlēt ne mazāk kā 2,5% no prognozētā IKP apjoma. 2023. gadā — 2,25% no prognozētā IKP apjoma, bet ne mazāk kā 886 466

480 eiro, 2024. gadā — 2,4% no prognozētā IKP apjoma, bet ne mazāk kā 1 002 485 480 eiro, 2025. gadā un turpmākajos gados — 2,5% no prognozētā IKP apjoma, bet ne mazāk kā 1 103 916 480 eiro.

2022. gadā aizsardzības budžeta izdevumi bija 836,93 miljoni eiro, t.sk. 72,82 miljoni eiro no līdzekļiem neparedzētiem gadījumiem. Līdzekļi primāri izlietoti valsts aizsardzības spēju attīstības un iekšējās drošības stiprināšanas pasākumiem saistībā ar plaša mēroga Krievijas militāro agresiju pret Ukrainu un pieaugošiem ģeopolitiskiem riskiem, kā arī lai nodrošinātu nepieciešamo pasākumu īstenošanu saistībā ar ārkārtas situāciju uz Latvijas–Baltkrievijas valsts robežas.

1.4. 2022. gada galvenie uzdevumi (prioritātes, pasākumi)

Aizsardzības ministrijas galvenie pasākumi 2022. gadā:

- nodrošināt ilgtspējīgu NBS spēju attīstību saskaņā ar aktuālo NBS attīstības plānu un aizsardzībai pieejamo finansējumu, turpinot pretgaisa aizsardzības, netiešā uguns atbalsta, komandvadības spēju un sauszemes spēku mehānizētās brigādes attīstību, un helikopteru ieviešanu bruņojumā, kā arī prioritāri attīstīt militārās medicīnas, taktiskās mobilitātes un Brigādes līmeņa nodrošinājuma spējas;
- sekmēt nacionālās aizsardzības industrijas attīstību, piešķirot finanšu resursus nacionālās pētniecības kapacitātes celšanai, realizējot Aizsardzības tehnoloģiju un inovāciju centra projektus, kā arī strādājot pie militāro komersantu un industrijas vispusīga atbalsta;
- turpināt NBS nodrošinājuma jomas attīstību, pakāpeniski ieviešot nodrošinājuma reformu un digitālos risinājumus visos apgādes un nodrošinājuma līmeņos;
- attīstīt visaptverošas valsts aizsardzības sistēmu un informēt sabiedrību par rīcību krīzes situācijās, kā arī pilnveidot izpratni par nozaru ministriju un pašvaldību lomu aizsardzības sistēmā;

1. nodaļa

- stiprināt valsts kiberdrošību un nacionālās kibersardzības spējas, lai pilnveidotu noturību pret kiberuzbrukumiem un mazinātu digitālās drošības riskus;
- turpināt valsts aizsardzības mācības ieviešanu izglītības sistēmā un Jaunsardzes kustības attīstību, veicinot jauniešu piederības sajūtu Latvijai, attīstot kritisko domāšanu un pilsonisko apziņu;
- nodrošināt kvalitatīvu un kompetencēm atbilstošu kadetu sagatavošanu Pulkveža O. Kalpaka profesionālajā vidusskolā, veicinot jaunas virsnieku paaudzes izveidi;
- nodrošināt Zemessardzes spēju attīstību, sekmēt zemessargu rekrutēšanu un motivāciju, stiprināt sadarbību ar pašvaldībām, kā arī attīstīt reģionālo infrastruktūru;
- turpināt Latvijas karavīru dalību starptautiskajās misijās un operācijās: ANO, NATO, ES un koalīcijas spēku operācijās, NATO ātrās reaģēšanas spēkos, ES kaujas grupās un Apvienotajos reaģēšanas spēkos (JEF, NRF, EUBG).

1.5. 2022. gadā uzsāktie pasākumi, kuri tiks turpināti

Turpinot 2022. gadā uzsākto aizsardzības plānošanas procesu, 2023. gadā paredzēts izstrādāt NBS attīstības plānu 2024.-2036. gadam, ņemot vērā reģiona drošības aktualitātes un gūto pieredzi no Krievijas Federācijas iebrukuma Ukrainā.

Turpināsies darbs pie NBS Gaisa spēku spēju attīstības, ieviešot bruņojumā vidējās klases helikopterus UH-60M un vieglās klases helikopterus MD530. 2023. gadā tiks turpināta PGA spēju attīstība, paredzot tuvās pretgaisa aizsardzības sistēmu modernizāciju un vidējas darbības rādiusa pretgaisa aizsardzības sistēmu ieviešanu.

NBS spēku attīstība notiek atbilstoši spēkā esošajam NBS attīstības plānam un projektu vadības dokumentiem. Pašreizējās prioritātes ir stiprināt NBS ugunsjaudu tālās distancēs, jāturpina netiešās uguns atbalsta spējas ieviešana, t.sk. raķešu artilērijas

spējas attīstība. Krasta aizsardzības spējas attīstības ietvaros NBS apbruņojumā tiks veikta pretkuģu raķešu sistēmu ieviešana. Jāturpina modernizēt Zemessardzes kaujas spējas un kapacitāti, pakāpeniski ieviešot "Patria" 6x6 bruņumašīnas un nodrošinot zemessargus ar modernu ekipējumu. Tiks nodrošināta Latvijas dalība NATO, ES, ANO misijās un operācijās, kā arī uzturētas rotācijas apvienotajos reaģēšanas spēkos.

Turpināsies mācību "Kristaps" organizēšana, lai stiprinātu sadarbību starp pašvaldībām un NBS, kas veicinās noturību valsts militāra vai hibrīdapdraudējuma gadījumā. Turpināsies nodrošinājuma reforma, uzticot Valsts aizsardzības loģistikas un iepirkumu centram kolektīvā ekipējuma, bruņojuma, ēdināšanas un medicīnas materiāltehnisko līdzekļu nodrošināšanu.

Turpinot uzsākto sadarbību ar vietējo industriju, 2023. gadā plānoti vairāki iepirkumi NBS vajadzībām, piemēram, pārtikas, munīcijas, individuālo ekipējumu (formas tērpu, mugursomu, ikdienas un svētku formas tērpu u.c.), ģeneratoru, bezpilota lidaparātu sistēmu piegādes un uzturēšanas iepirkumi.

1.6. Aizsardzības ministrijas padotībā esošās iestādes

2022. gadā AM padotībā bija:

- Latvijas Kara muzejs (LKM);
- Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra (LGIA);
- Jaunsardzes centrs (JC);
- Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centrs (VAMOIC);
- Valsts aizsardzības loģistikas un iepirkumu centrs (VALIC);
- Militārās izlūkošanas un drošības dienests. (MIDD);
- Pulkveža Oskara Kalpaka profesionālā vidusskola.

CERT.LV (Informācijas tehnoloģiju drošības incidentu novēršanas institūcija) darbojas AM pakļautībā IT drošības likuma ietvaros.

NBS komandieris ir tieši pakļauts aizsardzības ministram.

2. nodaļa. Finanšu resursi un iestādes darbības rezultāti

2.1. Aizsardzības ministrijas budžets un tā izlietojums

Aizsardzības ministrijai no valsts pamatbudžeta līdzekļi tiek piešķirti, pamatojoties uz likumu par valsts budžetu kārtējam gadam, un tie sastāv no:

- dotācijas no vispārējiem ieņēmumiem;
- ieņēmumiem no maksas pakalpojumiem un citiem pašu ieņēmumiem;
- ārvalstu finanšu palīdzības;
- transfertiem.

Aizsardzības ministrijas valsts budžeta finansējums un tā izlietojums (eiro)

Nr. p.k.	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			Plāns	Faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	719 565 551	843 905 232	836 993 933
1.1.	Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	709 972 899	822 182 581	820 500 011
1.2.	Maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	8 414 490	17 639 663	14 864 444
1.3.	Ārvalstu finanšu palīdzība	623 959	3 462 917	1 024 716
1.4.	Transferti	554 203	620 071	604 762
2.	Izdevumi (kopā)	719 565 551	843 905 232	836 993 933
2.1.	Uzturēšanas izdevumi (kopā)	556 929 550	662 231 724	655 506 525
2.1.1.	Subsīdijas un dotācijas un sociālie pabalsti	17 328 919	18 735 812	18 724 883
2.1.2.	Starptautiskā sadarbība	9 846 910	13 490 226	13 490 213
2.1.3.	Pārējie uzturēšanas izdevumi	529 753 721	630 005 686	623 291 429
2.2.	Kapitālie izdevumi	162 636 001	181 673 508	181 487 408

Aizsardzības ministrijas pārskata gada budžeta programmas

Programmas kods	Programmas nosaukums	Plānotais budžets (euro)	Izdevumu izpilde (euro)
06.00.00.	Valsts drošības aizsardzība	23 250 745	23 225 745
12.00.00.	Kara muzejs	1 729 118	1 722 002
22.00.00.	Nacionālie bruņotie spēki	613 859 149	611 636 697
28.00.00.	Ģeodēzija un kartogrāfija	7 839 290	7 518 639
30.00.00.	Valsts aizsardzības politikas realizācija	13 768 185	13 654 622
31.00.00.	Militārpersonu pensiju fonds	17 039 120	17 039 120
33.00.00.	Aizsardzības īpašumu pārvaldīšana	74 749 542	74 236 671
34.00.00.	Jaunsardzes centrs	7 726 995	7 726 995
69.00.00.	Mērķa "Eiropas teritoriālā sadarbība" pārrobežu sadarbības programmu, projektu un pasākumu īstenošana	344 548	228 703
70.00.00.	Citu Eiropas Savienības politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana	201 225	60 843
73.00.00.	Pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansētie projekti	3 802 295	1 602 294
97.00.00.	Nozaru vadība un politikas plānošana	5 536 339	5 523 033
99.00.00.	Līdzekļu neparedzētiem gadījumiem izlietojums	74 058 681	72 818 569
KOPĀ AM		843 905 232	836 993 933

Valsts budžeta ilgtermiņa saistību projekti

NBS ilgtermiņa saistību projektiem 2022. gadā kopsummā izlietoti 282,53 miljoni eiro no AM kopējā budžeta. 2022. gadā AM nozarē ir īstenojusi 10 valsts budžeta ilgtermiņa saistību projektus: Kaujas inženieru spēja, Speciālo uzdevumu spēja, Vidējas kapacitātes kājnienu spēja; Pretgaisa aizsardzības un gaisa telpas novērošanas spēja; Vieglo kājnienu spēja; Netiešās uguns atbalsta un operacionālā un taktiskā līmeņa izlūkošanas spēja; Komandvadības spēja; Taktiskā gaisa transporta spēja; nodrošinājums; infrastruktūra.

Programma “Valsts drošības aizsardzība”

Saskaņā ar Valsts drošības iestāžu likuma 24. panta 5.punktu un 2004. gada 26. oktobra MK noteikumu Nr.887 “Valsts noslēpuma objektu saraksts” 2.5.1.apakšpunktu informācija par šīs programmas izdevumiem ir slepena.

Programma “Kara muzejs”

No programmas „Kara muzejs” tiek finansēta Latvijas Kara muzeja darbība un biedrība „Brāļu kapu komiteja”.

Programma “Nacionālie bruņotie spēki”

Programmā iekļauts finansējums Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem - ir apvienoti visu NBS regulāro spēku vienību un Zemessardzes uzturēšanas izdevumi, kā arī izdevumi starptautiskajām operācijām. No programmas tiek finansēti izdevumi arī Valsts aizsardzības loģistikas un iepirkumu centra, Pulkveža Oskara Kalpaka profesionālās vidusskolas darbības nodrošināšanai, kā arī finansēti izdevumi AM personālam, kas pilda amata pienākumus diplomātiskajās un konsulārajās pārstāvniecībās un starptautiskajās organizācijās. Programmā tiek plānots finansējums ar aizsardzības nozari saistītu produktu attīstības atbalstam, kas vērsti uz aizsardzības un drošības industriju - aizsardzības inovāciju grantu projektiem.

Programma “Ģeodēzija un kartogrāfija”

Programmas finansējums piešķirts Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūras funkciju veikšanai, nodrošinot valsts politikas īstenošanu ģeodēzijas, kartogrāfijas un ģeotelpiskās informācijas jomā.

Programma “Valsts aizsardzības politikas realizācija”

Programmā iekļauts finansējums dalībai NATO, informācijas tehnoloģiju drošības veicināšanai Latvijā un iemaksām starptautiskajās organizācijās. No programmas tiek finansēti arī aizsardzības nozares sabiedriski publiskie pasākumi.

Programma “Militārpersonu pensiju fonds”

Programmas uzdevums ir nodrošināt pensiju izmaksu atvaļinātām militārpersonām, valsts obligātās apdrošināšanas izmaksas, kā arī pabalstu un piemaksu piešķiršanu atbilstoši spēkā esošajai likumdošanai.

Programma “Aizsardzības īpašumu pārvaldīšana”

No programmas tiek finansēta Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centra darbība, kā arī aizsardzības nozares infrastruktūras remonts, būvniecība, valsts militārās aizsardzības objektu apsaimniekošana.

Programma “Jaunsardzes centrs”

No programmas tiek finansēta Jaunsardzes centra darbība, t.sk. Jaunsardzes kustība, valsts aizsardzības mācības ieviešana vidusskolās, sabiedrības informēšanas funkcija un atbalsta veicināšana Latvijas aizsardzības politikai, kā arī iekļauts finansējums nevalstiskajām organizācijām.

Programma “Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) projektu un pasākumu īstenošana”

Programmas finansējums paredzēts Latvijas-Igaunijas pārrobežu sadarbības programmas projekta Est-Lat 180 GeoRefAct “Igaunijas un Latvijas ģeodēzisko atskaites sistēmu harmonizēšana pierobežas zonās” (turpmāk – Projekts) īstenošanai. Projekta mērķis ir izveidot augstas precizitātes ģeodēzisko raksturlielumu transformācijas modeļus Latvijas-Igaunijas pierobežā plūstošai un viennozīmīgai ģeotelpisko datu pārveidei starp valstīs lietotajām ģeodēziskajām atskaites sistēmām.

Programma “Citu Eiropas Savienības politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana”

Programmā iekļauts finansējums Latvijas pārstāvju ceļa izdevumu kompensācijai, dodoties uz Eiropas Savienības Padomes darba grupu sanāksmēm un Padomes sēdēm. No programmas tiek finansēti arī Eiropas Savienības programmas Erasmus+ (2014.-2020. gadam) projekts Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijai augstākās izglītības mobilitātei

Programma “Pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansētie projekti”

No programmas tiek finansēta NATO Drošības investīciju programma (NSIP). No programmas tiek finansēti izdevumi projektiem „Gaisa komandvadības un kontroles sistēmas programmnodrošinājuma elementa ieviešana (ASBE)” un “Infrastruktūras nodrošināšana sabiedroto uzņemšanai”, kā arī nodrošināta drošības investīciju programmas koordinēšana.

Programma “Nozaru vadības un politikas plānošana”

Programmā iekļauts AM centrālā aparāta darbības nodrošināšanai nepieciešamais finansējums.

Programma “Līdzekļu neparedzētiem gadījumiem izlietojums”

Programmā iekļautie līdzekļi primāri tika izlietoti valsts aizsardzības spēju attīstības un iekšējās drošības stiprināšanas pasākumiem saistībā ar plaša mēroga Krievijas militāro agresiju pret Ukrainu un pieaugošiem ģeopolitiskiem riskiem. Tāpat paredzēti līdzekļi, lai nodrošinātu nepieciešamo pasākumu īstenošanu saistībā ar ārkārtas situāciju uz Latvijas – Baltkrievijas valsts robežas. Finansējums paredzēts arī, lai segtu izdevumus saistībā ar Covid-19 infekcijas izplatības ierobežošanu, par epidemioloģisko nosacījumu, loģistikas un darba organizācijas procesa nodrošināšanu izglītības iestādēs un lai Latvijā dzīvojošiem Aizsardzības ministrijas izdienas pensijas saņēmējiem, kuri nav sasnieguši vecuma pensijas piešķiršanai nepieciešamo vecumu un kuriem ir noteikta invaliditāte, kompensētu izdevumus, kas saistīti ar energoresursu un ar to saistīto pakalpojumu sadārdzinājumu, par laikposmu no 2022. gada 1. novembra līdz 2022. gada 31. decembrim.

Pārskata gadā Aizsardzības ministrijas centrālais aparāts atbilstoši ministrijas darbības virzieniem un struktūrai īstenoja šādas budžeta programmas: Valsts aizsardzības politikas realizācija; Militārpersonu pensiju fonds; Nozaru vadība un politikas plānošana.

2. nodaļa

Budžeta programmas “Valsts aizsardzības politikas realizācija” finansējums un tā izlietojums (eiro)

Nr. p.k.	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			Plāns	Faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	12 721 070	13 768 185	13 654 622
1.1.	Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	12 721 070	13 768 185	13 654 622
2.	Izdevumi (kopā)	12 721 070	13 768 185	13 654 622
2.1.	Uzturēšanas izdevumi (kopā)	12 599 267	13 470 565	13 357 002
2.1.1.	Subsīdijas un dotācijas un sociālie pabalsti	849 794	849 584	849 333
2.1.2.	Starptautiskā sadarbība	9 846 910	9 699 607	9 699 594
2.1.3.	Pārējie uzturēšanas izdevumi	1 902 563	2 921 374	2 808 075
2.2.	Kapitālie izdevumi	121 803	297 620	297 620

Budžeta programmas “Militārpersonu pensiju fonds” finansējums un tā izlietojums (eiro)

Nr. p.k.	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			Plāns	Faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	16 269 120	17 039 120	17 039 120
1.1.	Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	16 269 120	17 039 120	17 039 120
2.	Izdevumi (kopā)	16 269 120	17 039 120	17 039 120
2.1.	Uzturēšanas izdevumi (kopā)	16 269 120	17 039 120	17 039 120
2.1.1.	Subsīdijas un dotācijas un sociālie pabalsti	16 269 120	17 039 120	17 039 120

Budžeta programmas “Nozaru vadība un politikas plānošana” finansējums un tā izlietojums (eiro)

Nr. p.k.	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			Plāns	Faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	4 744 131	5 536 339	5 523 033
1.1.	Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	4 744 131	5 535 770	5 523 033
1.2.	Maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	0	569	
2.	Izdevumi (kopā)	4 744 131	5 536 339	5 523 033
2.1.	Uzturēšanas izdevumi (kopā)	4 741 131	5 519 314	5 506 438
2.1.1.	Subsīdijas un dotācijas un sociālie pabalsti	30		
2.1.2.	Pārējie uzturēšanas izdevumi	4 741 101	5 519 314	5 506 438
2.2.	Kapitālie izdevumi	3 000	17 025	16 595

2.2. Aizsardzības ministrijas darbības rezultāti 2022. gadā

Aizsardzības politika un ģeopolitiskā situācija

V2022. gada 24. februārī uzsāktais Krievijas neizprovocētais un pilna mēroga iebrukums Ukrainā ir nopietnākā drošības krīze Eiropā kopš Aukstā kara beigām. Rietumvalstu iepriekš īstenotā samierināšanas politika pret Krieviju ir cietusi neveiksmi. Karš demonstrē Krievijas gatavību veikt atklātus militārus uzbrukumus kaimiņvalstīm, kuras tā uzskata par daļu no savas ietekmes sfēras. Krievijas radītie draudi nav tikai militāri. Paralēli konvencionālajai karadarbībai Krievija turpina izmantot arī plašu hibrīdo ieroču klāstu, turpinās Krievijas pret Ukrainu un rietumvalstīm veiktais informatīvais karš, kiberuzbrukumi, sabotāžas.

Lai arī Baltkrievija arvien tiešā veidā nav iesaistījies Krievijas īstenotajā karā, tā ir līdzatbildīga par Krievijas pret Ukrainu veiktajiem noziegumiem. Baltkrievija bez ierobežojumiem ļauj Krievijai izmantot savu teritoriju karaspēka grupējumu izveidei, kā arī gaisa telpu aviācijas un raķešu triecienu veikšanai pa mērķiem Ukrainā. Baltkrievijas gatavību apdraudēt kaimiņvalstis apliecina režīma vērtais hibrīduzbrukums, mērķīgi radot migrācijas krīzi uz starpvalstu robežām.

2022. gadā tieši militāri draudi Latvijai netika konstatēti, jo lielākā daļa Krievijas rietumu kara apgabala bruņoto spēku vienību tika iesaistītas karadarbībā Ukrainā. Lai nodrošinātu gatavību reaģēt uz dažāda veida apdraudējumiem un provokācijām, NBS kopā ar sabiedrotajiem pastāvīgi uzraudzīja drošības situāciju Baltijas reģionā. Vienlaikus pret Latviju turpinājās Krievijas vērtais informatīvais karš un kiberuzbrukumi.

2022. gadā notika intensīvs darbs, gan politiski, gan praktiski atbalstot Ukrainu cīņā par savu valsti, tās teritoriālo nedalāmību un tiesībām uz suverenitāti. Latvija ir izmantojusi savus finanšu, militāro apmācību un militāro piegāžu instrumentus nepārtrauktai un ilgtermiņa Ukrainas militārās

kapacitātes spēju celšanai. Aizvadītajā gadā Latvijas sniegtā palīdzība Ukrainai sasniedza ~1% no iekšzemes kopprodukta, ierindojojot Latviju starp līdervalstīm palīdzības sniegšanā Ukrainai, kur lielākā daļa finansējuma novirzīta tieši militārajam atbalstam.

Šobrīd nav pamata uzskatīt, ka varētu notikt izmaiņas Krievijas agresīvajā ārpolitikā. Paredzams, ka tā neatteiksies no saviem mērķiem Ukrainā. Krievija ir gatava iznīcināt Ukrainas civilo infrastruktūru un iebiedēt civiliedzīvotājus, lai grautu Ukrainas vēlmi cīnīties un tādējādi piespiestu Ukrainu uz miera sarunām ar Krievijas nosacījumiem. Rietumvalstīm ir jāīsteno mērķtiecīga ilgtermiņa Krievijas iegrožošanas stratēģija, citādi Eiropas drošību apdraudēs jauni, potenciāli vēl lielāki kari. Kritiski svarīga būs rietumvalstu vienotība, lai spētu ieturēt vienotu pozīciju iepretim Krievijai un nodrošinātu maksimālu ilgtermiņa politisko, finansiālo un militāro atbalstu Ukrainai, cik vien ilgi tas būs nepieciešams.

2022. gadā AM īstenoja aizsardzības politiku saskaņā ar 2020. gadā apstiprināto Valsts aizsardzības koncepciju, kura nosaka, ka valsts aizsardzības mērķis ir novērst un pārvarēt iespējamo valsts apdraudējumu, garantēt valstiskumu, valsts varas un iekārtas rīcībspēju un nepārtrauktību, kā arī sekmēt visu Latvijas iedzīvotāju atbildīgu attieksmi pret valsti un tās drošību. Tomēr, ņemot vērā Krievijas pilna mēroga iebrukumu Ukrainā, AM pielāgoja aizsardzības politiku, lai spētu atbilstoši reaģēt uz fundamentālajām izmaiņām Eiropas drošības situācijā.

Latvijas aizsardzības spēju stiprināšana

NNBS attīstība notiek, ņemot vērā aktuālos drošības riskus un izaicinājumus. Atbilstošs finansējums ir kritiski svarīgs kaujas, kaujas atbalsta un kaujas nodrošinājuma vienību izveidei. Lielākais uzsvars liekams uz nepieciešamā personāla skaita nodrošināšanu. Svarīgi ir veicināt karavīru skaita pieaugumu gan profesionālajā dienestā, gan Zemessardzē un rezerves karavīru

2. nodaļa

kategorijā, lai nodrošinātu NBS vienību pilnvērtīgu nokomplektēšanu un gatavību pildīt noteiktos uzdevumus. Šajā kontekstā jāizceļ lēmums uzsākt valsts aizsardzības dienesta ieviešanu.

Ministru kabinets apstiprināja Aizsardzības ministrijas sagatavoto informatīvo ziņojumu “Par valsts aizsardzības dienesta ieviešanu” un tika uzsākts darbs pie Valsts aizsardzības dienesta likumprojekta izstrādes. Valsts aizsardzības dienestā no 2024. gada janvāra tiks obligāti iesaukti 18 un 19 gadus veci pilsoņi – vīrieši, un brīvprātīgā kārtā – sievietes. Iesaucamajiem būs iespēja izvēlēties vienu no trīs dienesta veidiem – 11 mēnešu militāro dienestu NBS vienībā, piecu gadu dienestu Zemessardzē vai piecu gadu rezerves virsnieku apmācības programmu. Vienlaikus turpinās darbs pie valsts aizsardzības civilā dienesta izveides, kas būs paredzēts kā alternatīva militārajam dienestam personām, kuras savu domu, apziņas vai reliģiskās pārliecības dēļ nevar pildīt militāro dienestu. Pirmajā iesaukumā valsts aizsardzības dienestā 2023. gada jūlijā tiks iesaukti tikai tie pilsoņi, kuri dienestam pieteikušies brīvprātīgi.

2022. gadā tika noslēgta visu paredzēto CVRT bruņutehnikas vienību piegāde no Lielbritānijas. Turpinājās Mehanizētās kājnieku brigādes spējas uzturēšana un pilnveidošana. Tika saņemtas pirmās divas UH-60 M platformas, kas uzlabos Gaisa spēku spējas. Saņemtas papildu “Patria” 6x6 bruņumašīnas, kas būtiski uzlabos NBS mobilitātes un uguns jaudas kapacitāti. Sadarbojoties ar Lietuvu un Igauniju, 2022. gadā tika turpināts darbs pie kopējas raķešu artilērijas spējas attīstības.

Būtisks darbs tika paveikts, attīstot pretgaisa aizsardzības (PGA) spējas. Ar ASV finanšu atbalsta mehānismu uzsākta PGA komandvadības un kontroles (FAAD C2 – *Forward Area Air Defence Command and Control*) centru ekipējuma iegāde, pielāgošana un integrācija Latvijas PGA komandvadības sistēmā. Būtisks solis sperts vidēja rādiusa pretgaisa aizsardzības spējas izveidē. NATO samita laikā Madridē Latvijas un Igaunijas aizsardzības ministri

parakstīja kopīgu nodomu vēstuli, un tika uzsākts iepirkuma process PGA sistēmu iegādei.

NBS komandvadības spējas attīstības ietvaros tika turpināta Nacionālā misijas tīkla izveide un materiāltehnisko līdzekļu iegāde komandpunktu dzīvotspējas nodrošināšanai, veikta sakaru un informācijas sistēmu uzturēšana un attīstība, kā arī turpināta NBS komandvadības sistēmas programmnodrošinājuma ieviešana.

Nozīmīgi ieguldījumi veikti jaunā poligona “Sēlija” attīstībā, kas ļaus NBS īstenot mācības lielākā poligonā ar vairākām šautuvēm un labāku infrastruktūru. Poligona “Sēlija” izveide atbalstīs 2022. gada NATO Madrides samita lēmumu par brigādes līmeņa vienības izvietojumu Latvijā, kas stiprinās NATO sabiedroto klātbūtni Latvijā un atturēšanas spējas pret potenciālajiem agresoriem. Turpināta infrastruktūras attīstība vairākos Zemessardzes bataljonos, kā arī turpināts darbs pie jaunu bāžu būvniecības Zemessardzes bataljoniem.

Visaptverošas valsts aizsardzības ieviešana

Reaģējot uz aktuālo drošības situāciju gan reģionā, gan pasaulē, 2022. gadā visaptverošas valsts aizsardzības (VVA) ieviešanas procesā AM īpaši aktualizēja gatavību karam - valstij būtisku nozaru un pakalpojumu sniedzēju darbības nepārtrauktības nodrošināšanu valsts apdraudējuma gadījumā, dažādu mācību organizēšanu, izspēlējot ar kara situāciju saistītus scenārijus, kā arī sabiedrības informētības un noturības sekmēšanu pret jebkāda veida krīzēm.

AM sadarbībā ar NBS un Zemessardzi arī pērn turpināja 2020. gadā uzsākto mācību ciklu pašvaldību civilās aizsardzības komisijām, lai stiprinātu pašvaldību kapacitāti un gatavību reaģēt krīzes situācijās, tajā skaitā kara vai militāro draudu gadījumā. Mācību laikā tika izspēlētas dažādas situācijas, kurās civilās aizsardzības komisijām bija jānovērtē, jānovērs riski un jānosaka reaģēšanas plāns, lai nodrošinātu sabiedrību ar pamatvajadzībām

militāra konflikta gadījumā. Mācību ietvaros tika aktualizēta pašvaldību izstrādāto civilo aizsardzības plānu praktiskā izpilde, it īpaši ņemot vērā, ka tajos ir ieviesta nepieciešamība iekļaut atsevišķu sadaļu par pašvaldības rīcību kara, militāra iebrukuma vai to draudu gadījumā. 2022. gadā mācības aptvēra 19 pašvaldības, tostarp Siguldu, Bausku, Jelgavu, Limbažus, Daugavpili u.c.

AM 2022. gada 7.-8. septembrī organizēja valsts apdraudējuma pārvarēšanas mācības “AMEX 2022”, kas noritēja NBS militāro mācību “Namejs” ietvaros. Lai pārbaudītu gatavību militārām un hibrīdkrīzēm, mācības aptvēra plašu iesaistīto dalībnieku loku. Mācības notika sadarbībā ar NBS, Iekšlietu ministriju un tās pārziņā izvērsto Civilās aizsardzības Operacionālās vadības centru un citām valsts pārvaldes institūcijām, kuras atbilstoši mācību scenārijam tika iesaistītas valsts apdraudējuma pārvarēšanā. Otro reizi šāda veida mācībās tika iesaistītas pašvaldības – Aizkraukles, Alūksnes, Ādažu, Dobeles un Ropažu novadu pašvaldības un to civilās aizsardzības komisijas, kā arī vairāki privātie uzņēmumi. Mācībās klātienē piedalījās ap 300 dalībnieku, kas ļāva gūt labāku izpratni par institūcijām nepieciešamajām darbībām krīzes laikā, kā arī veicināt informācijas apmaiņu un sadarbību starp aizsardzības nozari un iesaistītajām nozarēm. Mācību laikā norisinājās arī apziņošanas vingrinājums sadarbībā ar mobilo sakaru operatoriem SIA “Latvijas Mobilais Telefons”, SIA “BITE Latvija”, SIA “Tele2” un Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestu tika veikta Latvijas iedzīvotāju apziņošana ar SMS īsziņām.

Reaģējot uz aktuālo drošības situāciju, 2022. gada pirmajā pusē notika valsts apdraudējuma pārvarēšanas mācības KRISTAPS un MAZAIS KRISTAPS ar mērķi pilnveidot valsts augstāko amatpersonu, valdības u.c. valsts apdraudējuma pārvarēšanā iesaistīto iestāžu praktiskās un teorētiskās iemaņas valsts apdraudējuma situācijas pārvarēšanas plānošanā, lēmumu pieņemšanā un plānoto pasākumu izpildē.

NATO kolektīvās aizsardzības principa stiprināšana

Reaģējot uz Krievijas pilna mēroga iebrukumu Ukrainā, NATO nekavējoties aktivizēja aizsardzības plānus, tostarp izvietoja NATO Reaģēšanas spēku elementus, pastiprināja atturēšanas aktivitātes, izveidoja četras jaunas daudznacionālās kaujas grupas (Bulgārijā, Ungārijā, Rumānijā un Slovākijā), kā arī apņēmas būtiski stiprināt ilgtermiņa atturēšanu un aizsardzību tās dalībvalstīs. 2022. gadā Madrides samītā tika pieņemti svarīgi lēmumi attiecībā uz sabiedroto spēku klātbūtnes palielināšanu NATO Austrumu flangā un Alianses atturēšanas un aizsardzības spēju būtisku stiprināšanu. Samītā tika apstiprināta jaunā NATO Stratēģiskā koncepcija, kurā Krievija skaidri definēta kā visnozīmīgākais un tiešākais drauds sabiedroto drošībai, kā arī mieram un stabilitātei Eiroatlantiskajā telpā. Latvijai ir svarīgi, ka šajā koncepcijā iekļautas fundamentālas izmaiņas Alianses pieejā sabiedroto teritorijas aizsardzībā, izvirzot ambīciju par “uz priekšu vērstu” (*forward defence*) un nekavējošu spēku pastiprināšanu krīzes un konflikta laikā. 2022. gadā tika panākta vienošanās pastiprināt sabiedroto militāro klātbūtni Austrumu flangā, apņemoties palielināt NATO paplašinātās klātbūtnes kaujas grupas no bataljona līdz pat brigādes līmenim, kur un kad tas ir nepieciešams, un parakstīta vienošanās starp Latvijas un Kanādas aizsardzības ministriem par turpmāku Kanādas vadītās NATO paplašinātās klātbūtnes kaujas grupas attīstību līdz brigādes līmenim. Lai nodrošinātu šim mērķim nepieciešamo infrastruktūru un uzņemošās valsts atbalsta sniegšanu sabiedrotajiem spēkiem, 2022. gadā tika pieņemts lēmums par jaunas militārās bāzes un poligona izbūvi Sēlijā.

Reaģējot uz izmaiņām drošības situācijā Eiropā un ņemot vērā pieaugošo saistību apmēru, 2022. gadā sabiedrotie vienojās, ka līdz 2024. gadam aizsardzībai tiks atvēlēti vismaz 2% no IKP, kā arī tiks palielināts Alianses kopējais finansējums.

2. nodaļa

Latvijai gan politiski, gan militāri nozīmīgs ir Somijas un Zviedrijas vēsturiskais lēmums iesniegt pieteikumu dalībai NATO, kas sniegs atbalstu šo valstu ciešākai iesaistei Baltijas jūras reģiona aizsardzības stiprināšanā.

2022. gadā turpinājās intensīvs darbs pie NATO adaptācijas šī brīža drošības vides draudiem, balstoties uz konceptu par atturēšanu un aizsardzību Eiroatlantiskajā telpā (*Concept for Deterrence and Defence of the Euro-Atlantic area*) un Nākotnes karadarbības koncepciju (*Warfighting Capstone Concept*).

NATO komandvadības spēju attīstība un stiprināšana Baltijas reģionā saglabājās kā viens no galvenajiem elementiem efektīvai aizsardzībai. 2022. gadā turpinājās Latvijas un Dānijas kopīgi veidotā daudznacionālā divīzijas štāba “Ziemeļi” attīstība. Šis štābs ir daļa no NATO spēku struktūras, un pret Latviju vērsta militāra uzbrukuma gadījumā tas spētu koordinēt reģionā esošos spēkus gan pirms, gan pēc NATO 5. panta aktivizācijas. 2022. gadā štābs sasniedza sākotnējo kaujas gatavību, savukārt pilna kaujas gatavība tiks sasniegta līdz 2023. gada beigām.

Starptautiskā sadarbība Eiropas Savienības ietvaros

Eiropas Savienības (ES) valstu un valdību vadītāji 2022. gada 24. martā apstiprināja Stratēģisko kompasu, kas ir ceļvedis drošības un aizsardzības stiprināšanai. Šis stratēģiskā līmeņa dokuments un tā ieviešanas gaita, kas koncentrējas uz misiju un operāciju efektivizāciju, bija viens no svarīgākajiem jautājumiem ES aizvadītā gada darba kārtībā. Stratēģiskā kompasa četri galvenie pīlāri ir rīcība, drošība, partneri un investīcijas. ES dalībvalstis aktīvi strādā pie šo uzstādījumu ieviešanas.

Krievijas karš pret Ukrainu atstāja ietekmi arī uz ES ārpolitiku, kas lielā mērā noteica būtiskāko ES drošības politikas dienas kārtību. ES tika pieņemti lēmumi par būtisku politisko, militāro, finansiālo un

humāno palīdzību Ukrainai. Tas ietver bezprecedenta atbalstu Ukrainas bruņotajiem spēkiem, ieskaitot militāro aprīkojumu, kā arī apmācību Ukrainas bruņotajiem spēkiem – kopējas ES apmācības misijas izveidi Ukrainas bruņotajiem spēkiem (EUMAM – *European Union Military Assistance Mission Ukraine*). EUMAM misijas galvenais īstermiņa uzdevums ir veikt Ukrainas bruņoto spēku apmācības ES dalībvalstu teritorijā. Vidēja termiņa mērķis ir veidot apmācību centrus Ukrainas teritorijā, savukārt ilgtermiņa mērķis – sniegt atbalstu Ukrainas profesionālās militārās izglītības reformas īstenošanai. Kopš Krievijas atkārtota iebrukuma Ukrainā 2022. gada februārī militāra un politiska atbalsta sniegšana Ukrainai ir Latvijas drošības un ārpolitikas prioritāte. Latvija šīs misijas izveidošanu uzskata par komplementāru daļu nacionālam un starptautiskam atbalstam, kas tiek sniegts Ukrainas bruņoto spēku apmācībai. No Latvijas viedokļa, misijas būtiskākā pievienotā vērtība īstermiņā - spēja efektīvi sekmēt Ukrainas bruņoto spēku spēju ģenerēšanu un atjaunošanu ar uzsvaru uz specializēto un manevra vienību gatavību pavasara kaujas sezonai. Misijas izveide ir apliecinājums ES solidaritātei un atbalstam Ukrainai, kas apstiprina ES ambīcijas spēlēt lielāku lomu Eiropas drošībā.

Arī Latvija Ukrainas karavīru apmācību veic ES apmācības misijas ietvaros. Papildus Ukrainas atbalstam tika aktīvi izmantots Eiropas Miera instruments jeb EPF. 2022. gadā caur šo mehānismu tika finansiāli atbalstītas apmācības ar letāla un neletāla aprīkojuma nodrošināšanu Ukrainas bruņotajiem spēkiem.

Baltijas valstu sadarbība

Sākoties Krievijas īstenotajam karam Ukrainas teritorijā, Baltijas valstis turpināja sniegt nacionāli individuālu un vienotu Baltijas valstu politisko, militāro un humanitāro atbalstu Ukrainai, kas tika aizsākts jau 2014. gadā, paralēli strādājot arī pie reģionālās situācijas stiprināšanas. Baltijas valstu aizsardzības ministri vienojās par ambīciju palielināt Baltijas valstu aizsardzības budžetus virs 3% no IKP

tuvāko gadu laikā. Tika stiprinātas arī attiecības ar Ziemeļatlantijas aliansi, veidojot ciešas divpusējās attiecības un praktisko sadarbību starp Latviju, Lietuvu, Igauniju, Amerikas Savienotajām Valstīm un Kanādu. Šo valstu pārstāvji 2022. gada tika aicināti kā novērotāji uz Aizsardzības ministrijas mācībām “AMEX”.

2022. gadā Igaunija bija vadošā valsts Baltijas valstu aizsardzības sadarbības koordinēšanā. Tika organizētas gan Baltijas valstu aizsardzības ministru, gan arī bruņoto spēku komandieru klātienes un attālinātas tikšanās, kā arī aizsardzības sistēmu ekspertu līmeņa tikšanās, nodrošinot informētību par svarīgākajiem nacionālajiem aizsardzības politikas lēmumiem, tostarp aizsardzības spēju attīstīšanas prioritāriem plāniem. Jautājumos, kur tas bija iespējams, tika saskaņotas nacionālās pozīcijas aktuālajos NATO un ES aizsardzības politikas jautājumos. 2023. gadā vadošā valsts Baltijas valstu aizsardzības sadarbības koordinēšanā ir Latvija.

Attīstoties reģionālajai situācijai, tika turpināts darbs pie Latvijas Republikas valdības, Igaunijas Republikas valdības, Lietuvas Republikas valdības līguma par aizsardzības sadarbību. Pašreiz pieejamie nacionālie un starptautiskie juridiskie instrumenti neļauj reaģēt uz apdraudējumiem Baltijas reģionā pāri valstu robežām vai sniegt militāru atbalstu elastīgi un nepieciešamajā ātrumā. Līguma ratifikācija ļautu Baltijas valstīm paātrināt palīdzības sniegšanu, samazinot birokrātijas darbu apjomu.

Divpusējā un daudzpusējā valstu sadarbība

Sabiedroto atbalsts kolektīvās atturēšanas un aizsardzības nodrošināšanai Stratēģiskā partnerība ar ASV

2022. gadā turpinājās intensīva sadarbība ar Latvijas stratēģisko sabiedroto Amerikas Savienotajām Valstīm (ASV). Krievijas uzsāktā kara Ukrainā kontekstā ASV apliecināja savu apņemšanos atbalstīt un aizstāvēt savus sabiedrotos. Izteikts piemērs tam bija ASV armijas 173. gaisa desanta brigādes karavīru

ierašanās Latvijā pēc Krievijas veiktā iebrukuma Ukrainā 2022. gada 24. februāra naktī, lai nodrošinātu atturēšanu.

Kopš 2022. gada 24. februāra ASV ir turpinājušas nodrošināt pastiprinātu militāro spēku klātbūtni Latvijā. ASV spēki ir piedalījušies gan militārajās mācībās Latvijā, gan pildījuši ikdienas dienesta pienākumus Latvijas militārajās bāzēs, tādējādi veicinot militāro sadarbību un savstarpējo savietojamību ar NBS. ASV karavīru skaits Latvijā gada laikā ir variējis no aptuveni 300 līdz 1200 karavīriem vienlaikus. 2022. gada nogalē ASV pieņēma lēmumu par militārās klātbūtnes stiprināšanu Baltijas valstīs, kas paredz, ka tuvākajos pāris gados rotācijas kārtībā bez pārtraukumiem¹ Latvijā uzturēsies ASV karavīri un militārās tehnikas vienības. Plānots, ka ASV nodrošinās rotējošu vienību klātbūtni gan Ādažu, gan Lielvārdes militārajās bāzēs, uzturot Latvijā artilērijas un aviācijas vienības, kas nepieciešamas NBS aizsardzības spēju vajadzībām.

2022. gadā turpinājās ASV īstenotās militārā atbalsta programmas, attīstot NBS profesionalitāti, kaujas spējas un ekipējumu, kā arī uzņemošās valsts atbalsta infrastruktūru. ASV sniegtais finansiālais atbalsts Latvijas militāro spēju attīstībai 2022. gadā sasniedza 207,6 miljonus ASV dolāru, kas ir līdz šim lielākais piešķirtais finansējums gada laikā. Pieaugums pamatojams ar ASV atbalstu valstīm Ukrainas kara kontekstā, tostarp, novērtējot būtisko militāro atbalstu, ko Latvija sniegusi Ukrainai. Šis finansējums ieguldīts, lai attīstītu integrētā pretgaisa aizsardzības, jūras novērošanas, krasta aizsardzības un artilērijas spējas. ASV ir iesaistījušās arī Latvijas jaunā militārā poligona “Sēlija” attīstībā – ASV eksperti ir veikuši sākotnējo izpēti un sniegs rekomendācijas NBS par poligona izkārtojumu. 2022. gada decembrī Latvija saņēma pirmos divus ASV ražotos *Black Hawk* helikopterus, kas uzlabos NBS Gaisa spēku spējas, kā arī veicinās savstarpējo savietojamību ar ASV spēkiem. Pērn aktīvi turpinājās arī NBS sadarbība ar ASV Mičiganas Nacionālo gvardi.

¹ Iepriekšējos gados ASV militārā klātbūtne Latvijā bija periodiska.

2022. gadā intensificējās politiskais dialogs starp Latvijas un ASV pārstāvjiem. Latviju regulāri apmeklēja augsta līmeņa ASV amatpersonas, tostarp pēc vairāk nekā 20 gadu pārtraukuma vizītē bija ieradies ASV aizsardzības sekretārs Loids Ostins. Viņš tikās ar Latvijas augstākajām amatpersonām, pārrunāja aktuālos drošības jautājumus un ASV-Latvijas aizsardzības sadarbību. Gada sākumā Latviju apmeklēja ASV bruņoto spēku galvenais komandieris – Apvienotās štābu priekšnieku komitejas priekšsēdētājs –, un arī citi augsta līmeņa ģenerāļi un ASV Kongresa delegācijas 2022. gadā bija bieži viesi Latvijā. Vizītes sniedza iespēju ASV pārstāvjiem skaidrot Latvijas drošības izaicinājumus un aizsardzības vajadzības. Arī Latvijas aizsardzības ministra, valsts sekretāra un NBS komandiera vizītes ASV bija veltītas Latvijas aizsardzības interešu virzīšanai. Darba līmenī Latvijā tika organizēts ASV-Baltijas valstu Stratēģiskais dialogs un galda izspēle, kas sniedza iespēju detalizētāk diskutēt par reģionā pastāvošo apdraudējumu un nepieciešamo rīcību.

2022. gada oktobrī Rīgā Aizsardzības ministrija organizēja ASV-Baltijas valstu industriju dienas, kas veicināja tīklošanās un tālākās sadarbības iespējas starp valstu aizsardzības industriju uzņēmumiem.

Stratēģiskā partnerība ar Kanādu

Kopš 2017. gada Latvijā ir izvietota NATO paplašinātās klātbūtnes kaujas grupa (*eFP* – *enhanced Forward Presence*), kuras vadošā valsts ir Kanāda. Kanādai uzņemoties kaujas grupas vadību, ir nozīmīgi augusi arī Latvijas un Kanādas divpusējā sadarbība aizsardzības jomā.

2022. gadā Kanāda, tāpat kā iepriekšējos gados, nodrošināja NBS pārstāvjiem iespējas piedalīties dažādos profesionālās izaugsmesursos Kanādā, tādējādi dodot iespēju Latvijas pārstāvjiem pilnveidot savas militārās prasmes. Kanāda turpināja ieguldīt resursus Latvijas militārās infrastruktūras attīstībā, nodrošinot labākus dienesta apstākļus ne vien savam nacionālajam kontingentam, bet arī pārējām kaujas grupas nācijām un arī Latvijas bruņotajiem spēkiem.

2022. gada vizītes laikā Latvijā Kanādas premjerministrs Dž. Trudo paziņoja par pirmstermiņa Kanādas valdības mandāta pagarināšanu Kanādas bruņotajiem spēkiem vadīt *eFP* kaujas grupu Latvijā. Kanāda savu apņemšanos turpināt stiprināt Latvijas drošību apliecināja NATO samitā Madridē, parakstot ar Latviju kopīgu deklarāciju par *eFP* kaujas grupas palielināšanu līdz brigādes lieluma kaujas vienībai.

NATO paplašinātās klātbūtnes kaujas grupa Latvijā un sadarbība ar tās pārstāvētajām valstīm

2022. gadā kaujas grupai pievienojās vienība no Ziemeļmaķedonijas, kura kļuva jau par 11 NATO pārstāvēto valsti kaujas grupā. Šobrīd kaujas grupu veido valstu vienības no Kanādas, Spānijas, Itālijas, Polijas, Slovēnijas, Slovākijas, Albānijas, Čehijas, Melnkalnes, Islandes un Ziemeļmaķedonijas.

Sākoties Krievijas iebrukumam Ukrainā, Kanāda un Spānija pastiprināja klātbūtni Latvijā un atsūtīja papildu artilērijas vienības. Tāpat pērn kaujas grupa NBS Sauszemes spēku Mehanizētās brigādes sastāvā veiksmīgi piedalījās nacionālajās un starptautiskajās mācībās.

Papildu sadarbībai *eFP*, 2022. gadā Latvija veidoja ciešāku divpusējo sadarbību ar Poliju, Čehiju un Slovākiju, kuras tiek pārstāvētas Višegradas valstu blokā.

Polija ir nozīmīgs centrālās un Austrumeiropas reģiona spēlētājs. Latvijas un Polijas izpratne par reģiona drošības draudiem ir līdzīga. 2022. gadā Latvija un Polija organizēja pirmo kopīgo Aizsardzības industriju dienu, veicinot abu valstu aizsardzības nozares uzņēmumu sadarbību. Tika īstenota cieša sadarbība militāro apmācību jomā, turpinot intensīvu darbu Tuvā gaisa atbalsta jomā, kur Latvijas instruktori kopā ar Polijas bruņoto spēku pārstāvjiem apmācīja Tuvā gaisa atbalsta kontrolierus no dažādām valstīm.

Gada garumā notika regulāras tikšanās ar Čehijas augsta līmeņa aizsardzības nozares pārstāvjiem. Latviju vizītēs apmeklēja Čehijas bruņoto spēku komandieris, savukārt vizītē Čehijā viesojās Latvijas aizsardzības ministrs. 2022. gada nogalē tika organizēta arī pirmā Latvijas un Čehijas Aizsardzības industriju diena, kurā piedalījās 16 dažādi uzņēmumi, lai veicinātu abu valstu militārās ražošanas sadarbību. Čehija tāpat kā Polija turpināja dalību Baltijas gaisa telpas patrulēšanas misijā.

Arī ar Slovākiju tika uzturēta cieša sadarbība, 2022. gada nogalē vizītē Latvijā ieradās Slovākijas bruņoto spēku komandieris, lai apmeklētu Slovākijas militāro kontingentu Ādažu militārajā bāzē, kā arī tikšanās laikā pārrunātu reģionālās drošības un divpusējās sadarbības jautājumus.

Stratēģiskā partnerība ar Apvienoto Karalisti

2022. gadā turpinājās veiksmīga sadarbība ar Apvienoto Karalisti (AK). Īpaši izceļama ir sadarbība AK vadītajos Apvienotajos reaģēšanas spēkos (*Joint Expeditionary Force – JEF*), šīs sadarbības intensitāte 2022. gadā turpināja pieaugt. Pērn Latvija uzņēma *JEF* valsts sekretāru sanāksmi un *JEF* valstu līderu sanāksmi.

2022. gadā AK armijas trešā reindžeru vienība sniedza regulāru atbalstu NBS Zemessardzes vienību kaujas spēju un zemessargu individuālo prasmju uzlabošanā. 2022. gadā AK bruņotie spēki turpināja piedalīties militārās mācībās Latvijā – britu karavīri no *eFP* Igaunijas Kaujas grupas piedalījās *Summer Shield* un *Silver Arrow* mācībās. Lietuvā izvietotā AK aviācijas vienība periodiski sniedz atbalstu aktivitātēm Latvijā. 2022. gadā AK turpināja regulāri piedāvāt Latvijas NBS individuālās apmācību iespējas dažādosursos.

2022. gada sākumā Latviju apmeklēja Apvienotās Karalistes aizsardzības sekretārs. Komunikācija ar AK aizsardzības nozares augsta līmeņa pārstāvjiem tiek regulāri uzturēta *JEF* dažāda līmeņa sanāksmēs.

Sadarbība ar Ziemeļvalstīm

2022. gadā Latvija un Ziemeļvalstis turpināja pastāvīgu politisko dialogu, paužot vienotu un stingru nostāju reģionālās drošības jautājumos attiecībā uz Krieviju un Baltkrieviju. 2022. gadā valstu pārstāvju tikšanos laikā tika meklētas iespējas kopīgiem centieniem atbalstīt Ukrainu gan ar materiāltehniskajiem līdzekļiem, gan Ukrainas bruņoto spēku personāla apmācības jomā.

2022. gada 1. jūnijā Zviedrija pievienojās Latvijas, Somijas un uzņēmuma “Patria” noslēgtajam līgumam par kopīgas 6x6 bruņumašīnu sistēmas pētniecību un izstrādi uz “Patria” transportlīdzekļu bāzes. Zviedrija kompensēs pētniecībā un izstrādē iepriekš veiktos ieguldījumus 3,1 miliona eiro (bez PVN) apmērā, kas palielinās projekta finansiālo izdevīgumu.

Somija un Zviedrija 2022. gada 18. maijā iesniedza pieteikumus dalībai NATO.

Sadarbība ar citām valstīm

Francijas prezidentūras laikā Eiropas Savienībā Francijas vēstniecība organizēja ES vēstnieku tikšanos ar NBS komandieri, Mehanizētās brigādes komandieri, *eFP* un daudznacionālās divīzijas “Ziemeļi” vadību, lai iepazīstinātu ar Latvijas NBS spēju attīstību.

2022. gadā Viļņā notika Francijas un Baltijas valstu Drošības politikas seminārs, kura laikā turpinājās militāri politiskais dialogs un diskusijas par drošības situāciju pasaulē. 2022. gadā februārī Latvijas Nacionālo aizsardzības akadēmiju apmeklēja divi Francijas karaskolas kadeti pieredzes apmaiņas programmas ietvaros.

Francija turpināja stiprināt Baltijas reģiona drošību, piedaloties NATO paplašinātās klātbūtnes kaujas grupā Igaunijā un Lietuvā, kā arī no 2022. gada 1. decembra nodrošinot Baltijas Gaisa patrulēšanas misiju. Dienestu Daudznacionālajā divīzijas štābā

“Ziemeļi” turpina Francijas bruņoto spēku virsnieks, un Francijas pasniedzējs Latvijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā apmāca Jūras spēku jaunāko štāba virsnieku kursu pretzemūdeņu karadarbības jomā.

Latvija uztur regulāru militāri politisku dialogu ar vienu no ietekmīgākajām Eiropas valstīm **Vāciju**. Latvija un Vācija cieši sadarbojas ES un NATO formātā. No 2005. gada Vācijas Gaisa spēku iznīcinātāji regulāri piedalās Baltijas valstu gaisa telpas patrulēšanā, bet no 2017. gada Vācija vada NATO Kaujas grupu Lietuvā, regulāri piedaloties mācībās arī Latvijas teritorijā. Vācija ir nosūtījusi savus pārstāvjus gan uz NATO štāba elementu (NFIU), gan uz NATO Stratēģiskās komunikācijas centru Latvijā.

Vācijas Jūras spēku kuģi regulāri apmeklē Latvijas ostas. Abu valstu starpā ir izveidojusies arī ilggadēja sadarbība militārās izglītības jomā. Vācijas mācībaspēki vada Baltijas valstu Starptautisko Jūras vadības un štāba virsnieku kursu, kā arī pasniedz Baltijas Aizsardzības koledžā. Latvijas karavīri iegūst izglītību Hamburgas ģenerālštāba vadības akadēmijā, Helmuta Šmita universitātē, kā arī citos apmācībuursos. Latvijai ir bijusi cieša sadarbība ar Vāciju starptautiskajās misijās Afganistānā un Mali. Latvija bija iesaistījies Vācijas vadītajā ES Kaujas grupā.

2022. gadā tika aktīvi turpināts dialogs ar **Beniluksa valstīm**. Pamatojoties uz Latvijas un Luksemburgas Aizsardzības ministriju spēkā esošo saprašanās memorandu, Luksemburga turpināja nodrošināt finansējumu Latvijas militārās infrastruktūras uzlabošanai, atbalstot vides piesārņojuma likvidāciju Latvijas militāro bāzu teritorijās. Īstenojot šo sadarbību, risinājās dialogs par abu valstu turpmākās sadarbības iespējām militāro objektu atjaunošanas jomā. Sadarbībā ar Nīderlandi noritēja dialogs par starptautiskās un reģionālās drošības aktuālajiem jautājumiem, sekmējot sadarbību aizsardzības industrijas jomā.

2022. gadā tika stiprināta sadarbība ar **Balkānu valstīm**, Latvijas aizsardzības ministram dodoties vizītēs un uzņemot sabiedrotos, lai veidotu vienotu izpratni par reģionālajiem draudiem un Baltijas valstu aizsardzības stiprināšanas nozīmi. Slovēnijai, Albānijai un Melnkalnei *eFP* kaujas grupas sastāvā 2022. gadā pievienojās arī Ziemeļmaķedonijas kontingenta karavīri. Pērn tika parakstīts arī Latvijas un Albānijas saprašanās memorands, nosakot turpmāko sadarbības formātu aizsardzības jomā.

Latvijas un **Turcijas** interesēs ir veicināt konstruktīvu sadarbību savstarpēji nozīmīgos jautājumos. Tiek turpināta sadarbība aizsardzības spēju stiprināšanā un militārās industrijas attīstībā. Turcija sniedz ieguldījumu reģionālās drošības stiprināšanā, piedaloties NATO Baltijas gaisa telpas patrulēšanā.

2022. gadā aizsardzības ministrs vizītē apmeklēja Turciju un piedalījās Antālijas diplomātijas forumā. Vizītes laikā notika augsta līmeņa tikšanās ar Turcijas ārlietu un industrijas ministriem.

Latvijas un Turcijas sadarbība notiek militārās izglītības un apmācības jomā. Latvijas karavīri 2022. gadā piedalījās Turcijas rīkotajās militārajās mācībās EFES-2022, kā arī citos Turcijas militāros un civilos mācību centros notiekošos semināros unursos.

Kopš 2021. gada, kad starp Latviju un Turciju tika parakstīts memorands par sadarbību industrijas jomā, sadarbība ir kļuvusi ciešāka. 2022. gadā Turcijā notika jau otrā Turcijas-Latvijas aizsardzības nozares sadarbības tikšanās, kur Latviju pārstāvēja gan Aizsardzības ministrijas, gan industrijas pārstāvji.

2022. gada jūlijā vizītē Latvijā ieradās Turcijas nacionālās aizsardzības ministrs. Lai attīstītu divpusējās militārās attiecības un nodrošinātu savstarpēju sadarbību un koordināciju starp Turcijas un Latvijas bruņotajiem spēkiem, 2022. gada oktobrī tika organizētas pirmās militārā dialoga sarunas ar Turciju, kurās piedalījās gan Aizsardzības ministrijas, gan bruņoto spēku pārstāvji.

Atbalsta sniegšana Ukrainai

Latvijas un Ukrainas divpusējā sadarbība aizsardzības jomā pērn piedzīvoja līdz šim nepieredzētu intensitāti. Latvija bija viena no pirmajām valstīm, kuras militārās palīdzības piegādes sasniedza Ukrainas bruņoto spēku vienības vēl īsi pirms Krievijas uzsāktā pilna mēroga iebrukuma Ukrainā.

Pērn Aizsardzības ministrija turpināja sniegt gan politisku, gan praktisku atbalstu Ukrainai tās cīņā par savas valsts suverenitāti, neatkarību un teritoriālo integritāti. 2022. gadā Latvija ierindojās starp līdervalstīm palīdzības sniegšanā Ukrainai. Militāro atbalstu veidoja tādas preces kā munīcija, prettanku ieroči, pretgaisa aizsardzības raķetes “Stinger”, helikopteri, pašgājējhaubices, ložmetēji, bezpilota lidaparāti, individuālais ekipējums, sausās pārtikas uzturdevas u.c.

Sadarbībā ar “Ziedot.lv” un “Uzņēmēji mieram” tika īstenota ziedojumu vākšanas iniciatīva, lai civiliedzīvotājiem un Ukrainas aizstāvjiem tiktu piegādāti dažāda veida kritiski nepieciešamie materiāltehniskie līdzekļi un tehnoloģiskie risinājumi, kā arī humānā un medicīniskā palīdzība krīzes punktos un frontes līnijā. Sadarbībā ar Ārlietu ministriju tika īstenota ievainoto Ukrainas militārpersonu rehabilitācija Nacionālajā rehabilitācijas centrā “Vaivari”, organizētas Jaunsardzes centra nometnes Ukrainas bruņoto spēku un Nacionālās gvardes karavīru bērniem, kā arī sniegts atbalsts Ukrainas karavīru ģimenēm.

Politiski tika aktīvi strādāts pie tā, lai rastu jaunus risinājumus nepārtrauktai atbalsta sniegšanai Ukrainai. Divpusējo un starptautisko tikšanos laikā, piemēram, Ukrainas Aizsardzības kontaktgrupas jeb Ramšteinas sanāksmes ietvaros, Latvija aicināja sabiedrotos turpināt un palielināt kritiski nepieciešamās militārās piegādes Ukrainas bruņotajiem spēkiem. 2022. gadā Aizsardzības ministrijas parlamentārā sekretāre četras reizes darba vizītē apmeklēja Ukrainu, lai tiktos ar aizsardzības nozares amatpersonām, bruņoto spēku un Nacionālās gvardes vienību komandieriem,

kara apgabalū administrāciju vadītājiem un citām amatpersonām, pārrunājot karā gūto pieredzi un apzinot okupēto teritoriju atbrīvošanai nepieciešamās vajadzības.

Ģeotelpiskās informācijas politikas plānošana

Aizsardzības ministrija organizē un koordinē valsts politikas īstenošanu ģeodēzijas, kartogrāfijas un ģeotelpiskās informācijas jomā (militārām un civilām vajadzībām). Aizsardzības ministrija sadarbojas ar tās padotībā esošo Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūru – par ģeotelpiskās informācijas produktu sagatavošanu un ar Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem – par militārās ģeotelpiskās informācijas nodrošināšanu bruņoto spēku vienībām.

2022. gada nogalē Aizsardzības ministrija sadarbībā ar Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūru un Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem rīkoja 26. Baltijas valstu militārās ģeotelpiskās informācijas konferenci, kurā piedalījās vairāk nekā 70 militārās ģeogrāfijas eksperti no Latvijas, Lietuvas, Igaunijas, ASV, Lielbritānijas, Kanādas, Vācijas, Zviedrijas, Polijas un citām partnervalstīm. Eksperti apsprieda militārās kartēšanas aktualitātes un to nepieciešamību konfliktu/kara situācijās, ģeotelpiskās informācijas atbalstu armijas vajadzībām un Baltijas valstu sadarbību militārās ģeogrāfijas jomā.

2022. gada 15. decembrī notika Ģeotelpiskās informācijas koordinācijas padomes sēde. Galvenā uzmanība šajā sēdē tika veltīta Latvijas ģeodēzisko koordinātu sistēmas modernizācijas jautājumam, nepieciešamībai atvērti izmantot vietējā ģeodēziskā tīkla informāciju, topošajai Latvijas ģeotelpisko datu infrastruktūras attīstības stratēģijai un Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvas 2007/2/EK (2007. gada 14. marts), ar ko izveido Telpiskās informācijas infrastruktūru Eiropas Kopienā, jeb INSPIRE direktīvas ieviešanas progresam.

2. nodaļa

Aizsardzības ministrija sadarbojas ar ministrijām un to padotības iestādēm, kuras izmanto, iegūst, apstrādā un uztur ģeotelpiskos pamatdatus. Aizsardzības ministrija, koordinējot darbības ģeotelpiskās informācijas jomā, sadarbojas arī ar akadēmisko sektoru – Latvijas Universitāti, Rīgas Tehnisko universitāti un Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitāti, kā arī ar profesionālajām nevalstiskajām organizācijām – Latvijas Mēriņieku biedrību, Latvijas Kartogrāfu un ģeodēzistu asociāciju, Latvijas ĢIS biedrību, Latvijas Drošības un aizsardzības industriju federāciju un Latvijas atvērto tehnoloģiju asociāciju.

Sadarbība ar domnīcām

Sadarbība ar ārvalstu domnīcām 2022. gadā tika īstenota, lai starptautiski veicinātu politiku, ierēdņu, ekspertu un sabiedrības izpratni par Latvijas aizsardzības interesēm, kā arī lai piesaistītu sabiedroto valstu atbalstu reģionālās drošības situācijas uzlabošanai. Ņemot vērā drošības situāciju, ir īpaši svarīgi lobēt Latvijas aizsardzības intereses starptautiskajā vidē un veicināt rezonansi par reģiona drošības izaicinājumiem.

2022. gadā AM sadarbojās ar piecām ārvalstu domnīcām – *The German Marshall Fund of the United States* (GMF) no ASV, *MacDonald-Laurier Institute* (MLI) no Kanādas, *Geneva Centre for Security Policy* (GCSP) no Šveices, *Henry Jackson Society* (HJS) no Lielbritānijas un *The International Institute for Strategic Studies* (IISS) no Vācijas.

Sadarbībā ar GMF tika rīkoti vairāki semināri un diskusijas, kuros piedalījās augsta līmeņa amatpersonas no Latvijas. Starptautiski atzītajā, ikgadējā “Briseles forumā” piedalījās aizsardzības ministrs. Norisinājās arī ASV politikas veidotāju un žurnālistu vizīte Latvijā, kuras laikā dalībnieki tikās ar Latvijas amatpersonām un drošības ekspertiem, kā arī apmeklēja Ādažu un Lielvārdes militārās bāzes.

MLI vadīja tiešsaistes pasākumu par NATO Madrides samita lēmumiem, uz kuru tika aicināti drošības eksperti no Latvijas. 2022. gadā Kanādā MLI

vadīja interviju ar Latvijas Ministru prezidentu par starptautisko drošības situāciju saistībā ar Krievijas iebrukumu Ukrainā. Sadarbības ietvaros MLI piedalījās Rīgas konferencē, kurā tika organizēts panelis par Kanādas lomu enerģijas drošības veicināšanā.

Sadarbībā ar GCSP 2022. gadā Latvija līdzfinansēja dalību GCSPursos diviem studentiem no Moldovas un Ukrainas. Atbalstot “Partnerattiecības mieram” (*Partnership for Peace*) valstu studentu izglītību, Latvija sniedz savu ieguldījumu starptautiskās drošības politikas veicināšanā.

HJS pērn organizēja divus seminārus aizsardzības ministrijas darbiniekiem par drošības aktualitātēm, uzsverot Krievijas politikas aktualitātes un kara Ukrainā analīzi no Apvienotās Karalistes pētnieku un ekspertu perspektīvas.

Sadarbības ar IISS galvenais mērķis bija veicināt Vācijas politiskās elites izpratni par sabiedroto atbalsta un militārās klātbūtnes nepieciešamību Baltijas reģionā. Šīs sadarbības ietvaros pērn notika augsta līmeņa AM amatpersonu dalība seminārā Berlīnē.

Normatīvo aktu izstrāde valsts aizsardzības nozarē

2022. gadā tika pieņemti 22 AM virzītie likumi, tostarp:

“Grozījumi likumā “Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā” izdots, lai noteiktu jaunu mērķgrupu garantijas saņemšanai mājokļa iegādei vai būvniecībai – profesionālā dienesta karavīrus. Likums stājās spēkā 2022. gada 15. janvārī.

“Grozījumi Nacionālo bruņoto spēku likumā” izdots, lai pilnveidotu objektu un personu aizsardzību (apsardzi) Nacionālajos bruņotajos spēkos, tostarp piešķirot Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem (kā iestādei) un to personālam pret trešajām personām realizējamās tiesības. Papildus ar likumu noteikta

kompetence Valsts policijai un pašvaldības policijai līdztekus Militārajai policijai veikt administratīvā pārkāpuma procesu par šā Nacionālo bruņoto spēku likuma 22. un 23. pantā minētajiem administratīvajiem pārkāpumiem. Likums stājās spēkā 2022. gada 10. februārī.

“Grozījumi Valsts aizsardzības finansēšanas likumā” izdots, lai grozītu Valsts aizsardzības finansēšanas likuma 2. panta pirmās daļas 6. punktu un papildinātu 2. panta pirmo daļu ar punktiem, kas nosaka pakāpenisku aizsardzības budžeta pieaugumu, sasniedzot ne mazāk kā 2,5% no IKP 2025. gadā un turpmāk. Likums stājās spēkā 2022. gada 23. aprīlī.

“Grozījumi Militārā dienesta likumā” izdots, lai: 1) piešķirtu karavīram (arī zemessargam) tiesības pielietot dienesta šaujamieroci, tostarp arī bez brīdinājuma, ja tas ir pamatots ar attiecīgās operācijas konceptu, un speciālos līdzekļus, veicot speciālās operācijas, t.sk., militāro darbību rezultātā izraisītu valsti apdraudošu situāciju pārvarēšanai; 2) precizētu karavīra atstādināšanas no amata priekšnoteikumus; 3) noteiktu Nacionālo bruņoto spēku komandierim tiesības uz laiku piešķirt citām personām tiesības valkāt karavīra formas tērpu; 4) precizētu zaudējumu apzīmējošo terminu lietojumu; 4) paredzētu jaunu nodarbināto civilpersonu kategoriju – militārie darbinieki. Likums stājās spēkā 2022. gada 17. maijā.

“Grozījumi Nacionālo bruņoto spēku likumā” izdots, lai noteiktu aktīvās kiberaizsardzības operācijas kā atsevišķu pasākumu, ko Nacionālie bruņotie spēki veic, pildot tiem Nacionālo bruņoto spēku likumā paredzētos uzdevumus, vienlaikus paredzot lēmumu pieņemšanas kārtību speciālo operāciju veikšanai ārvalstīs un aktīvās kiberaizsardzības operāciju veikšanai. Likums stājās spēkā 2022. gada 23. jūnijā.

“Grozījumi Aizsargjoslu likumā” izdots, lai noteiktu iespēju būvniecības projektu īstenošanai aizsargjoslās ap valsts aizsardzības objektiem un paredzētu kārtību, kādā tiek kompensēti ar to saistītie izdevumi valsts aizsardzības objekta darbībai. Likums stājās spēkā 2022. gada 3. novembrī.

“Grozījumi likumā Par aviāciju” izdots, lai noteiktu iespēju būvniecības projektu īstenošanai teritorijās ap militārajiem lidlaukiem un militārās aviācijas poligoniem un noteiktu kārtību, kādā tiek kompensēti ar to saistītie izdevumi valsts aizsardzības objekta darbībai. Likums stājās spēkā 2022. gada 3. novembrī.

“Grozījums Latvijas Republikas Zemessardzes likumā” izdots ar mērķi noteikt rīcību zemessargu iesaistīšanai 72 stundu kaujas gatavības pārbaudēs, kā arī rīcību izņēmuma stāvokļa izsludināšanas vai kara laika iestāšanās gadījumā. Likums cita starpā paredz: 1) zemessargu ieskaitīšanu aktīvajā dienestā karavīra statusā mobilizācijas gadījumā (izņēmuma stāvokļa izsludināšanas vai kara gadījumā), kā arī gadījumā, ja Ministru kabinets pieņem lēmumu par zemessargu mobilizāciju pirms īpašā tiesiskā režīma iestāšanās valstī; 2) iespēju lemt par daļēju zemessargu mobilizāciju (ieskaitīšanu aktīvajā dienestā), pārējos zemessargus pakļaujot paaugstinātas gatavības režīmam; 3) pienākumu darba devējam atbrīvot mobilizējamo zemessargu no darba pienākumu pildīšanas, neizmaksājot viņam darba samaksu. Likums stājās spēkā 2022. gada 3. novembrī.

“Grozījumi Nacionālās drošības likumā” ir izdots, lai paredzētu Ministru kabineta tiesības lemt par zemessargu pakļaušanu paaugstinātas gatavības režīmam. Likums stājās spēkā 2022. gada 3. novembrī.

“Grozījumi Mobilizācijas likumā” ir izstrādāts ar mērķi papildināt mobilizācijas sagatavošanas pasākumu sarakstu ar zemessargu pakļaušanu paaugstinātas gatavības režīmam, kā arī paredzēt iespēju organizēt kaujas gatavības pārbaudes uz laiku līdz 72 stundām. Likums stājās spēkā 2022. gada 3. novembrī.

“Grozījums Krimināllikumā” izdots, lai paredzētu zemessargu kriminālatbildību par izvairīšanos no mobilizācijas. Likums stājās spēkā 2022. gada 25. novembrī u.c.

2. nodaļa

2022. gadā tika pieņemti 32 AM virzītie Ministru kabineta noteikumi, tostarp:

MK 2022. gada 15. februāra noteikumi Nr. 114 “Grozījumi Ministru kabineta 2010. gada 29. jūnija noteikumos Nr. 606 “Noteikumi par karavīra un zemessarga uzturdevas kompensācijas apmēru un izmaksāšanas kārtību” izdoti, lai precizētu subjektu loku, kam ir tiesības saņemt papildus uzturdevu.

MK 2022. gada 7. jūnijā noteikumi Nr. 330 “Grozījums Ministru kabineta 2010. gada 21. jūnija noteikumos Nr. 543 “Noteikumi par kārtību, kādā profesionālā dienesta karavīram piešķir kompensāciju dzīvojamās telpas īres izdevumu un komunālo maksājumu segšanai, un kompensācijas apmēru” paredz palielināt kompensācijas par dzīvojamās telpas īres izdevumu un komunālo maksājumu apmēru atbilstoši Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likumā noteiktajam.

MK 2022. gada 21. jūnijā noteikumi Nr. 364 “Grozījumi Ministru kabineta 2010. gada 29. jūnija noteikumos Nr. 606 “Noteikumi par karavīra un zemessarga uzturdevas kompensācijas apmēru un izmaksāšanas kārtību” izdoti, lai palielinātu uzturdevas kompensācijas apmēru karavīriem un zemessargiem, ņemot vērā cenu pieaugumu.

MK 2022. gada 9. augustā noteikumi Nr. 469 “Grozījumi Ministru kabineta 2018. gada 4. decembra noteikumos Nr. 750 “Kārtība, kādā civilās aviācijas lidlauku izmanto militārās aviācijas gaisa kuģi un militārās aviācijas lidlauku - civilās aviācijas gaisa kuģi” izdoti ar mērķi noteikt nepieciešamo kārtību, kā militārie lidlauki var tikt izmantoti civilās aviācijas gaisa kuģu mācību lidojumu veikšanai.

MK 2022. gada 18. oktobra noteikumi Nr. 639 “Grozījumi Ministru kabineta 2010. gada 29. jūnija noteikumos Nr. 606 “Noteikumi par karavīra un zemessarga uzturdevas kompensācijas apmēru un izmaksāšanas kārtību” nosaka militārā darbinieka uzturdevas kompensācijas apmēru un izmaksāšanas kārtību.

MK 2022. gada 6. decembra noteikumi Nr. 753 “Grozījumi Ministru kabineta 2010. gada 16. novembra noteikumos Nr.1042 “Noteikumi par karavīru sociālajām garantijām” izdoti, lai karavīriem, kuri dienesta pienākums veic civilajā apgērbā, palielinātu civilā apgērba iegādes kompensācijas apmēru, kā arī kompensējamo apgērba vienību apjomu u.c.

2022. gadā ir pieņemti vairāk nekā 40 AM virzītie rīkojumu projekti, tostarp:

MK 2022. gada 20. oktobra rīkojums Nr. 712 “Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas “Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem”” paredz Finanšu ministrijai no valsts budžeta programmas 02.00.00 “Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem” piešķirt Aizsardzības ministrijai finansējumu, lai kompensētu izdevumus par periodu no 2022. gada 1. novembra līdz 2022. gada 31. decembrim, kas saistīti ar energoresursu un ar to saistīto pakalpojumu sadārdzinājumu, un izmaksātu kompensējošo atbalstu Latvijā dzīvojošiem Aizsardzības ministrijas izdienas pensijas saņēmējiem, kuri nav sasnieguši vecuma pensijas piešķiršanai nepieciešamo vecumu un kuriem ir noteikta invaliditāte u.c.

Nodrošinājuma politika

Iepirkumi

Atbilstoši apstiprinātajam aizsardzības budžetam NBS turpināja īstenot plānveida modernizāciju, kas ietver jauna aprīkojuma iegādi, neskatoties uz situāciju pasaulē. Aizsardzības ministrija un NBS sadarbojas, sniedzot atbalstu Iekšlietu ministrijas padotības iestādei – Valsts robežsardzei – valsts robežas neaizskaramības nodrošināšanā. 2022. gadā tika turpināts darbs pie materiāltechnisko līdzekļu iegādēm Valsts robežsardzei. Minēto materiāltechnisko līdzekļu iegāde bija plānota arī NBS vajadzībām, tādējādi Valsts robežsardzei paredzētais apjoms tika pievienots AM un NBS jau uzsāktajiem un plānotajiem iepirkumiem, neradot papildu administratīvo slogu jaunu iepirkumu organizēšanā.

Dažu pozīciju īstenošanu un materiāltehnisko līdzekļu sekmīgu iegādi turpināja ietekmēt vairāki objektīvi apstākļi, tostarp Covid-19 infekcijas izplatības ierobežošanas dēļ noteiktie ierobežojumi un Ukrainā notiekošais karš. Krievijas karadarbība Ukrainā negatīvi ietekmē pasaules ekonomikas procesus, ierobežo izejmateriālu pieejamību un veicina strauju cenu kāpumu visās nozarēs.

Lielākie finanšu resursi un apjomīgākās iegādes NBS 2022. gadā no iepirkumiem plānotā finansējuma bija bruņojumam – 15% apmērā, individuālā un kolektīvā ekipējuma iegādēm – 15%, transportlīdzekļiem un speciālai tehnikai – 11%, sakaru un informācijas tehnoloģiju nodrošinājumam – 10%, munīcijai un sprāgstvielām – 8%, jūras un gaisa kuģiem – 8%.

Lielākie plānotie iepirkumi, kas uzsākti 2022. gadā, bija optisko ieroču iegādes, lāzeru tālmēru iegādes, nakts redzamības sistēmas, mērķu izlūkošanas ekipējums, inženieru tanka, taktiskā transporta, 6x6 bruņotā transporta, loģistikas transporta iegāde, munīcijas un ar to saistīto speciālo līdzekļu iegāde, bezpilota sistēmas iegāde, konteineru un ģeneratoru iegādes, loģistikas pakalpojums par pārtikas piegādi NBS vajadzībām.

Pērn tika īstenoti vairāki iepirkumi starptautisko organizāciju un starpvalstu iniciatīvās. Latvija ASV pārdošanas programmas ietvaros noslēdza vairākus līgumus par ekipējuma piegādi par kopējo summu 4 864 227 ASV dolāri (4 468 035,71 eiro). ASV valdība pieņēma vairākus lēmumus par ekipējuma, apmācību, tehniskā atbalsta nodrošināšanu Latvijai dažādās atbalsta programmās. Piemēram, pieņemts lēmums piegādāt Latvijai drošības un glābšanas ekipējumu un nodrošināt apmācību vairāk nekā 6 miljonu ASV dolāru vērtībā.

NATO Atbalsta un iepirkumu aģentūras Loģistikas biržā 2022. gadā tika noslēgti pieci pirkuma līgumi 3,5 miljonu eiro apmērā. Pasūtīti 5254 dažādi materiāltehniskie līdzekļi no Beļģijas, Apvienotās Karalistes, Dānijas un Vācijas.

NATO Atbalsta un iepirkumu aģentūras Munīcijas atbalsta partnerībā 2022. gadā noslēgti septiņi munīcijas piegādes līgumi 10,6 miljonu eiro apmērā. Līgumi noslēgti par rokas granātām un to komponentēm, detonatoriem, kā arī dažāda izmēra patronu iegādi.

Infrastruktūra

Aizvadītajā gadā tika turpināta pakāpeniska militārās infrastruktūras attīstība. Apjomīgākās investīcijas bija Zemessardzes bāzu attīstībā, ieguldot vairāk nekā pusi militārās infrastruktūras budžeta. Tika uzsākta jaunas Zemessardzes bāzes izbūve Aizkrauklē, bet Zemessardzes bāzei Jēkabpils novadā veikts būvniecības darbu iepirkums.

Vērienīgi būvniecības darbi turpinās Gaisa spēku Aviācijas bāzē Lielvārdē, kur 2022. gadā uzsākta ēdnīcas ēkas pārbūve, kā arī NATO Drošības investīciju programmas projekta ietvaros tiek būvēts Lidlauka pasažieru termināls.

Tāpat pērn tika turpināta infrastruktūras attīstība Alūksnes militārajā bāzē, kur pabeigts iepirkums par noliktavu būvniecību un autoparka pārbūvi, kā arī uzsākts būvdarbu iepirkums reģionālās ekipējuma noliktavas izbūvei. Savukārt Jaunsardzes centra vajadzībām 2022. gadā pabeigta ēku kompleksa pārbūve Ludzā.

Pērn turpināta arī militāro poligonu attīstība. Ādažu poligonā NATO Drošības investīciju programmas projekta ietvaros pabeigta kājnieku prettanku šautuves izbūve. Savukārt uzsākta dažādu apmācību laukumu infrastruktūras izbūve, kas pēc visu projektu pabeigšanas ievērojami palielinās NBS un sabiedroto karavīru apmācību iespējas Ādažu poligonā.

Poligona “Mežaine” attīstības vajadzībām pabeigta nepieciešamo nekustamo īpašumu atsavināšana un pabeigti administratīvās ēkas pārbūves darbi, to pielāgojot apmācību vajadzībām.

2. nodaļa

Poligonā “Lāčusils” uzsākta šautuvju projektēšana, kas pēc izbūves darbiem tiks paredzētas gan Zemessardzes, gan profesionālā dienesta karavīriem, kā arī Valsts aizsardzības mācības vajadzībām.

Poligonā “Meža Mackeviči” turpinās apmācību infrastruktūras attīstība. Uzsākta būvdarbu iepirkumu procedūra šautuvju un apmācību laukumu izbūvei, kā arī noslēgts būvdarbu līgums par tilta izbūvi, kas nodrošinās pilnvērtīgu piekļuvi poligonam. Turpinās darbs arī pie teritorijā paredzētā šautuves projekta, kuru plānots īstenot NATO Drošības investīciju programmas projekta ietvaros.

2022. gadā Ministru kabinetā apstiprināts informatīvais ziņojums par Sēlijas poligona izveidošanu, paredzot Latvijā izveidot jaunu militāro poligonu. Pērn uzsākts darbs pie likumprojekta izstrādes, kas paredzēs ātrāku militārās infrastruktūras izbūves procesu. Ņemot vērā NATO Madrides samitā pieņemtos lēmumus par lielāku sabiedroto spēku klātbūtni Baltijas valstīs, kā arī aizsardzības nozares ambīcijas attiecībā uz NBS personāla skaita palielināšanu, nepieciešams izveidot jaunu poligonu, lai nodrošinātu karavīriem apmācību vietu.

Laika periodā no 2023. līdz 2025. gadam AM plāno ik gadu militārās infrastruktūras attīstībā ieguldīt aptuveni 60 miljonus eiro, prioritāri pilnveidojot uzņemošās valsts atbalsta un Zemessardzes infrastruktūru.

Papildu nacionālajam finansējumam būtisku ieguldījumu militārajā infrastruktūrā Latvijā sniedz gan NATO, gan ASV un Kanāda, palīdzot stiprināt Latvijas uzņemošās valsts atbalsta spējas.

Industrija

Viens no būtiskiem AM uzdevumiem industrijas jomā ir komersantu licencēšana darbībai ar stratēģiskas nozīmes precēm. 2022. gadā komercdarbībai ar stratēģiskas nozīmes precēm bija licencēti 72 Latvijas Republikā reģistrēti komersanti, savukārt militārā ražotāja sertifikāts ir izsniegts četriem militārajiem

ražotājiem. Katru gadu licencēto komersantu skaits palielinās par aptuveni 9 %, kas liecina par industrijas attīstību un iesaisti aizsardzības nozarē.

2022. gadā turpinājās AM Grantu projektu programma militāra vai divējāda lietojuma produktu attīstības atbalstam. Programmas piektā uzsaukuma ietvaros 2022. gada vasarā tika saņemti 33 inovatīvi produktu attīstības projektu pieteikumi. Piektā uzsaukuma prioritārās tēmas bija bruņojums un specializētie inženiertehniskie risinājumi, aizsardzības līdzekļi no ķīmiskajiem, bioloģiskajiem, radioloģiskajiem un kodolieročiem un materiāliem, kā arī mākslīgais intelekts un simulācijas sistēmas. 2022. gadā atbalstu projektu īstenošanai saņēma četri projekti, kas piedāvāja risinājumus ūdens attīrīšanas, bruņojuma, tehnisko risinājumu un attālināti vadāmo ieroču sistēmu jomās. Grantu programmā kopš 2018. gada piecos uzsaukumos atbalstīti 25 projekti militāra vai divējāda lietojuma produktu attīstībai gandrīz 2 miljonu eiro apmērā.

2022. gadā AM atbalstīja stipendiju piešķiršanu maģistra darba izstrādāšanai diviem studentiem Rēzeknes tehnoloģiju augstskolā. Darbos tiks pētīta lāzertehnoloģiju izmantošana militāro tehniku virsmas īpašību uzlabošanai. Atbalstīta arī maģistra stipendiju piešķiršana diviem Rīgas Tehniskās universitātes studentiem. Viena darba pētījuma joma būs par elektromagnētisko starojumu absorbējoša un ekranējoša vieglsvara materiālu un izgatavošanu, savukārt otra – par dronu komunikācijas un operativitātes uzlabošanu kritisku komunikācijas traucējumu gadījumā.

2022. gadā turpinājās projektu īstenošana AM virzītā un Latvijas Zinātnes padomes administrētā pētījumu programmā “Aizsardzības inovāciju pētījumu programma”. Programma ir veidota, pamatojoties uz Valsts aizsardzības koncepcijā noteikto, ka Latvijai ir jāstiprina aizsardzības nozares inovāciju vide, ieviešot un īstenojot atbilstošus nacionālā līmeņa inovāciju atbalsta mehānismus. Projektu vidusposma izvērtējumi gaidāmi 2023. gadā. Apstiprinātie projekti aptver visas noteiktās prioritātes - kibernetiķu un

elektronisko karadarbību, robotiku un bezpilota sistēmas, kā arī karavīru aprīkojuma sistēmas, tai skaitā individuālo ekipējumu un tekstila tehnoloģijas, un tos īsteno Rīgas Tehniskā universitāte. Programmas kopējais valsts budžeta finansējums ir 1,5 miljoni eiro. Programmu finansē no AM budžeta līdzekļiem. Viena projekta īstenošanas laiks ir 24 mēneši laika posmā no 2021. gada līdz 2023. gadam.

AM ir izveidojusi ciešu sadarbību ar Latvijas Drošības un aizsardzības industriju federāciju (DAIF). Biedrība pārstāvējusi aizsardzības industriju konsultatīvo un pētniecisko formātu darbā, nodrošinājusi nacionālās aizsardzības industrijas un pētniecības iestāžu iekļaušanos NATO un ES militāro spēju attīstības procesā. Organizēts Latvijas aizsardzības industrijas stends starptautiskajā militārajā izstādē “EUROSATORY 2022” Francijā, sektorālās darba grupās iesaistīti komersanti, rīkoti civilmilitārās sadarbības semināri un Latvijas industrijas dienas NATO un ES, Briselē, Beļģijā, divpusējās industrijas dienas (Polija, Čehija un Dānija) un NBS industriju diena, kā arī veicināta pārrobežu sadarbība.

2022. gada 25. un 27. maijā AM sadarbībā ar DAIF Latvija un NBS organizēja ikgadējo aizsardzības industrijas pasākumu “NBS Industriju dienas 2022”. Pirmajā pasākuma dienā konferences formātā tika apskatīti dažādi aktuāli aizsardzības industrijas jautājumi, pulcinot gan uzņēmējus, gan aizsardzības nozares pārstāvjus, gan ārvalstu viesus. Ādažu militārajā bāzē tika rīkota aizsardzības industrijas uzņēmumu spēju demonstrācija. Tās mērķis bija iepazīt NBS un citus Ādažu militārajā bāzē izvietoto spēku pārstāvjus ar Latvijā ražotiem produktiem un piedāvātajiem pakalpojumiem, kas jau atraduši pielietojumu bruņoto spēku nodrošinājuma un apgādes sistēmā vai ir ar šādu potenciālu. Industrijas dienu industrijas spēju demonstrācijā piedalījās kopumā 40 uzņēmumi un pētniecības iestādes, kas pārstāvēja kibernetikas, tekstilizstrādājumu ražošanas, radio komunikācijas, bezpilota lidaparātu sistēmas, militārā ekipējuma un tehnoloģiju jomas, kā arī citu militāra vai divējāda pielietojuma produktu ražotāji.

2022. gada 9. - 11. decembrī Rīgas Tehniskās universitātes Zinātnes un inovāciju centrā norisinājās aizsardzības industrijas hakatons “Defence Makeathon Riga 2022”, kurā piedalījās vairāk nekā 100 dalībnieki. Hakatonā tika radīti funkcionējoši drošības un aizsardzības risinājumu prototipi ar mērķi veidot ekosistēmu jaunu aizsardzības tehnoloģiju un risinājumu izstrādes veicināšanai. Hakatona laikā dalībniekiem bija iespēja īstenot savas idejas, kuras variēja no IT sektora drošības uzlabojumiem, bezpilota tehnoloģijām, karavīru individuālā ekipējuma līdz pat munīcijai.

Aizvadītajā gadā Latvija pievienojās divām jaunām NATO inovāciju iniciatīvām, kuru mērķis ir nodrošināt NATO tehnoloģisko pārākumu: NATO Aizsardzības inovāciju akseleratoram Ziemeļatlantijas reģionam (*NATO Defence Innovation Accelerator for the North Atlantic*) un NATO Inovāciju fondam.

NATO samītā Madridē 22 Alianses dalībvalstis parakstīja saistību vēstuli par NATO Inovāciju fonda izveidi. NATO Inovāciju fonda budžets sasniegs 1 miljardu eiro, un šos līdzekļus investēs jaunuzņēmumos un citos riska kapitāla fondos, kuri iegulda līdzekļus NATO prioritāru divējāda lietojuma jauno un transformējošo tehnoloģiju izstrādē. NATO Inovāciju fonds papildinās NATO Aizsardzības inovāciju akseleratora Ziemeļatlantijas reģiona programmu. Programma sniegs iespēju jaunuzņēmumiem saņemt finansējumu inovatīvu produktu attīstībai, kā arī iegūs piekļuvi vairāk nekā deviņu akseleratoru tīklam un vairāk nekā 63 testa centriem Eiropā un Ziemeļamerikā. 2022. gadā Latvija – militārā bāze Ādažos – ir izvēlēta par vienu no 5G Testa centra atrašanās vietām.

2022. gadā turpinājās darbs pie NBS kaujas spējām nepieciešamo materiāltehnisko līdzekļu piegādes drošības nostiprināšanas saskaņā ar Saeimas 2020. gadā apstiprināto Valsts aizsardzības koncepciju. Pēdējo gadu laikā noslēgtas vairākas vienošanās, piemēram, par sauso pārtikas devu, formas tērpu un bezpilota sistēmu piegādi NBS, kuras īsteno vietējie Latvijas komersanti.

2. nodaļa

Viens no kritērijiem piegāžu drošības nodrošināšanā ir prasības vietējo apakšuzņēmēju iesaistei līguma izpildes procesā. Kā piemērs ir Latvijas un Somijas kopīgais 6x6 bruņumašīnu izstrādes projekts sadarbībā ar Somijas uzņēmumu *Patria Land Oy*, kura ietvaros Latvijā tiks ražotas un komplektētas bruņumašīnu sastāvdaļas vismaz 30% apmērā. Plānots, ka bruņumašīnu uzturēšana, remonts un iespējamā nākotnes modernizācija tiks veikta Latvijā. 2022. gada nogalē projektā bija iesaistīti jau seši vietējie uzņēmumi.

Aizsardzības industrijas attīstība rada nepieciešamību pilnveidot piegādes drošības un stratēģiskās partnerības tiesisko regulējumu. 2022. gadā turpinājās darbs pie Aizsardzības industrijas likumprojekta izstrādes, kurš sniegs ietvaru piegādes drošību izvirzāmo prasību regulējumam, stratēģiskās partnerības koncepta praktiskajā ieviešanā NBS spēju attīstībai sevišķi būtiskās jomās, aizsardzības industrijas uzraudzībai, kontrolei un drošības veicināšanai.

Aizsardzības spēju attīstības projekti

Vidējās klases helikopteru nomaiņas projekts

Īstenojot projektu, pērn tika saņemti pirmie divi UH-60M *Black Hawk* helikopteri. Tika saņemtas sākotnējās helikopteru rezerves daļas un aprīkojums, kā arī darbu uzsācis ražotāja pārstāvis, kas sniedz atbalstu helikopteru nodrošinājuma un turpmākās uzturēšanas sistēmas izveidē un tehnisko organizāciju sagatavošanas darbos. Ir izstrādāts helikopteru angāra būvprojekts. Turpināta personāla (tehniķu un pilotu) pārkvalifikācija ASV darbam ar jaunajiem UH-60M *Black Hawk* helikopteriem.

Gaisa vadības un kontroles sistēmas programmatūras bāzētais elementa projekts

Projekta ietvaros veikti ASBE Balss sakaru sistēmas papildu testi un to izvērtējumi pirms sistēmas gala pieņemšanas.

Īsviļņu radio sakaru apraides sistēmas projekts

Pamatojoties uz izstrādātajām vadlīnijām, apstiprinātas tehniskās prasības BRASS/BLOS infrastruktūras projektēšanai un būvniecībai. Parakstīta starptautiskā vienošanās ar NATO aģentūru par sadarbību BRASS/BLOS projekta īstenošanas nākamajam posmam. Sadarbībā ar NATO aģentūru plānots uzsākt dokumentācijas izstrādi starptautiskam iepirkumam.

Izlūkošanas, gaisa telpas novērošanas un pretgaisa aizsardzības projekts

Uzsākta gaisa telpas novērošanas un pretgaisa aizsardzības komandvadības centru ieviešana, turpinās atbalsta ekipējuma iegāde, kā arī infrastruktūras attīstība. Uzsākta ļoti tuvas darbības rādiusa PGA sistēmu, kā arī uguns vadības radaru iegāde. Veikta sākotnējā tirgus izpēte, un uzsākta sarunu procedūra par vidējās darbības rādiusa PGA sistēmas iegādi. Turpinās NBS gaisa telpas novērošanas un pretgaisa aizsardzības komandvadības attīstīšana, kā arī tuvās darbības PGA sistēmu iegāde.

Operacionālās un taktiskās izlūkošanas projekts

Turpinājās operacionālās un taktiskās izlūkošanas spējas attīstība, iegādājoties nepieciešamos materiāltehniskos līdzekļus, nodrošinot speciālistu apmācības. Īpaši nozīmīga ir bezpilota lidaparātu sistēmu ieviešana. Turpinās operacionālās un taktiskās izlūkošanas spējas attīstība, veicot NBS vajadzībām nepieciešamā ekipējuma iegādi, t.sk. bezpilotu lidaparātu sistēmas, novērošanas ekipējumu u.tml.

Sauszemes kājnieku brigādes Mehanizācijas projekts

Projektā pērn tika noslēgta nosacījumu izpilde līgumā par papildu bruņutehniku CVR(T) iegādi. Paralēli saņemtie CVR(T) tika pakāpeniski ieviesti vienībās, īstenojot arī nepieciešamo sakaru iekārtu iegādi.

6x6 bruņutransportieru ieviešanas projekts

Projektā aizvadītajā gadā tika saņemti pirmie 6x6 bruņutransportieri. Saņemtā tehnika tika pakāpeniski nodota vienībās, un tika veikta nepieciešamā apmācība.

NBS komandvadības spējas projekts

Turpinājās NBS komandvadības spējas attīstība, tai skaitā Nacionālā misijas tīkla attīstība, NBS komandvadības sistēmas programmnodrošinājuma ieviešana, sakaru un informācijas sistēmu MTL iegādes.

NBS Vieglo kājnieku spējas projekts

Turpinājās zemessargu nodrošināšana ar moderno individuālo un kolektīvo ekipējumu, tai skaitā veiktas nepieciešamās iegādes vieglo kājnieku rotu, paaugstinātās gatavības vienību attīstībai.

Kaujas inženieru spēju attīstības projekts

Projektā uzsvars tika likts uz pretmobilitātes spēju stiprināšanu, tika iegādāts atbilstošs aprīkojums un turpinājās MTL papildināšana. NBS mobilitātes spēju paaugstināšanai uzsākta militāro tiltu spējas attīstība, kā arī pilnveidotas improvizēto spridzināšanas ierīču neitralizēšanas spējas.

NBS netiešās uguns atbalsta spējas projekts

Projekta ietvaros pērn ir noslēgušies vairāki līgumi, lai uzturētu un modernizētu pašgājējhaubiču platformas, tostarp noslēgti līgumi par rezerves daļu piegādi, uzsākta platforma ugunsdzēsamo sistēmu nomaiņai un uzpildei. Ir piegādāti spējas atbalsta transporta līdzekļi, turpinās munīcijas piegādes un infrastruktūras attīstība.

Nacionālā kiberdrošības politika

Līdz ar Krievijas iebrukumu Ukrainā ir notikusi strauja reģionālās drošības situācijas pasliktināšanās, kas vēl vairāk ir aktualizējusi nepieciešamību stiprināt kiberdrošību Latvijā. 2022. gadā novērota paaugstināta uzbrucēju aktivitāte - noris aktīva skenēšana, ievainojamību meklēšana valstiskas nozīmes sistēmās, informācijas ieguves mēģinājumi, pikšķerēšanas kampaņas, tai skaitā krāpniecisko e-pastu un sociālās inženierijas kampaņas. Lielā apjomā tiek piedzīvoti mērķēti pakalpojumatteices (jeb DDoS) uzbrukumi ne tikai publiskā sektora sistēmām, bet arī sabiedrībai būtisku pakalpojumu sniedzēju sistēmām, kas īpaši pastiprinās līdz ar

politiski vai sabiedriski nozīmīgiem notikumiem. Latvijas aktīvā loma starptautiskajā vidē un stingrā nostāja pret Krievijas agresiju Ukrainā padara to par populāru organizētu kiberuzbrukumu mērķi.

Atbilstoši situācijai kibertelpā AM veica papildu pasākumus kiberdrošības veicināšanai, nodrošinot informatīvu atbalstu un aicinot ievērot kiberdrošības labo praksi un pamatprasības. Pēc 2022. gada 24. februāra tika turpināta aktīva valstij būtisko informācijas un komunikācijas tehnoloģiju resursu turētāju informēšana par iespējām palielināt savu noturību pret kiberapdraudējumiem, gan izsūtot informatīvas vēstules, gan rīkojot lekcijas un seminārus. Vienlaikus veikta informācijas sistēmu monitorēšana, atgādinājumu sūtīšana par rīcību incidenta gadījumā un atgādinājumu izsūtīšana par nepieciešamību veidot rezerves kopijas datiem. Papildus Latvija ir intensificējusi informācijas apmaiņu un sadarbību ar līdzīgi domājošām valstīm un reģionālajiem formātiem, piemēram, ar NATO, ES dalībvalstu CERT tīklu (EU CSIRT), Kiberkrīžu sadarbības organizācijas tīklu (CyCLONe) un ES kiberdrošības aģentūru (ENISA). Neskatoties uz palielināto aktivitāti, situācija Latvijas kibertelpā tiek veiksmīgi kontrolēta.

Ministru kabinetā 2022. gada 7. jūnijā tika apstiprināts AM izstrādātais informatīvais ziņojums “Par valsts kiberdrošības pārvaldības uzlabošanu”, un no 2023. gada 1. janvāra tiek uzsākta kiberdrošības pārvaldes reformas ieviešana. 2022. gadā veikti sagatavošanās darbi – pārvaldības modeļa konceptuāla izstrāde un uzsākts darbs pie nepieciešamajiem grozījumiem nacionālajos normatīvajos aktos. Reformas rezultātā kiberdrošības pārvaldība Latvijā tiks īstenota caur daļēji centralizētu pārvaldes modeli, kurā Nacionālā kiberdrošības centra (NKDC) darbību nodrošinās AM. Latvijas Informācijas tehnoloģiju drošības incidentu novēršanas institūcija CERT.LV (CERT.LV) būs nacionālā kompetentā iestāde kiberdrošības jomā. NKDC kopīgi ar Satversmes aizsardzības biroju veidos valsts kiberdrošības pārvaldības sistēmas kodolu.

2. nodaļa

Atbilstoši Eiropas Kiberdrošības kompetenču centra (ECCC) regulai Latvijā ir izveidots Nacionālais koordinācijas centrs (NCC-LV), kura funkcijas īsteno AM sadarbībā ar Centrālo finanšu un līgumu aģentūru. Viens no NCC-LV pamatuzdevumiem būs attīstīt un stiprināt Latvijas kiberdrošības kompetenču kopieni, kas aptvers visu kiberdrošības ekosistēmu un kļūs par sadarbības platformu gan valsts un pašvaldību iestādēm, gan privātā sektora profesionāļiem, gan arī kiberdrošības jomas pētniekiem. NCC-LV kalpos arī kā valsts kontakta, koordinācijas un atbalsta punkts ES politiku instrumentu, tostarp programmas “Digitālā Eiropa”, līdzfinansētajiem projektiem kiberdrošības jomā.

2022. gadā uzsākts darbs pie Nacionālā kiberdrošības likuma izstrādes, kas ir būtisks, lai 2023. gadā jauno kiberdrošības pārvaldības modeli varētu ieviest praksē. Likumā tiks skaidri noteiktas kiberdrošības pārvaldībā iesaistīto institūciju atbildības un funkcijas, definēta NKDC darbība.

CERT.LV ir būtiski palielinājis veikto draudu meklēšanas operāciju skaitu, lai veiksmīgi atturētu uzbrucēju no darbībām Latvijas tīklos. Tostarp CERT.LV uzrunāja starptautiskos partnerus, veidojot kopīgu kiberkomandu ar Kanādas bruņoto spēku kiberekspertiem, pārstāvjiem no Kanādas kiberdrošības centra, Beļģijas Militāro kiberpavēlniecību un Eiropas Savienības Kiberdrošības aģentūru (ENISA). Apvienotā komanda veica draudu meklēšanu vairākās Latvijas Republikas kritiskās informācijas sistēmās. Šī kopīgā operācija bija unikāla iespēja pārbaudīt kiberdraudu izlūkošanas informācijas apmaiņas un incidentu reaģēšanas procedūras starp vairākiem NATO sabiedrotajiem kibertelpā, kā arī turpināt attīstīt operatīvās spējas un uzlabot savstarpējo savietojamību. Sadarbības projekts ļāva testēt un nostiprināt labākās prakses efektīvu kopīgu draudu meklēšanas operāciju veikšanai.

Aizsardzības resora pārmaiņu vadība un digitalizācija

2022. gadā tika sagatavots Pārmaiņu vadības un digitalizācijas pārvaldības procesu modelis, kam pamatā ir izmantota kvalitātes vadības sistēmas ISO 9000 pieeja. Procesu identificēšanai, analīzei un vizualizācijai ir noteikta vienota metodika, kas iestrādāta aizsardzības nozares normatīvajos aktos.

Tika īstenota datu pārņemšana uz vairāku nodokļu maksātāju režīma resursu vadības sistēmu Horizon, nodrošinot piekļuvi datiem visās nozares iestādēs, visos konsolidācijas līmeņos reālā laikā. Plānveidīgi uzsākta noliktavu datu un materiāli tehnisko līdzekļu uzskaites datu pārņemšana, lai uzlabotu savstarpējo darījumu dokumentu ģenerēšanu no vienas aizsardzības nozares iestādes uz citu (krājumu, pamatlīdzekļu u.c. pārvietošanu starp iestādēm).

Tika izveidota un uzturēta resursu vadības sistēmas Horizon atbalsta struktūra tehnisko jautājumu risināšanai. Veikti sagatavošanās pasākumi e-rēķinu aprites sistēmas ieviešanai aizsardzības nozarē.

Novērtējums par stratēģijas ieviešanu

2020. gadā apstiprinātajā Valsts aizsardzības koncepcijā 2020.-2024. gadam ir noteikti valsts militārās aizsardzības stratēģiskie pamatprincipi, prioritātes un pasākumi miera, valsts apdraudējuma un kara laikā. Jauns elements ir visaptverošas valsts aizsardzības sistēmas ieviešana, kuras mērķis ir stiprināt valsts institūciju sadarbību, nodrošināt efektīvu publiskās un privātās partnerības mehānismu izstrādi un padziļināt sabiedrības izpratni par iespējām aizsargāt sevi, savu ģimeni un Latvijas valsti krīžu gadījumos. Visaptverošas valsts aizsardzības sistēmas ietvaros ir veikts būtisks darbs pie sabiedrības informēšanas, normatīvo aktu pilnveidošanas un sabiedrības iesaistes valsts aizsardzībā veicināšanas.

Aizsardzības stratēģijas ieviešana ir nepārtraukts process. Atturēšanas politika Latvijā primāri balstās uz nacionālajām aizsardzības spējām jeb nacionālo militāro spēju pilnveidošanu un visaptverošas aizsardzības ieviešanu, NATO kolektīvo aizsardzību jeb sabiedroto politisku un militāru spēku gatavību atbalsīt Latvijas aizsardzību gan miera, gan kara laikā un sabiedroto klātbūtni. Abi šie virzieni ir cieši saistīti. NATO ir kolektīvās aizsardzības alianse, bet vienlaikus tās līguma 3. pants skaidri norāda, ka katras valsts pienākums ir rūpēties par savu aizsardzību.

Aizvadītajā gadā AM un NBS īstenotā drošības un aizsardzības politika atbilda Valsts aizsardzības koncepcijā noteiktajiem stratēģiskajiem pamatprincipiem, prioritātēm un pasākumiem miera laikā.

Aizvadītajā gadā AM un NBS īstenotā drošības un aizsardzības politika atbilda Valsts aizsardzības koncepcijā noteiktajiem stratēģiskajiem pamatprincipiem, prioritātēm un pasākumiem miera laikā.

Iestādes vadības un darbības uzlabošanas sistēmas

Iekšējais audits

Pārskata gadā AM audita darba apjomā bija iekļautas aizsardzības nozares 11 pamatdarbības sistēmas un apakšsistēmas un septiņas vadības un atbalsta funkciju sistēmas. Pamatdarbības sistēmu un apakšsistēmu auditu īpatsvars ir 61 %, vadības un atbalsta funkciju sistēmas – 39 % no kopējā auditējamo sistēmu skaita.

2022. gada auditos secināts, ka iekšējās kontroles sistēma darbojas, lai gan ir nepieciešami atsevišķi uzlabojumi. Lai arī konstatēti daži kontroles trūkumi, kopumā novērtētās kontroles ir atbilstošas, pietiekamas un efektīvas. Tās sniedz pietiekamu pārlicību par to, ka nozares riski tiek vadīti un mērķi sasniegti.

Auditori ir veiksmīgi strādājuši, lai veicinātu iekšējā audita sistēmas attīstību, padarītu to efektīvāku un racionālāku, pilnveidotu AM, tās padotības iestāžu, t.sk. NBS, darbību, sekmētu mērķu sasniegšanu aizsardzības nozarē, kā arī sniegtu pietiekamu pārlicību par izveidotās iekšējās kontroles efektivitāti auditējamajās sistēmās, ka riski tiek vadīti un iestādes mērķis tiks sasniegts.

Pārskata gadā ir sniegts 31 audita ieteikums iekšējās kontroles sistēmas uzlabošanai. No 36 audita ieteikumiem, kuriem iestāji izpildes termiņš, 29 (81 %) audita ieteikumi ir izpildīti. Par septiņiem audita ieteikumiem no atbildīgajiem lūgts termiņa pagarinājums, ņemot vērā ieviešamo ieteikumu komplicēto būtību un padotības iestāžu strukturālās izmaiņas.

AM auditori pārskata gadā turpināja nozīmīgu darbu, sniedzot NATO Drošības investīciju programmas un citu ārvalstu līdzfinansēto projektu realizācijas atbalstu un uzraudzību nozarē, lai nodrošinātu izvirzīto mērķu sasniegšanu.

Pērn noritēja sekmīga sadarbība ar Valsts kontroles darbiniekiem. AM auditori nodrošināja Valsts kontroles iepriekšējo gadu revīziju ieteikumu ieviešanas uzraudzību, kā arī veica pārbaudi par ministriju konsolidēto gada pārskatu sagatavošanas procesu.

Ģenerālinspekcija

Pārskata gadā Ģenerālinspekcija ir izskatījusi 20 karavīru un fizisku personu iesniegumus, sagatavojot atzinumus un atbildes iesniedzējiem. Sniegtas konsultācijas karavīriem par interesējošiem jautājumiem saistībā ar dienesta gaitu un tiesību ievērošanu. Nodrošinot karavīru dienesta apstākļu, savstarpējo attiecību un militārās disciplīnas pārkāpumu izvērtēšanu, ir veiktas karavīru aptaujas NBS atsevišķās vienībās un aptaujas pēc karavīru dalības starptautiskajās operācijās, sagatavojot priekšlikumus konstatēto problēmu risināšanai.

2. nodaļa

Nodrošinot dienesta pārbaudes AM centrālajā aparātā, NBS un AM padotībā esošajās iestādēs, vadītas un veiktas 20 pārbaudes, trīs dienesta izmeklēšanas un divas disciplinārlietas izmeklēšanas komisijas un attiecīgi sagatavoti ziņojumi/atzinumi. Ģenerālinspekcijas personāls ir bijis iesaistīts arī kaujas gatavības pārbažu veikšanā NBS.

AM trauksmes celšanas sistēmā 2022. gadā ir saņemti četri trauksmes cēlēju iesniegumi. Trīs iesniegumi tika atzīti par trauksmes cēlēju ziņojumiem un veiktas pārbaudes, kuru laikā ziņojumos sniegtā informācija neapstiprinājās

Pērn ir nodrošināta jautājumu risināšana saistībā ar personas datu aizsardzību AM. Sagatavots pārskats par aktualitātēm fizisko personu datu aizsardzības jomā.

Aizvadītajā gadā turpināts darbs pie AM iekšējās kontroles sistēmas korupcijas riska novēršanai. Veikto pārbažu ietvaros ir vērtēts nozarē īstenoto iepirkumu process, tai skaitā iepirkumu norises, noslēgto līgumu un vispārīgo vienošanos izpildes, sagatavoti priekšlikumi risku un trūkumu novēršanai.

2.3. Aizsardzības ministrijas padotības iestāžu, t.sk. Nacionālo bruņoto spēku, darbības galvenie virzieni un rezultāti

Jaunsardzes centrs

2022. gadā Jaunsardzē iesaistījās un Jaunsargu interešu izglītības programmu apguva 7516 jaunsargi. Jaunsargiem tika organizēti 3975 pasākumi, kuros kopā piedalījās 48 614 dalībnieki. Tostarp organizētas 182 nometnes ar 4573 dalībniekiem, 715 pārgājieni ar 10 340 dalībniekiem, 218 pilsoniskās un patriotiskās audzināšanas pasākumi ar 4219 dalībniekiem, 308 ekskursijas ar 6026 dalībniekiem, 315 sporta sacensības, spēles ar 3271 dalībniekiem, 1019 dienas apmācības/militarizētās sacensības ar 13 257 dalībniekiem, 301 paaugstinātas bīstamības nodarbība ar 4321 dalībnieku, 94 šaušanas nodarbības ar mazkalibra ieročiem ar 1068 dalībniekiem un 823 cita veida pasākumi ar 1539 dalībniekiem.

2022. gadā tika turpināta tradīcija – organizēt rekrutēšanas nometnes NBS karavīru bērniem. Jaunsardzes centrs (JC) laika posmā no 2022. gada jūlija līdz augustam organizēja vasaras lauku nometnes jaunsargiem un NBS karavīru bērniem, lai popularizētu Jaunsardzes kustību un aktīvu dzīvesveidu, kā arī lai palielinātu jaunsargu skaitu. Lai organizētu Jaunsargu mācību programmu, NBS savu iespēju robežās piedāvā infrastruktūru praktisko nodarbību un nometņu organizēšanai, kā arī atbalsta Jaunsardzes aktivitātes ar materiāli tehniskajiem līdzekļiem un personālu. Minētajā laika posmā tika organizētas 17 nometnes, kurās piedalījās 360 dalībnieki.

Pēc divu gadu pārtraukuma tika organizēta Jaunsargu mācību programmas 4. līmeņa testa nometne, kurā piedalījās 67 jaunsargi. Jaunsargi ieguva apliecību par Jaunsargu mācību programmas apguvi.

2022. gada 1. septembrī JC uzsāka Jaunsargu 3 līmeņu pilotprojekta programmas 1.1. un 2.1. līmeņa testēšanu pamatskolas vecuma bērniem. Plānots, ka jaunā programma tiks ieviesta no 2024. gada.

Paralēli Jaunsargu interešu izglītības programmai jaunsargiem tiek piedāvāts apgūt speciālās programmas. Pērn tika apstiprinātas 10 speciālās programmas. Speciālajās programmās darbojas jaunsargi, kuri vēlas nodarboties ar dažādiem sporta veidiem, kā arī vēlas pilnveidot savu fizisko sagatavotību (vispārējo fizisko sagatavotību), kā arī padziļinātāk apgūt orientēšanos un sporta tūrisma elementus.

2022. gadā JC organizēja vai piedalījās dažādos sporta pasākumos: Jaunsardzes kausā Biatlonā, Baltijas karavīru sporta spēlēs, Jaunsardzes sporta spēlēs, u.c. Rimi maratonā piedalījās 133 jaunsargi. Norisinājās ikgadējās orientēšanās sacensības “Vējiņa kausis”, kurās piedalījās 67 jaunsargi, un “Pulkveža Jura Dalbiņa kausis”, kurās piedalījās 80 jaunsargi.

Izpildot Saeimas 2018. gada 7. jūnija lēmumu “Par valsts aizsardzības mācības iekļaušanu valsts vidējās izglītības standartā”, 2022./2023. mācību gadā valsts aizsardzības mācība (VAM) tiek pasniegta 10 398 izglītojamiem 147 izglītības iestādēs.

2022. gada vasarā VAM pirmā mācību gada izglītojamajiem bija iespēja brīvprātīgi piedalīties praktisko iemaņu nometnēs, kur praksē tika nostiprināts VAM ietvaros apgūtais un uzlabota fiziskā sagatavotība. Paralēli divas VAM pirmā mācību gada nometnes norisinājās no 2022. gada 1. līdz 11. jūnijam militārajos mācību poligonos “Lāčusils” un “Mežaine”. Vēl viena VAM pirmā mācību gada nometne norisinājās no 2022. gada 24. jūlija līdz 3. augustam militārajā mācību poligonā “Lāčusils”. Kopā trīs VAM pirmā mācību gada nometnēs piedalījās 164 izglītojamie.

Papildu VAM klātienēs programmai 2022. gada 1. septembrī tika uzsākts VAM tālmācības programmas pilotprojekts divās izglītības iestādēs – Latvijas Zinātņu tālmācības vidusskolā un Jelgavas novada neklātienēs vidusskolā. VAM tālmācības programmas pilotprojekts tiek pasniegts 61 izglītojamam.

Jaunsargu instruktori apmeklēja kvalifikācijas kursus, kas nepieciešami jaunsargu instruktora amata pienākumu kvalitatīvai pildīšanai: jaunākā instruktora kursu vai kareivja speciālista kursu un instruktora speciālista kursu, nometņu vadītāju kursu, paplašinātās pirmās palīdzības apmācības programmu u.c.

Vairāk nekā 90 jaunsargu instruktoru turpināja vai uzsāka studijas Latvijas augstskolās ar mērķi iegūt augstāko pedagoģisko izglītību.

Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centrs

Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centrs (VAMOIC) 2022. gadā turpināja pārvaldīt aizsardzības infrastruktūru, tai skaitā nodrošināja uzņemošās valsts atbalstu kompetences ietvaros.

Kopējais apsaimniekoto infrastruktūras objektu (ēku un zemes vienību) skaits 2022. gada noslēgumā sasniedza 1485 vienības, zemes platības 21 tūkstoši ha, tai skaitā vairāk nekā 14 tūkstoši ha mežu platības.

Aizsardzības infrastruktūras apsaimniekošanas, tai skaitā elektroenerģijas un apkures, kopējie izdevumi 2022. gadā sasniedza 37 miljonus eiro. Iepirkumu procesos tiek turpināta Zaļā publiskā iepirkuma prasību ieviešana, vērtētas un testētas iespējas veikt tādu preču iegādi, kuru izgatavošanā nav pielietotas bīstamas ķīmiskas vielas un materiāli, kas var kaitēt un piesārņot apkārtējo vidi. VAMOIC ir uzsācis gatavot iepirkumus par videi draudzīgas ar elektrību darbināmas tehnikas piegādi saimniecisko darbu veikšanai militārajās bāzēs. Turpinās siltumapgādes infrastruktūras un energoefektivitātes uzlabošana, kā rezultātā 2022. gadā kopējais sasniegtais enerģijas ietaupījums ir 3480 MW h.

2022. gadā turpinās aizsardzības infrastruktūras attīstība atbilstoši NBS attīstības un NATO sabiedroto izvietojanas plāniem – VAMOIC nodrošināja pilna cikla būvniecības procesa organizēšanu un projektu vadību visā valsts teritorijā esošajos valsts aizsardzības objektos – ēku un būvju apsekošanu, projektēšanas uzdevumu izstrādi, projektēšanas darbu uzraudzību, būvdarbu autoruzraudzību un būvuzraudzību, objektu pieņemšanu ekspluatācijā un konsultēšanu garantijas termiņa laikā. 2022. gadā Būvniecības programmas un Decentralizēto būvniecības darbu grafiku ietvaros īstenoti darbi 33,81 miljona eiro apmērā.

Pērn VAMOIC veica vides aizsardzības pasākumus valsts aizsardzības militāros objektos, tostarp piesārņojuma izpēti un monitoringu (vēsturisko piesārņojumu, degvielas uzpildes stacijas, ūdens kvalitātes mērījumus), dabas vērtību izpēti un aizsardzību (virsāju atbrīvošanu no atvasēm, invazīvo sugu ierobežošanu), kā arī nodrošināja centralizētu aizsardzības nozarē radušos bīstamo atkritumu un specializēti utilizējamu atkritumu nodošanu tālākai apsaimniekošanai.

2. nodaļa

Izmantojot Luksemburgas Lielhercogistes piešķirtos finanšu līdzekļus, turpināta vēsturiskā naftas piesārņojuma sanācija Zemessardzes 19. bataljona bāzē Ulbrokā, Ropažu novadā, un Zemessardzes 54. bataljona bāzē Ogrē. Darbus plānots pabeigt 2023. gada vasarā.

Veikti sagatavošanās darbi, un izstrādāta sanācijas darbu programma, lai 2023. gadā varētu uzsākt apjomīgu sanācijas projektu bijušajā naftas produktu pārkraušanas termināla vietā NBS Aviācijas bāzē Lielvārdē.

Veikti apjomīgi grants ceļu uzlabošanas darbi - grunts ceļu un grants seguma ceļu nesošās virskārtas uzlabošanas darbi 6,4 km garumā (Ādažu poligonā 2,8 km, poligonā "Lāčusils" 1,7 km, poligonā "Meža Mackeviči" 1,9 km). Sagatavota meža augsne 50 ha apjomā, kopras jaunaudzes 200 ha apjomā, autoceļi planēti 400 km apjomā, lai palielinātu ugunsdrošību, sagatavotas un uzturētas meža mineralizētas joslas 300 km garumā.

Tāpat kā visiem meža īpašniekiem, arī Aizsardzības ministrijai tās valdījumā esošajos mežos jāievēro meža nozares normatīvajos aktos noteiktās prasības par meža atjaunošanu. Meža atjaunošana tiek veikta katru gadu. Pērn stādīšanas darbi veikti gan pavasarī, gan rudenī. Iestādīti 92 tūkstoši priežu, septiņi tūkstoši egļu un trīs tūkstoši melnalkšņu stādu.

Poligonā "Meža Mackeviči" apstādīti 36 ha, Ādažu poligonā 9 ha, bet poligonā "Lāčusils" vairāk nekā 20 ha. Turpmāk šajās platībās būs jāveic jaunā meža kopšanas darbi. Astoņi meža meliorācijas uzturēšanas/pārbūves būvprojekti kopā 35 km kopgarumā atrodas dažādās izpildes stadijās (pabeigta projektēšana, būvdarbi, iesākti būvdarbi). Pirmo reizi poligonu apsaimniekošanā tika izmantots mobilais ganāmpulks, kas ir efektīva un izmaksu ziņā lēta metode.

Valsts aizsardzības loģistikas un iepirkumu centrs

Valsts aizsardzības loģistikas un iepirkumu centrs (VALIC) 2022. gadā nodrošināja pilna cikla karavīru apgādi ar individuālo ekipējumu, veica iepirkumus aizsardzības nozares un citu valsts pārvaldes iestāžu vajadzībām, tai skaitā epidemioloģiskās drošības nodrošināšanas resursu, nepieciešamo iepirkumu organizēšanu.

VALIC kopumā apguva finansējumu vairāk nekā 31,6 miljonu eiro apmērā - NBS apgādes funkcijas ietvaros veica materiāltehnisko līdzekļu iegādi, t.i., pasūtījumus esošo līgumu ietvaros 18 miljonu eiro vērtībā, bet individuālie aizsardzības līdzekļi tika iegādāti 13,6 miljonu eiro vērtībā. Nodrošinot funkciju veikt centralizētos publiskos iepirkumus AM un tās padotībā esošo iestāžu, kā arī NBS vajadzībām, pērn veikts darbs pie 240 iepirkumu procedūrām.

Nodrošinot individuālo aizsardzības līdzekļu, medicīnisko ierīču un dezinfekcijas līdzekļu, kas paredzēti epidemioloģiskās drošības nodrošināšanai, centralizētu iegādi, pērn VALIC turpināja darbu papildu jau 2021. gadā veiktajām iegādēm. 2022. gadā ir veiktas cenu aptaujas un noslēgti piegādes līgumi, lai nodrošinātu individuālo aizsardzības līdzekļu pieejamību skolās, medicīnas iestādēs, valsts un pašvaldību institūcijās pēc pieprasījuma. Individuālo aizsardzības līdzekļu piegādes 2022. gadā nodrošinātas šādos apjomos: SARS-CoV-2 vīrusa antigēna noteikšanas pašpārbaudes testi – 13 815 004 gab., SARS-CoV-2 vīrusa antigēna noteikšanas testi – 1 440 066 gab., daudzkārt lietojamas sejas aizsargmaskas – 987 976 gab., ķirurģiskās maskas (tips IIR) – 380 400 gab., respiratori FFP2 bez vārsta – 1 275 520 gab. Kopumā 2022. gadā individuālajiem aizsardzības līdzekļiem tika apgūts finansējums 13,6 miljonu eiro apmērā.

2022. gadā VALIC veica arī atbalsta funkcijas nodrošināšanu citām valsts institūcijām, tajā skaitā organizējot ekipējuma iegādi Valsts robezsardzes

vajadzībām, kā arī realizējot centralizētu iepirkumu un izveidojot dinamisko iepirkumu sistēmu degvielas (dīzeļdegvielas un 95E benzīna) iegādei tiešās valsts pārvaldes iestādēm.

Nodrošinājuma reformas ietvaros tika uzlabota un optimizēta centralizētā profesionālā dienesta un zemessargu apgādes sistēma, kā arī ieviesti vienoti apgādes principi. Tika nodrošināts, ka profesionālā dienesta karavīri un zemessargi tiek ekipēti pēc vienotiem individuālā ekipējuma apgādes standartiem vienās un tajās pašās noliktavās, piemērojot tuvākās noliktavas apkalpošanas metodi. Pateicoties izveidotajam vienotajam individuālā ekipējuma datu pārvaldības apgabalam, tiek nodrošināts, ka karavīri un zemessargi var saņemt un nodot ekipējumu ne tikai savai vienībai piekritīgā VALIC noliktavā, bet arī citās reģionālās noliktavās, piemēram, atrodoties mācību komandējumā vai militārajās mācībās citā Latvijas reģionā.

2022. gadā tika veikta Jaunsardzes centra noliktavu un apgādes funkcijas pārņemšana, noliktavas rezervju plānošana, papildināšana un Valsts aizsardzības mācības programmas nodrošināšana ar materiāltehniskiem līdzekļiem. Uzsākoties kadetu apmācībai Pulkeža Oskara Kalpaka profesionālā vidusskolā, no VALIC noliktavām tika nodrošināta audzēkņu apgāde ar formastērpa sastāvdaļām un individuālo ekipējumu.

2022. gadā tika īstenota masveida pāreja uz jauno kamuflāžas paternu WLPT. Lielākā daļa karavīru un zemessargu jau ir saņēmuši vismaz vienu jaunā parauga formas tērpu. Plānots, ka pāreja uz jauno formas tērpu turpināsies arī 2023. gadā. Papildus VALIC nepārtraukti turpina uzlabot ekipējuma tehniskos parametrus un iegādāties jauna, uzlabota parauga ekipējumu. Tika intensīvi papildinātas noliktavu rezerves, lai spētu apgērbt un nodrošināt kaujas rezervi ne tikai profesionālā dienesta karavīriem un zemessargiem, bet arī NBS rezerves karavīriem. Tika nodrošināta arī Jaunsardzes centra audzēkņu, instruktoru un Valsts aizsardzības mācības nometņu apgāde ar ekipējumu.

VALIC ieviesa arī kvalitatīvu iestāžu materiāltehnisko līdzekļu datu uzskaiti un tās kontroli visā aizsardzības nozarē. 2022. gadā vairāku nodokļu maksātāju režīmā tika apvienotas deviņas AM iestādes. Materiāltehnisko līdzekļu datu bāzes izveides darbs turpināsies līdz 2024. gadam, kad vienotā datu uzskaites sistēmā tiks apvienotas visas aizsardzības nozares iestādes.

Latvijas Kara muzejs

2022. gadā Latvijas Kara muzejs attīstīja un dokumentēja muzeja krājumu, veica pētniecības un izglītojošo darbu, veidoja izstādes un uzturēja sabiedrībai pieejamas muzeja ekspozīcijas. Muzeja rezultātos rādītājus atbilstoši publiskas iestādes darbības būtībai ietekmē mijiedarbība ar sabiedrību.

Latvijas Kara muzejs ir viena no vadošajām institūcijām Latvijas militārās vēstures pētniecībā. Reaģējot uz politisko situāciju Eiropā, sadarbībā ar domnīcu “*Creative Museum*” muzejs tiešsaistē organizēja trīs diskusiju ciklu “Kā muzejā runāt par karu?” 2022. gada 3. – 4. novembrī muzejs organizēja starptautisku zinātnisku konferenci “Karš, ideoloģija un vara: Krievijas ekspansija Eiropā vēstures gaitā”. Konferencē referātus nolasīja 13 vēstures pētnieki no Latvijas un ārvalstīm, tajā skaitā divi Latvijas Kara muzeja vēsturnieki. Iesūtītie referāti tiks publicēti konferences rakstu krājumā.

Latvijas Kara muzeja darbinieki ar priekšlasījumiem piedalījušies citu zinātnisko un akadēmisko institūciju rīkotajās konferencēs un semināros Latvijā un ārvalstīs (ASV, Igaunijā, Lietuvā, Polijā un Beļģijā) gan klātienē, gan tiešsaistē, kopumā aizvadītajā gadā nolasot 14 priekšlasījumus par Latvijas militāri politiskās vēstures tēmām.

Kopumā 2022. gadā muzeja vēsturnieki publicēja 56 populārzinātniskus rakstus par vēsturi periodiskajos izdevumos un interneta vietnēs. Pārskata periodā aktivizējās ilustrētu publikāciju par vēstures notikumiem, personībām un muzeja krājumu ievietošana Latvijas Kara muzeja mājaslapā, muzeja

2. nodaļa

Facebook un Instagram kontā. Pārskata periodā publicēti 23 šādi pētnieciskie darbi.

Sagatavots izdošanai krājuma katalogs par II pasaules kara priekšmetiem “100 liecības par Latviju II pasaules karā”. Pārskata periodā izdota arī kārtējā muzeja gadagrāmata “Latvijas Kara muzeja gadagrāmata XIX”, kurā publicēti 11 muzeja darbinieku pētnieciskie raksti.

Latvijas Kara muzejs veiksmīgi realizēja ekspozīcijas “Liepājas krasta artilērijas baterija Nr. 2” izbūvi munīcijas noliktavās Tobago ielā 1, Liepājā. Pārskata periodā to apmeklēja 1889 interesenti.

2022. gada 20. janvārī muzejā tika atklāta izstāde “Barikādēm – 30: Postenis Nr. 1. 1991.- 2021.” Reaģējot uz politisko situāciju Eiropā, muzejs sagatavoja informatīvu izstādi “Krievijas Federācijas agresija pret citām valstīm”, tā pieejama arī virtuāli muzeja mājaslapā www.karamuzejs.lv un muzeja Facebook kontā. Pārskata periodā atklāta izstāde “Kārlis Smiltēns – karavīrs un mākslinieks”. Ikgadējā Muzeju nakts pasākuma ietvaros sagatavota un eksponēta ekspresizstāde “Ļaunums dzen asnus”.

Sadarbībā ar AM muzeja ārpus telpām eksponētas izstādes “NATO paplašinātās klātbūtnes kaujas grupas Latvijā – 5 gadi” un “Uzvaras parka vēsture laika griežos. 1621- 2022.”

Muzeja krājums, kuru veido kolekciju kopums, ir svarīgākais muzeja darbības resurss. Muzeja krājuma darbs ir reglamentētākā muzeja darba funkcija. 2022. gadā Latvijas Kara muzeja krājums papildinājies ar 2944 jauniem eksponātiem par Latvijas militāro un militāri politisko vēsturi. Līdzās rakstiskā formātā veiktajai krājuma uzskaitē, nodaļas veic krājuma priekšmetu skenēšanu un ievadīšanu digitālajā Nacionālajā muzeju krājuma kopkatalogā. Pārskata periodā katalogā ievietoti 11 725 priekšmeti. Veikti restaurācijas un konservācijas darbi 93 krājuma priekšmetiem. Krājuma finansiālā novērtēšana tiek veikta ne tikai jauniegūtajiem muzeja priekšmetiem, bet arī

pakāpeniski tiek novērtēts vairākos gadu desmitos veidotais krājums. Pērn novērtēti 2231 eksponāts, sagatavotā dokumentācija nodota grāmatvedībai krājuma priekšmetu uzņemšanai uzskaitē.

2022. gadā muzeja sniegtos pakalpojumus izmantoja 94 579 apmeklētāji, t.sk. Ziemassvētku kauju muzejā - 11 808, O. Kalpaka muzejā un piemiņas vietā “Airītes”- 4 813. Muzeja darbinieki apkalpoja 425 ekskursijas, sniedza pētniekiem, kultūras projektu autoriem un interesentiem 783 konsultācijas par militāro vēsturi, muzeja priekšmetiem un personālijām. Pēc sabiedrības pieprasījuma muzeja speciālisti nolasīja 21 lekciju dažādās auditorijās, četras no tām - pilsētvidē. Muzeja darbinieki novadīja 208 tematiskās nodarbības skolēniem. Muzejā un tā nodaļās notika 24 publiskie pasākumi.

2022. gadā tika uzturēta Latvijas Kara muzeja un tā divu teritoriālo struktūrvienību (Ziemassvētku kauju muzeja Jelgavas rajona Valgundes novadā un O. Kalpaka muzeja un piemiņas vietas “Airītes” Saldus novada Zirņu pagastā) infrastruktūra.

Pārskata gadā uzsākta muzeja nodaļas “O.Kalpaka muzejs un piemiņas vieta “Airītes”” saimniecības ēkas pārbūve un kaujas priekšposteņa un vēsturiskās klēts pamatu būvniecība. Uzsākta arī militārās tehnikas laukuma un fortifikācijas būvju ekspozīcijas projektēšana.

Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra

2022. gadā turpinājās darbi, lai modernizētu ģeodēzisko atskaites sistēmu. Pilnveidota koordinātu sasaiste ar Eiropas Zemes atskaites sistēmu ETRS89, šo darbu ietvaros veikta ģeodēzisko raksturlielumu iegūšana, analīze un apstrāde no fundamentāli nostiprināto pastāvīgo bāzes staciju tīkla LATREF, kas nodrošina Latvijas koordinātu sistēmas starptautisku sasaisti un iekšējo noteiktību punktiem Vaiņodē, Alūksnē un Daugavpilī.

Nodrošināta ģeodēziskās atskaites sistēmas pārvaldība, veicot valsts ģeodēziskā tīkla apsekošanu, uzmērīšanu, sakārtošanu un pilnveidošanu Kurzemes un Zemgales teritorijā.

Nodrošināta nepārtraukta pastāvīgo globālās pozicionēšanas bāzes staciju sistēmas “LatPos” pakalpojuma darbība, kas visiem lietotājiem pieejama bez maksas. 2022. gadā strauji pieaudzis sistēmas lietotāju skaits, it īpaši precīzajā lauksaimniecībā.

Lai nodrošinātu valsts ģeodēziskā tīkla punktu aizsardzību, Būvniecības informācijas sistēmā sagatavoti un izsniegti tehniskie noteikumi būvprojektiem, izskatīti un saskaņoti būvprojekti, gatavoti atzinumi par objektu nodošanu ekspluatācijā.

LĢIA, sadarbojoties ar Nacionālo kultūras mantojuma pārvaldi un vietējām pašvaldībām, turpināja piedalīties UNESCO Pasaules mantojuma objekta - Strūves ģeodēziskā loka saglabāšanas un popularizēšanas aktivitātēs. Sniegtas konsultācijas Strūves loka punkta “Palzmar” labiekārtošanai, sagatavota informācija stendam pie šī punkta.

Sadarbībā ar Igaunijas Valsts zemes dienestu LĢIA pabeigusi starpvalstu sadarbības projektu “GeoRefAct”. Tā rezultāts ir harmonizētas abu valstu ģeodēziskās atskaites sistēmas pierobežas teritorijā, un interneta vidē bez maksas pieejami augstas precizitātes ģeodēzisko pārrēķinu rīki. Ar aktīvu LĢIA darbību panākta Latvijas, Igaunijas un Lietuvas oficiāla uzņemšanas Ziemeļvalstu ģeodēzijas komisijā kā pilntiesīgam partnerim.

Uzsākts Latvijas Republikas teritorijas aerofotografēšanas 8. cikls (2022.–2024. gads), kura ietvaros 2022. gadā veikta Latvijas rietumu daļas aerofotografēšana 20 562 km² platībā ar 20 cm izšķirtspēju. Iegūtie dati pieņemti, apstrādāti, no tiem izgatavotas ortofoto kartes.

Uzsākts 2. Latvijas Republikas teritorijas aerolāzerskenēšanas cikls (2022.–2027. gads). Iegūti aerolāzerskenēšanas dati par 3685 km² platību

Kurzemes teritorijā. Piegādātie dati pieņemti, apstrādāti, tiek nodrošināta to iestrāde visas Latvijas augstumu modeļos.

Turpinājās darbs pie Rīgas pilsētas 3 dimensiju realitātes modeļa izveides un uzlabošanas visai pilsētas un tai pieguļošajai teritorijai.

Turpināta ūdensteču un ūdenstilpju dziļumu datu ieguve. 2022. gadā iegūti dati par 123 km², kas ietver informāciju par 350 ezeriem un posmu no Daugavas upes.

Nodrošināta ģeotelpiskās informācijas pamatdatu sagatavošana un aktualizēšana civilajām vajadzībām. Sagatavoti topogrāfiskie plāni mērogā 1:2000 dažādu pilsētu teritorijām 73,9 km² apjomā - jauni dati par Alūksnes, Madonas, Salaspils, Smiltenes, Ventspils, Balvu, Viļakas, Gulbenes pilsētām. Turpināta vienotā objektu klasifikatora un kodējuma topogrāfiskās kartes mērogā 1:10 000 datu sagatavošana Latvijas centrālās daļas teritorijai. Pabeigta 3. izdevuma topogrāfiskās kartes mērogā 1:50 000 datu sagatavošana.

Turpinājās Vietvārdu datubāzes aktualizācija un papildināšana. 2022. gada beigās Vietvārdu datubāzē bija 183 793 vietvārdu, kas attiecas uz 131 625 ģeogrāfiskajiem objektiem. Turpināta ģeotelpiskās informācijas pamatdatu sagatavošana un aktualizēšana militārajām vajadzībām saskaņā ar NATO ģeotelpiskās informācijas politiku un pēc NBS pieprasījuma.

Pabeigta topogrāfiskās kartes mērogā 1:100 000 izgatavošana ar pusautomātisko kartogrāfiskās ģeneralizācijas metodi. Tādējādi pirmo reizi visas valsts teritorijai sagatavota šāda mēroga militārā topogrāfiskā karte. Izmantojot daļēji automatizētās kartogrāfiskās ģeneralizācijas tehnoloģijas, turpināta topogrāfiskās kartes mērogā 1:50 000 4. izdevuma sagatavošana. Aeronavigācijas un topogrāfisko karšu sagatavošanas vajadzībām uzturēta LĢIA Svarīgo objektu datubāze.

2. nodaļa

Turpināta LĢIA informāciju tehnoloģiju infrastruktūras modernizācija, lai paaugstinātu Ģeotelpisko pamatdatu informācijas sistēmas (ĢPIS) kapacitāti un veikspēju un pilnveidotu ģeotelpiskās informācijas ražošanas un izplatīšanas tehniskās vides iespējas.

Uzlabota Karšu pārlūka “LĢIA Kartes” funkcionalitāte. Pabeigta jaunās Vietvārdu datu bāzes aplikācijas otrā kārta, tajā iekļaujot papildu funkcionalitāti, tai skaitā izveidota sasaiste ar “LĢIA Kartes”.

Nodrošināta LĢIA sagatavotās un uzturētās ģeotelpiskās informācijas izplatīšana un pakalpojumu sniegšana – reģistrēti 111 pieteikumi ģeoinformācijas jomā, noslēgts 61 pakalpojuma sniegšanas līgums.

Aktualizēta informācija un nodrošināta LĢIA ģeotelpisko datu kopu un pakalpojumu pieejamība valsts vienotajā ģeotelpiskās informācijas portālā, valsts pārvaldes pakalpojumu portālā “Latvija.lv” un Eiropas Komisijas INSPIRE ģeoportālā.

Turpinātas aktivitātes ģeotelpisko datu atvēršanā – publicētas piecas jaunas bezmaksas tīmekļa pakalpes - 2. un 3. cikla ortofotokartes, ierobežojumu zonas ap militārajiem lidlaukiem un aviācijas poligoniem, Latvijas pārskata karte mērogā 1:250 000.

Atbilstoši standarta ISO 9001:2015 prasībām nākamajam trīs gadu periodam “Bureau Veritas Latvia” auditēta un pārsertificēta LĢIA kvalitātes vadības sistēma, kas ietver procesus, kas saistīti ar aeronavigācijas datu un aeronavigācijas informācijas ģenerēšanu, sagatavošanu, apstrādi, uzglabāšanu un sniegšanu. LĢIA gatavo digitālos datus par gaisa kuģu lidojumiem potenciāli bīstamiem objektiem visā valsts teritorijā, kuru augstums virs to atrašanās vietas reljefa ir 100 metri vai vairāk, un aeronavigācijas vajadzībām paredzēto digitālo reljefa (apvidus) modeli visai valsts teritorijai. Papildu sertificētajai jomai LĢIA paplašina kvalitātes vadības sistēmu ar jaunām darbības nozarēm.

Ievērojot Ģeotelpiskās informācijas likumā LĢIA noteikto uzdevumu nodrošināt starpvalstu līgumos noteikto Latvijas Republikas valsts robežas robežzīmju ģeodēzisko koordinātu noteikšanu un to attēlošanu kartēs, turpināts darbs pie Latvijas un Lietuvas valsts robežas redemkārijas.

Turpināta tipogrāfijas “Latvijas karte” modernizācija – iegādāta sublimācijas prese, kas ļauj veikt apdruku uz auduma. Tipogrāfija “Latvijas karte” 2022. gadā izpildīja 730 dažādus aizsardzības nozares pasūtījumus, tai skaitā tiražēja 194 dažādas civilām un militārām vajadzībām paredzētas karšu lapas.

Militārās izlūkošanas un drošības dienests

Militārās izlūkošanas un drošības dienests (MIDD) ir valsts drošības iestāde, kas veic militāro pretizlūkošanu, izlūkošanu un citus Valsts drošības iestāžu likumā, Operatīvās darbības likumā un citos normatīvajos aktos noteiktos uzdevumus.

2022. gadā MIDD pildīja Valsts drošības iestāžu likumā un citos normatīvajos aktos tam noteiktos uzdevumus: nodrošināja AM, tās padotībā esošās iestādes un NBS ar to darbībai nepieciešamo pretizlūkošanas un izlūkošanas informāciju, veica ievērojamu darbu, lai atklātu un sadarbībā ar citām valsts drošības iestādēm novērstu ārvalstu speciālo dienestu, kā arī organizāciju vai atsevišķu personu graujošo darbību (spiegošanu, sabotāžas, pretvalstisku darbību vai terorismu) AM, tās padotībā esošajās iestādēs un NBS. Tāpat MIDD veica pasākumus, lai aizsargātu valsts noslēpumu AM, tās padotībā esošajās iestādēs un NBS, un kontrolēja to izpildi, pārbaudīja pretendentes, kuri vēlas saņemt speciālās atļaujas (licences), kuras izsniedz AM atsevišķu licencēšanai pakļautu komercdarbības veidu veikšanai, kā arī sniedza atzinumus par speciālo atļauju izsniegšanu. Iestāde veica personu un telpu atbilstības drošības prasībām pārbaudes AM, tās padotībā esošajās iestādēs, NBS, militārajos objektos, kā arī iestādēs, organizācijās un komercsabiedrībās, kuru darbība ir saistīta ar valsts noslēpumu militārās aizsardzības jomā. MIDD kā

Latvijas Republikas nacionālā signālu izlūkošanas iestāde veica un kontrolēja signālu izlūkošanu, kā arī nodrošināja iegūtās informācijas aizsardzību. Vienlaikus MIDD pildīja arī citus normatīvajos aktos un starptautiskajos līgumos, kā arī MK un AM noteiktos uzdevumus, t.sk. nodrošināja efektīvu informācijas apmaiņu ar NATO un ES struktūrām un partnervalstīm, veica fiziskās drošības pasākumu pārbaudi MIDD kompetencē esošajos nacionālajai drošībai svarīgajos objektos (kritiskajā infrastruktūrā) u.c.

Nacionālie bruņotie spēki

Nacionālie bruņotie spēki (NBS) sastāv no – regulārajiem spēkiem, Zemessardzes un NBS rezerves. NBS personāla skaits 2022. gadā bija 7277, tostarp 6443 profesionālā dienesta karavīri, 830 civilie darbinieki un četri ierēdņi. Pērn profesionālajam dienestam rekrutēts 401 pilsonis, tostarp 335 nosūtīti uz militāro pamatapmācību, 113 nosūtīti uz virsnieka pamatapmācību. 66 personas ir iestājušās profesionālajā dienestā no Zemessardzes vai atjaunojušās profesionālajā dienestā no rezerves karavīra statusa.

Sauszemes spēku Mehanizētā kājnieku brigāde (SzS MKBde) ar vēsturiski lielāko kontingentu mācībās ārpus Latvijas teritorijas piedalījās starptautiskajās militārajās mācībās “*Allied Spirit 2022/ XIII*”, kas norisinājās 2022. gada sākumā. Šajās ASV organizētajās mācībās Vācijā piedalījās 1300 NBS karavīri ar 450 tehnikas vienībām (no tām 120 CVRT bruņumašīnas). SzS MKBde piedalījās arī vietējā un starptautiskā līmeņa mācībās, kā arī starptautiskajās operācijās, nodrošinot rotas lieluma vienību rotāciju KFOR misijā.

SzS MKBde veica apmācību Ukrainas karavīriem, arī vienību sagatavošanu kaujas dežūrai NATO Sevišķi ātras reaģēšanas vienības (VJTF) sastāvā, nodrošināja atbalstu Valsts robežsardzei nelegālās imigrācijas ierobežošanai uz Latvijas un Baltkrievijas robežas.

Zemessardzē (ZS) pērn uzņemti 2546 jaunie zemessargi. Veikti vairāki grozījumi normatīvajos aktos, tostarp veiktas izmaiņas, kas attiecas uz uzņemšanu Zemessardzē, tostarp līdz 65 gadiem pagarināts vecums, līdz kuram var turpināt dienestu ZS. Palielināts sociālo garantiju grozs zemessargiem, kuripilda ar kaujas atbalstu saistītu amatu pienākumus. ZS nodrošināja atbalstu Iekšlietu ministrijai valsts ārējās robežas stiprināšanā un Veselības ministrijai vakcinācijas procesa nodrošināšanā.

ZS veikta dažādu veidu transportlīdzekļu iegāde spēju palielināšanai, īpaši vieglo kājnieku spējas attīstībā, kā arī tika turpināta ZS infrastruktūras attīstība. ZS sniedza plašu atbalstu Ukrainas bruņoto spēku karavīru apmācības nodrošināšanai.

Speciālo operāciju pavēlniecība (SPECOPS) pērn plānoja virkni starptautisko mācību un piedalījās nozīmīgākajās militārajās mācībās. SPECOPS aktīvi sadarbojās ar valsts drošības iestādēm un Iekšlietu ministrijas pakļautības struktūrvienībām, kā arī sniedza apjomīgu atbalstu Ukrainas bruņoto spēku apmācībā.

Mācību vadības pavēlniecība (MVP) veica personāla kolektīvās un individuālās apmācības – iesaistītas visas MVP skolas. 2022. gadā MVP skolas un mācību centri realizēja 161 kursu, kuros savu kvalifikāciju paaugstināja kopskaitā 5872 NBS karavīri un civilie darbinieki, kā arī 15 amatpersonas no citām valsts un pašvaldību institūcijām (ministrijām, aģentūrām un dienestiem). Apmācīti arī 66 NATO un programmas „Partnerattiecības mieram” (*Partnership for Peace*) valstu karavīri.

2022. gadā izstrādātas un apstiprinātas 60 (sešdesmit) jaunas mācību programmas. Latvijas Nacionālo aizsardzības akadēmiju absolvēja un pirmo virsnieka pakāpi “leitnants” ieguva 73 kadeti. Virsnieka speciālista pamatkursu absolvēja seši klausītāji. Zemessardzes vada komandiera kursu absolvēja 19 zemessargi. Profesionālo kvalifikāciju paaugstināja 32 karavīri. Starptautiskie projekti un sadarbība tika turpināti gan attālināti, gan klātienē.

2. nodaļa

Jūras spēki turpināja IMANTA klases kuģu pretmīnu sistēmas modernizāciju. Sadarbībā ar NATO 1. pastāvīgo jūras pretmīnu grupu (SNMCMG1) un NBS SzS MKBde tika veiktas kaujas šaušanas mācības ar netiešo uguns atbalstu. Jūras spēku Mīnu kuģu eskadras kuģis A-53 VIRSAITIS veica dežūru SNMCMG1. Jūras spēku Patruļkuģu eskadra mācību ietvaros pārbaudīja Jūras spēku operatīvās darbības plāna neparedzēta naftas, bīstamo vai kaitīgu vielu piesārņojuma gadījumā jūrā izpildi. Tika sniegts atbalsts arī Latvijas hidroekoloģijas institūtam jūras monitoringa nodrošināšanai.

Gaisa spēki turpināja vidējas klases helikopteru nomaiņas procedūru. Veikta divu UH-60M “*Black Hawk*” iegāde, kas nodrošinās ātru reaģēšanas spēju un atbalstu atbilstoši NBS izvirzītiem operacionāliem uzdevumiem, kā arī spēju sniegt atbalstu glābšanas operācijās. Tika pārņemti Igaunijas Gaisa spēku gaisa kuģi An-2 un to tehniskais aprīkojums. Veikta lidmašīnu “*Tarragon*” iegāde un pieņemšana, kas nodrošinās pilotu kvalifikācijas uzturēšanu, kā arī NBS mācību un apmācību procesu realizāciju.

NBS Štāba bataljons turpināja savu pamatzdevumu - atbalstu militāro ceremoniju nodrošināšanā. NBS Štāba bataljons sniedza būtisku atbalstu NBS Operacionālā un atbalsta štāba izvēšanā mācību “Namejs” ciklā, kā arī Latvijas teritorijā notiekošo starptautisko mācību nodrošināšanā.

Militārā policija (MP) turpināja nodrošināt amatpersonu un objektu ikdienas apsardzes funkcijas, kā arī sniedza atbalstu konvoju pavadīšanā. MP veica uzdevumus starptautiskajā operācijā KFOR, atbalstot Latvijas kontingentu. Tika turpināta MP/ZS projekta attīstība fiziskās drošības pasākumu nodrošināšanai Ādažos, kā arī veikta bezpilota gaisa kuģu kontrole noteiktajās gaisa telpās.

Nodrošinājuma pavēlniecība 2022. gadā uzsāka militāro atbalstu Ukrainai, transportējot NBS rīcībā esošos materiāltehniskos līdzekļus, un nodrošināja humānās palīdzības kravu piegādes valsts struktūrām.

Nodrošinājuma pavēlniecība turpināja sniegt uzņemošās valsts atbalstu un reālās dzīves atbalstu Latvijā izvietotajai NATO paplašinātās klātbūtnes kaujas grupai, kā arī atbalstu daudznacionālo spēku rotācijām.

Gaisa atbalsta kontrolieri (*Joint Terminal Attack Controller – JTAC*) ir viena no spējām, ko Latvijas bruņotie spēki attīstījuši, pateicoties partnerībai ar ASV Mičiganas Nacionālo gvardi. JTAC spējas uzturēšanā NBS ir sasniedzis pilnu operacionālo gatavību, un programma ir pašpietiekama. Speciālisti īpašu uzmanību pievērš *Joint Close Air Support* (JCAS) nodrošināšanai konvencionāla kara situācijā. Latvijas gaisa atbalsta kontrolieri 2022. gadā turpināja sadarbību ar ASV Gaisa spēku pavēlniecības Eiropā apmācību vienību 4CTS, divas reizes gadā piedaloties mācībās “*Spartan Dagger*”. Latvijas gaisa atbalsta kontrolieri turpina darbu pie tuvā gaisa atbalsta (*CAS – Close Air Support*) spējas digitalizācijas ieviešanas. Programmas ietvaros ir organizēti vairāki pasākumi tuvā gaisa atbalsta jomā – tika organizēts ikgadējais CAS kurss, turpināta sadarbība ar Slovēnijas Gaisa spēku un Polijas JTAC skolu. Sekmīgi turpināta sadarbība ar ASV Mičiganas Nacionālo gvardi. 2022. gadā Latvijas NBS spēja JCAS jomā būtiski tika papildināta, piegādājot Gaisa spēkiem divas ultravieglās lidmašīnas *Tarragon* pilotu un JTAC speciālistu apmācības veikšanai.

Pildot Militāro inženieru attīstības plānu, veikta Kaujas inženieru vienību Spridzināšanas spējas ekipējuma papildināšana, tādējādi nodrošinot vienības ar tehnoloģiski attīstītu ekipējumu spridzināšanas uzdevumu izpildei. Sekmīgi turpināta sadarbība ar valsts un nevalstiskajām organizācijām pretmobilitātes jomā atbilstoši NBS un organizāciju savstarpēji noslēgtajām vienošanām, veicot kopēju apmācību organizēšanu un iesaistot organizācijas NBS vienību taktiskajās mācībās. Turpinājās darbs pie M3 mobilās mehanizētās pārceltuves iegādes. Sniegts atbalsts Ukrainas bruņoto spēku karavīru apmācībā.

Pretgaisa aizsardzības (PGA) jomā turpinājās īsas darbības rādiusa pretgaisa aizsardzības sistēmas raķešu iegāde, kā arī veikta PGA raķešu sistēmas operatoru apmācība un sauszemes komponentes speciālistu sagatavošana. Tika izveidota darba grupa “*Medium Range Air Defence – MRAD*” sistēmu iepirkumam, kura apzināja potenciālos ražotājus un, saņemot ražotāju piedāvājumus, veica izvērtēšanu.

Prettanku jomā notika pirmās jaunās paaudzes “*Carl Gustav*” M4 prettanku ieroču sistēmu piegādes, kā arī veikta operatoru apmācība. Esošā “*SPIKE*” prettanku ieroču sistēmu “saime” papildināta ar ER (*Extended Range*) vadāmo prettanku ieroču sistēmu, kā arī iesāktas sarunas par iespējama jauna līguma slēgšanu SPIKE sistēmu, raķešu un rezerves daļu iegādei.

Netiešās uguns atbalsta spējā tika turpināts darbs pie spējas dažādu funkciju attīstības – sensoru, munīcijas un apgādes atbalsta jomās. Uzsākts darbs pie atsevišķām nākotnes attīstības kapacitātēm, kas būtiski uzlabos netiešās uguns atbalsta spējas, piemēram, uguns vadības, tālās darbības artilērijas, radaru sistēmām un gudrās munīcijas jomas.

Sniegts atbalsts Ukrainas bruņotajiem spēkiem apmācības un bruņojuma jomās. Apbruņojuma jomā turpinājās NBS rīcībā esošo ieroču nomaīņa uz NATO standarta ieročiem. Turpinājās atbalsta ieroču optisko ierīču iegāde, kas būtiski uzlabo NBS kaujas spējas diennakts tumšajā laikā. Veikta izpēte par strēlnieku ieroču attīstības tendencēm un to pieejamību pasaules tirgū, kā arī to piemērotību NBS uzdevumu izpildei.

Transporta jomā sadarbībā ar Igaunijas bruņotajiem spēkiem turpinājās uzsāktais iepirkums par kravas transportlīdzekļu ar kravnesību no 5 tonnām līdz 15 tonnām un speciālo loģistikas transportlīdzekļu virs 15 tonnām iegādi.

Atbilstoši noslēgtajam līgumam ar “*Patria Land Oy*” notika transportlīdzekļu piegādes. NBS vienības turpināja saņemt bruņutransportierus PATRIA XA-

300, kā arī uzsāka to integrāciju vienību uzdevumu izpildē. Ražotājs sadarbībā ar NBS speciālistiem strādāja pie komandvadības bruņutransportiera izstrādes.

Militārā džipa VR FOX ražotājs sadarbībā ar NBS speciālistiem strādāja pie otrā prototipa izstrādes, paralēli veicot primāros ražotāja testus. Otrais prototips tiek būvēts uz esošas pamatbāzes un būs aprīkojams ar jumtu, durvīm, logiem un militāro aprīkojumu, tādējādi panākot transportlīdzekļa plašāku pielietojumu dažādās NBS vienībās.

Ekipējuma jomā notiek karavīru un zemessargu nodrošināšana ar jauna parauga Softshell jakām un WoodLatPat lietus kostīma jakām un biksēm. Uzsākta Jūras spēku karavīru nodrošināšana ar jauna parauga jūrnieku formas tērpiem. Veikta NBS vienību nodrošināšana ar nodaļas, vada, noliktavu teltīm, dažāda veida konteineriem, termālajiem maskēšanās tīkliem, aizsardzības bastioniem un dzeloņstieplēm. NBS šautuvju nodrošināšanai veikts pasūtījums par dažādu paceļamo mērķu iegādi. Turpinās iepirkumu procedūras par modulāro kaujas bruņu/uzkabes vestu iegādi.

Nodrošinājuma un uzņemošās valsts atbalsta (UVA) plānošanas jomā nodrošināts nacionālās un NATO aizsardzības plānošanas pasākumu atbalsts. Mācību laikā aktivizēts nodrošinājuma komandvadības elements, veikta tā funkcionālā pārbaude un standarta operāciju procedūru pilnveide.

Veikta Latvijā izvietoto NATO paplašinātās klātbūtnes, ASV bruņoto spēku, Dānijas bruņoto spēku un Spānijas pretgaisa aizsardzības vienību nodrošinājuma atbalsta plānošana un koordinācija. Sniegts atbalsts sabiedroto spēku un Latvijas organizēto militāro mācību plānošanā un nodrošināšanā Latvijas teritorijā, kā arī ārpus tās.

Komunikācijas jomā turpinājās darbs pie komunikācijas koncepcijas un taktisko dokumentu izstrādes. Turpinās NBS Komunikācijas spējas integrācija visu līmeņu štābos, tiek organizēta

2. nodaļa

individuālā un kolektīvā apmācība NBS Komunikācijas spējas speciālistiem un ekspertiem. Komunikācijas spējas elementi pilnveido sadarbību ar valsts un reģionālā līmeņa struktūrām un iestādēm visaptverošas valsts aizsardzības kontekstā. Turpinās sadarbība komunikācijas jomā daudzpusējos un divpusējos starptautiskās sadarbības formātos.

Militārās mācības

Galvenās mācības 2022. gadā bija "NAMEJS 22", kuras norisinājās pavasara un rudens mācību posmos. "NAMEJS 2022" pavasara posma mācību kopējais mērķis bija pilnveidot nacionālo un sabiedroto spēku vienību integrāciju aizsardzības uzdevumu veikšanai. Militāro mācību cikla "NAMEJS 2022" pavasara posms apvienoja vairākas starptautiskās mācības: "Defender Europe", "Knight Legion", "Swift Response", "Summer Shield" un Igaunijas Aizsardzības spēku lielākās militārās mācības "Hedgehog". Sabiedroto valstu vienības mācībās tika pārstāvētas ar sauszemes mehanizētajām vienībām, artilēriju, aviācijas un desanta apakšvienībām, kā arī operacionālās plānošanas elementiem, apgādes un nodrošinājuma vienībām. "NAMEJS 2022" pavasara posma mācībās sabiedroto valstu personāla skaits bija aptuveni 3000, no NBS piedalījās aptuveni 2700 karavīri un zemessargi. Mācību "NAMEJS 2022" rudens posms tika fokusēts uz NBS un civilo sadarbības partneru sadarbību, lai nodrošinātu valsts aizsardzības plāna izpildi nacionālā līmenī. Mācībās piedalījās Latvijas un sabiedroto bruņoto spēku karavīri, zemessargi, rezerves karavīri, tai skaitā Latvijas pilsoņi, kas apgūst rezervistu militārās apmācības kursu, Aizsardzības ministrijas darbinieki un Iekšlietu ministrijas struktūru personāls – policijas, robežsardzes un Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta pārstāvji, Tieslietu ministrijas Ieslodzījuma vietu pārvaldes personāls, kā arī Neatliekamā medicīniskās palīdzības dienesta pārstāvji. "NAMEJS 2022" rudens posmā piedalījās vairāk nekā 8700 dalībnieki, no kuriem teju 2000 bija ārvalstu karavīri.

NBS turpināja iesaistīties un atbalstīt NATO, ES un Latvijas stratēģisko partneru organizētās starptautiskās mācības. Ierobežotā sastāvā NBS piedalījās Apvienoto reaģēšanas spēku (JEF) mācībās "Joint Protector". NBS nozīmētās artilērijas un izlūku vienības piedalījās Sevišķi ātras reaģēšanas spēku (VJTF) 23 mācībās "Stolzer Wettiner" un "Wettiner Heide". Tika īstenotas SzS MKBde un eFP kaujas grupas kopējās mācības "Kristāla Bulta", "Sudraba Bulta". Ar saņemtajām "Patria" 6x6 bruņumašīnām SzS MKBde piedalījās mācībās "Arrow" Somijā un mācībās "Dragoon Spirit" Lietuvā, integrējot kājnieku manevru izpildē jaunās 6x6 bruņumašīnas.

NATO komandstruktūras mācību ietvaros NBS personāls piedalījās Multinacionālās divīzijas "Ziemeļi" mācībās "BST Knight Belfry I", "Knight Lavard", "Knight Legion", "Knight Swift", "Knight Pantheon", "Knight Broasword", "Knight Belfry II" un "Knight Lion", atbalstot mācības gan ar krīzes štata personālu, gan ar padoto vienību izspēli.

Tika turpināta sadarbība ar Mičiganas Nacionālo gvardi. 20 Latvijas karavīri 2022. gada vasarā piedalījās starptautiskajās militārajās mācībās "Northern Strike" ASV, lai kopā ar ASV karavīriem stiprinātu bruņoto spēku spējas. Zemessardze piedalījās militārās mācībās Latvijā un turpināja aktīvu sadarbību ar Lietuvas un Igaunijas brīvprātīgajām militārajām organizācijām, piedaloties kopīgās mācībās gan Latvijā, gan kaimiņvalstīs.

Kopumā 2022. gadā Nacionālie bruņotie spēki un Zemessardze piedalījās vairāk nekā 130 Latvijas un starptautiska mēroga militārajās mācībās, stiprinot kaujas spējas un pilnveidojot savietojamību ar sabiedroto valstu bruņotajiem spēkiem.

Dalība starptautiskajās operācijās un spēku struktūrās

Misijā Kosovā KFOR piedalījās 251 NBS karavīrs. Eiropas Savienības (ES) apmācību misijā Mali (EUTM) piedalījās pieci NBS karavīri. NATO misijā Irākā (NMI) piedalījās 33 NBS karavīri. ANO misijā

Mali (MINUSMA) piedalījās trīs NBS karavīri. ES jūras spēku misijā Itālijā (EUNAVFOR) piedalījās četri NBS karavīri.

NATO reaģēšanas spēkos (*NATO Response Force - NRF*) Sevišķi ātras reaģēšanas vienības (*VJTF*) (L) sastāvā – 26 NBS karavīri, bet NATO reaģēšanas spēkos (*NATO Response Force - NRF*) Sevišķi ātras reaģēšanas vienības (*VJTF*) (M) sastāvā – 53 NBS karavīri. NRF Tūlītējas reaģēšanas spēkos (*Initial Follow on Forces Group – IFFG*) piedalījās 236 NBS karavīri. Savukārt NATO reaģēšanas spēku (*NATO Readiness Initiative – NRI*) sastāvā 120 NBS karavīri.

Bruņojuma kontroles aktivitātes

Bruņojuma kontroles jomā 2022. gadā Krievijas Federācijas (KF) sāktā agresija pret Ukrainu būtiski ietekmēja Latvijas bruņojuma kontroles un visu EDSO darbību kopumā. Vēl pirms kara sākuma, 2022. gada janvārī, Latvijas Bruņojuma kontroles dienests pieprasīja inspekciju KF teritorijā EDSO Vīnes dokumenta ietvaros. Inspekcijas rajons ar nolūku tika izvēlēts iespējamā KF karaspēka koncentrācijas apgabalā. Latvijas Bruņojuma kontroles inspekcija no KF puses tika atteikta, pamatojot to ar Covid-19 uzliesmojumu Krievijā.

KF sāktās agresijas pret Ukrainu rezultātā, kā arī Baltkrievijai atbalstot šo agresiju un ļaujot izmantot savu teritoriju uzbrukumam, ir apturēta sadarbība ar KF un Baltkrieviju EDSO bruņojuma kontroles jomā. Sadarbības apturēšana bruņojuma kontroles jomā ietver NATO valstu pasludināto principu “*no boots on the ground*”, kurai Latvija stingri seko. Latvijas bruņojuma kontroles inspektori nepiedalās pasākumos ar KF vai Baltkrievijas pārstāvju piedalīšanos, tāpat tiek atteiktas EDSO Vīnes dokumenta inspekcijas un novērtējuma vizītes Latvijas teritorijā.

2022. gada decembrī Zviedrijā notika ikgadējā Baltijas un Ziemeļu valstu bruņojuma kontroles ekspertu darba sanāksme. Periodiski notiek trīs Baltijas valstu bruņojuma kontroles ekspertu

darba sanāksmes, kurās notiek apmainīšanās ar viedokļiem, dalīšanās ar pieredzi un saskaņota valstu rīcība. 2022. gada novembrī Kijivā notika Latvijas un Ukrainas bruņojuma kontroles ekspertu tikšanās, pieredzes apmaiņa par bruņojuma kontroles lomu konflikta laikā.

Atbalsts civilajai sabiedrībai

Krasta apsardzes dienesta Jūras meklēšanas un glābšanas koordinācijas centrs vadījis 21 meklēšanas un glābšanas operāciju. Jūras spēku peldlīdzekļi tika iesaistīti 13 operācijās, izglābts viens cilvēks. Trīs reizes Jūras spēku peldlīdzekļi tika iesaistīti medicīniskās evakuācijas operācijās. Jūras spēku peldlīdzekļi četras reizes tika iesaistīti Valsts vides dienesta Jūras un iekšējo ūdeņu pārvaldes vides inspektoru zvejas reidu nodrošināšanā. Reidu laikā tika veikta 26 zvejas kuģu un trīs zvejas laivu pārbaudes. Jūras spēki Latvijas teritoriālajā jūrā un iekšējos ūdeņos neitralizēja vienu 76mm pamatdarbības lādiņu, 32 gab. – mīnmetēju lādiņus, vienu bruņsītošo lādiņu, divas vācu enkurmīnas.

ZS 17 gadījumos iesaistījās pazudušu cilvēku meklēšanā. ZS neitralizēja 4563 sprādzienbīstamus priekšmetus un 72 069 vieglās strēlnieku munīcijas vienības.

NBS sniedza atbalstu Covid-19 izplatības ierobežošanā, sadarbojoties ar valsts un pašvaldību institūcijām un sniedzot atbalstu sabiedrībai. ZS aktīvi sniedza atbalstu Covid-19 izplatības mazināšanā un ierobežošanā, sniedzot atbalstu vakcinācijas pret Covid-19 procesam. Papildus ZS sniedza atbalstu Valsts robežsardzei uz robežas ar Baltkrieviju, lai nepieļautu Valsts robežas nelikumīgu šķērsošanu.

Pulkveža Oskara Kalpaka profesionālā vidusskola

Pulkveža Oskara Kalpaka profesionālā vidusskola ir profesionālās vidējās izglītības iestāde, kur vispārizglītojošo priekšmetu studijas apvienotas ar militāro pamatprasmju un vērtību attīstīšanu. Skolēns

2. nodaļa

šeit attīstās kā inteliģenta un godīga personība ar līdera dotībām, psiholoģisku noturību, atbildības sajūtu un attīstītām fiziskajām spējām. Mācību programmu ir izstrādājusi Aizsardzība ministrija sadarbībā ar Valsts izglītības satura centru.

2022. gadā Pulkveža Oskara Kalpaka profesionālā vidusskola turpināja savu attīstību un izaugsmi. Tika pilnveidoti normatīvie akti, lai nodrošinātu atbalstu izglītojamajiem un pilnvērtīgu mācību procesa norisi.

Mācībām Pulkveža Oskara Kalpaka profesionālajā vidusskolā pēc intensīva atlases procesa pirmajā atlases kārtā pieteicās ap 80 pretendenti. 2022./2023. mācību gadu uzsāka 77 izglītojamie, tostarp 29 kadeti otrajā kursā un 48 kadeti pirmajosursos. Izglītojamie nāk no dažādām Latvijas vietām, 27 novadiem.

Profesionālās vidusskolas kadeti aktīvi iesaistījās izglītības, sabiedriskajās un sporta aktivitātēs. Kadeti piedalījās erudīcijas spēlēs, piemēram, televīzijas spēlē “Gudrs, vēl gudrāks”, erudīcijas konkursā “Es zinu visu”, kā arī erudīcijas konkursā “Bebr[a]s”, erudīcijas konkursā “PROF 22”. Iesaistījās Prezidenta kancelejas rīkotajās diskusijās par godu Satversmes 100. gadskārtai, kā arī gatavojot Prezidenta runu par godu Latvijas Republikas 104. proklamēšanas gada dienai.

Lai pārbaudītu savas zināšanas vispārīzglītošajos priekšmetos, kadeti aktīvi piedalījās matemātikas, fizikas, latviešu valodas, angļu valodas olimpiādēs, iegūstot arī godalgotas vietas reģiona līmenī. Kadeti aktīvi iesaistījās Skolu čempionāta Taku skrējienā, “Stirnu buka” posmos, starpskolu sacensībās “3x3 basketbolā”, Nakts orientēšanās, “Patria Race” sacensībās, “Zemessardze izaicina” un Drosmes skrējienos. Kadeti un skolas pārstāvji piedalījās dažādos pasākumos – Oskara Kalpaka piemiņas pasākumā Oskara Kalpaka muzejā un piemiņas vietā “Airītes” 6. martā, 4. maija parādē Saldū, Lāčplēša dienas pasākumos Kandavā, Kuldīgā un “Airītēs”, 18. novembra NBS vienību parādē Rīgā.

Tiek veidotas skolas tradīcijas, piemēram, 6. janvārī – pulkveža Oskara Kalpaka dzimšanas dienā – tiek rīkotas militāras aktivitātes kadeti un skolas personālam. 3. martā, godinot Kurzemes atbrīvošanas sākumu, notiek pirmā kursa iesvētības, kuru noslēgumā kadeti saņem skolas uzšuves un kursa standartu. Par tradīciju ir kļuvusi mācību gada svinīgā atklāšanas ceremonija, kas notiek septembra vidū.

No 23. maija līdz 22. jūnijam notika pirmā kursa kadetu kvalifikācijas prakse sadarbībā ar NBS Mācību vadības pavēlniecības Nacionālas aizsardzības akadēmijas kadeti un Zemessardzes instruktoriem, nostiprinot un pilnveidojot profesionālās vidusskolas kadetu praktiskās zināšanas, apgūstot karavīru pamatapmācības pirmo posmu.

2022. gadā Izglītības kvalitātes valsts dienests veica Pulkveža Oskara Kalpaka profesionālās vidusskolas mācību programmas, izglītības iestādes un izglītības iestādes direktora akreditāciju. Akreditācijas procesā par skolas stiprajām pusēm tika atzīta kopējās uzvedības un atbildības standartu izpratne. Akreditācija tika iegūta uz sešiem gadiem.

3. nodaļa. Aizsardzības ministrijas personāls

2022. gadā Aizsardzības ministrijā bija apstiprinātas 267 amata vietas. Strādājošo skaits 2022. gada 31. decembrī bija 246, no tiem 186 ierēdņi, 48 darbinieki un 12 karavīri. AM administratīvo vadību 2022. gadā nodrošināja trīs valsts sekretāra vietnieki (politikas jautājumos, nodrošinājuma jautājumos un finanšu jautājumos), 12 departamentu direktori un piecu patstāvīgo nodaļu vadītāji.

2022. gadā reorganizēta Centrālās grāmatvedības nodaļa un izveidots Grāmatvedības uzskaites pakalpojuma departaments ar divām nodaļām – Atlīdzības un norēķinu nodaļu un Uzskaites un pārskatu nodaļu.

Darbu starptautiskajās organizācijās, t.sk. NATO struktūrās, veica 91 AM darbinieks un karavīrs, t.sk. 9 aizsardzības atašeji, 2 aizsardzības padomnieki, 11 pārstāvji starptautiskā organizācijā, viens vecākais referents, divi vecākie eksperti. Militāro pārstāvju grupā (MPG) militāro dienestu ārvalstīs pildīja 66 NBS karavīri.

2022. gadā AM pieņemti darbā 45 jauni darbinieki, t.sk. ierēdņu amatos iecelti 35 darbinieki. 2022. gadā AM no darba atbrīvoti 42 darbinieki, t.sk. 12 – pēc paša vēlēšanās, 10 – pamatojoties uz savstarpēju vienošanos, 12 – uz noteiktu laiku noslēgta darba līguma izbeigšana, viens – ierēdņa skaita samazināšana, viens – neatbilstība ieņemamajam amatam, divi – pārcelti uz citām iestādēm, četri karavīri rotēti uz NBS.

Aizvadītajā gadā AM strādāja 152 (61,8%) sievietes un 94 (38,2%) vīrieši. 22,8% darbinieku bija vecumā līdz 30 gadiem, 25,6% - vecumā no 31 līdz 40 gadiem, 34,1% - vecumā no 41 līdz 50 gadiem, 13,8% - vecumā no 51 līdz 60 gadiem un 3,7% - vecumā no 60 gadiem.

4,5% AM darbinieku ir vidējā vai vidējā profesionālā izglītība, 95,5% augstākā izglītība (t.sk. 33,1% – bakalaura, 44,2% – maģistra grāds un 0,4% doktora grāds).

Aizvadītajā gadā bērna kopšanas atvaļinājumā atradās 12 darbinieki.

2022. gadā ministrija izsludināja 37 konkursus uz 38 amata vietām, uz kurām kopumā pieteicās 241 pretendents.

AM darbinieki turpināja uzlabot svešvalodu (angļu un franču) prasmes. AM organizētajos angļu valodasursos mācījās 28 AM darbinieki, franču valodasursos – seši AM darbinieki. Četri AM darbinieki franču valodu apguva Francijas institūta Latvijā organizētajos franču valodasursos Valsts administrācijas skolā. Ārvalstīs mācību kursus apmeklēja 28 darbinieki, tajā skaitā ASV Starptautiskās militārās apmācības programmas (IMET) kursus septiņi AM darbinieki.

4. nodaļa. Komunikācija ar sabiedrību

4.1. Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi

V2022. gadā AM informēja sabiedrību par Latvijas valdības sniegto militāro atbalstu Ukrainai cīņā pret Krievijas uzbrukumu, kā arī Latvijas iedzīvotāju, uzņēmumu un nevalstisko organizāciju apkopotajiem ziedojumiem un iniciatīvām. Tāpat AM informēja par Latvijas dalību divpusējos un daudzpusējos starptautiskās sadarbības formātos, kuru mērķis bija politisks un praktisks atbalsts Ukrainai.

Aizvadītā gada jūlijā AM paziņoja par valsts aizsardzības dienesta pakāpenisku ieviešanu, gada otrajā pusē informēja par valsts aizsardzības dienesta likumprojekta izstrādi un skaidroja plānotos valsts aizsardzības dienesta īstenošanas principus.

Pērn AM informēja par Sēlijas militārā poligona izveidi Aizkraukles un Jēkabpils novadu teritorijā ar mērķi stiprināt valsts aizsardzības spējas un nodrošināt NATO sabiedroto spēku pastāvīgu klātbūtni Latvijā. Līdztekus informācijai AM tīmekļvietnē, aizsardzības nozares ziņu portālā sargs.lv un sabiedrības informēšanai ar plašsaziņas līdzekļu starpniecību, AM rīkoja tikšanos ar Aizkraukles un Jēkabpils novadu iedzīvotājiem, lai iepazīstinātu ar Sēlijas militārā poligona izveides plāniem un atbildētu uz iedzīvotāju jautājumiem.

AM informēja sabiedrību arī par Latvijas valsts aizsardzības spēju attīstību, ko aizsardzības nozare sekmēja, ieguldot līdzekļus gan NBS materiāltechniskajā nodrošinājumā, gan karavīru un zemessargu profesionalitātes pilnveidošanā.

Sabiedrība tika informēta par aptuveni 120 NBS militārajām mācībām, tostarp vingrinājumiem kopā ar NATO sabiedroto valstu karavīriem, kā arī sabiedroto uzņemšanu Latvijā. Līdztekus pastāvīgajai NATO paplašinātās klātbūtnes kaujas grupai pērn Latvijā tika uzņemti karavīri arī no ASV un Dānijas.

AM informēja sabiedrību arī par starptautisko sadarbību aizsardzības jomā, kurā būtiskākais notikums pērn bija NATO samits Madridē, kurā NATO dalībvalstis vienojās par turpmākajiem soļiem Alianses atturēšanas un aizsardzības politikas stiprināšanai.

Tāpat AM informēja sabiedrību par NBS kaujas spēju attīstību, sauszemes spēkiem turpinot mehanizācijas projektu, kas ietver "Patria" 6x6 bruņutransportieru iegādi, kā arī Gaisa spēkiem saņemot pirmos divus no Latvijas pasūtītajiem ASV helikopteriem UH-60M "Black Hawk". Tāpat sabiedrība tika informēta par bruņoto spēku pretgaisa aizsardzības spēju stiprināšanu un netiešās uguns atbalsta spējas stiprināšanu. Sabiedrība tika informēta arī par aizsardzības nozares infrastruktūras projektu attīstību visā Latvijā.

AM turpināja informēt par aizsardzības nozares sadarbību ar Latvijas uzņēmējiem, kas sekmēja gan NBS apgādi, gan ražotspēju un eksporta attīstību. Vienlaikus AM sniedza uzņēmējiem un pētniecības iestādēm aktuālo informāciju par iespējām pieteikties Latvijas, Eiropas Savienības un NATO organizētos semināros un projektu konkursos.

AM izplatīja informāciju par Ministru kabineta apstiprinātiem vai Saeimas pieņemtiem tiesību aktiem un Ministru kabineta lēmumiem.

AM turpināja informēt un uzrunāt sabiedrību, lai vairotu zināšanas un izpratni par dienestu militārajās struktūrās un aicinātu tām pievienoties. 2022. gada aprīlī un maijā AM īstenoja komunikācijas kampaņu – "Nāc nosargāt un stiprināt!" Tajā AM uzrunāja iedzīvotājus par iestāšanos Zemessardzē un par pieteikšanos rezervistu apmācībām, uzsverot, ka tikai kopīgiem spēkiem ir iespējams palielināt valsts aizsardzības spējas un stiprināt Latvijas drošību. 2022. gadā Zemessardzes rindās tika uzņemts 2271 jaunais zemessargs, kas ir trīs reizes vairāk salīdzinājumā ar 2021. gadu. Savukārt NBS profesionālajā dienestā un studijām Nacionālajā Aizsardzības akadēmijā tika rekrutēti 407 Latvijas pilsoņi.

Aizsardzības ministrija 2022. gadā organizēja četrus seminārus Latvijas reģionu pašvaldību, izglītības iestāžu, iestāžu, uzņēmumu un nevalstisko organizāciju vadītājiem, reliģisko organizāciju pārstāvjiem, reģionālo mediju pārstāvjiem par Latvijas drošībai un aizsardzībai aktuāliem jautājumiem. Seminārs tika veidots, lai veicinātu savstarpējo dialogu un ikvienam būtu iespēja rast atbildes uz jautājumiem par visaptverošu valsts aizsardzību un drošības izaicinājumiem Latvijā. Semināros piedalījās Aizsardzības ministrijas, Nacionālo bruņoto spēku un Zemessardzes brigāžu pārstāvji, kas semināra dalībniekus informēja par aktuālajiem drošības izaicinājumiem reģionā, Nacionālo bruņoto spēku attīstību un iesaisti krīzes situācijās, sabiedrības iesaisti valsts aizsardzībā. Tika organizētas arī galda mācības – izspēle par rīcību valsts apdraudējuma situācijā. Kopumā reģionālajos semināros piedalījās vairāk nekā 300 dalībnieki. Kurzemes reģiona pārstāvjiem seminārs notika 6. maijā, Vidzemes reģiona pārstāvjiem – 19. augustā, Latgales reģiona pārstāvjiem – 29. jūlijā, Zemgales reģiona pārstāvjiem – 3. jūnijā.

AM organizēja arī ikgadējo semināru par Latvijas aizsardzības un drošības aktuāliem jautājumiem augsta līmeņa valsts un privātā sektora amatpersonām, tostarp vadošo mediju redaktoriem, Latvijas vadošiem uzņēmējiem, kā arī viedokļu līderiem. Seminārā piedalījās vairāk nekā 70 dalībnieki. Semināra galvenais mērķis bija iepazīstināt un veidot izpratni par aizsardzības sistēmai būtiskiem jautājumiem, skaidrot valsts aizsardzības stiprināšanas uzdevumus un turpmākās attīstības prioritātes. Tika organizētas arī galda mācības ar visu klātesošo līdzdalību, lai padziļināti izprastu rīcību krīzes situācijā ne tikai no amatpersonu un valsts institūciju viedokļa, bet arī no mediju, uzņēmēju un kopējās sabiedrības perspektīvas.

Lai veicinātu sabiedrības vispārējo sagatavotību rīcībai krīzes situācijās, AM 2022. gada pirmajā pusgadā īstenoja lekciju ciklu “Aizsardzības nozares aktualitātes: kā sagatavoties krīzes situācijām?”, kur tika vadīta lekcija par 72h gatavību, 72h krīzes

somas saturu un rīcību krīzes situācijās. Tā laikā tika sniegtas teju 20 informatīvās lekcijas Latvijas reģionos – publiskajās bibliotēkās un vidusskolās. Lekcijas pēc pieprasījuma sniegtas arī pašvaldības un valsts iestādēs.

2022./2023. mācību gadā AM turpināja lekciju ciklu vidusskolām - “Kā mēs sargājam Latviju”. Projekta ietvaros lekcijām pieteicās vairāk nekā 100 izglītības iestādes. Mācību gada pirmajā semestrī – 2022. gada novembrī un decembrī – tika noorganizētas 88 lekcijas 73 skolās. Mācību gada otrajā semestrī – 2023. gadā – tika nodrošinātas vēl 33 lekcijas 29 izglītības iestādēs.

2022. gadā AM noslēdza līgumu ar Vidzemes augstskolu par mācību materiālu izstrādi par aizsardzības nozarei aktuālām tēmām “Latvijas valsts ideja un aizsardzība: no dibināšanas līdz mūsdienām”. Mācību materiālos kā viena no aplūkojamām tēmām ir arī visaptveroša valsts aizsardzības kā sabiedrības noturība krīzēs un spēja pretoties agresoram. Projekta ietvaros tika sagatavota mācību grāmata, trīs raidījumu cikli un 22 mācību materiālu video versijas – īsi, tematiski video par saturu, kas iekļauts mācību materiālā.

Aizsardzības ministrijas “Drošajā teltī” sarunu festivālā LAMPA 2022. gadā tika organizētas vairākas diskusijas, tostarp ar tematiku “Vai Latvijā esam drošībā?”, “Krīze – vai Tu esi tai gatavs?”, “Kāpēc viens nav karotājs?”, “Kādas mācības Latvija ir guvusi no Ukrainas kara”, “Inovācijas un tanki: Kā militārā industrija stiprinās un nosargās Latviju?” Tajās aizsardzības nozares vadība un Nacionālo bruņoto spēku pārstāvji diskutēja par Latvijas aizsardzības aktualitātēm, valsts pārvaldes un iedzīvotāju gatavību krīzes situācijām, kā arī militārās industrijas attīstību.

2022. gadā Aizsardzības ministrija (AM) sadarbībā ar atbildīgajiem dienestiem nodrošināja bukleta “Kā rīkoties krīzes gadījumā” papildinātās redakcijas sagatavošanu. Bukleta papildinātajā redakcijā iekļautas praktiskas norādes drošības stiprināšanai

4. nodaļa

dažāda apdraudējuma gadījumos. Buklets papildināts ar ieteikumiem par to, kā cīnīties ar dezinformāciju un kā sniegt atbalstu valsts aizsardzībai, tajā iekļauta informācija par to, kā rīkoties artilērijas apšaudes vai aviācijas uzlidojuma laikā, ķīmiska vai kodolapdraudējuma gadījumā.

Bukleta papildinātā redakcija latviešu, krievu un angļu valodā pieejama elektroniski aizsardzības nozares ziņu portāla “Sargs.lv” sadaļā “72 stundas”: www.sargs.lv/lv/tema/72stundas. 2022. gadā AM buklets tika nodrukāts vairāk nekā 400 tūkstošu eksemplāros un nodrošināta tā izdāle iedzīvotājiem. Lai nodrošinātu bukleta pieejamību sabiedrībai, drukātais buklets tika nosūtīts publiskajām un augstskolu bibliotēkām, valsts un pašvaldību vienotajiem klientu apkalpošanas centriem, pašvaldību klientu apkalpošanas centriem, Latvijas Pasta nodaļām, Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras Klientu apkalpošanas centriem un Nodarbinātības valsts aģentūras filiālēm visā Latvijā. Bukleti tika piegādāti arī teju 60 tūkstošiem Latvijas senioru, kuri ikmēneša pensiju saņem savās dzīvesvietās ar pastnieka starpniecību.

Sadarbībā ar Latvijas Neredzīgo bibliotēku un Viegļās Valodas aģentūru pērn buklets “Kā rīkoties krīzes gadījumā” tika “iztulkots” vieglajā valodā, lai nodrošinātu pēc iespējas plašāku sabiedrības izpratni.

2022. gada 7. un 8. septembrī AM sadarbībā ar mobilo sakaru operatoriem SIA “Latvijas Mobilais Telefons”, SIA “BITE Latvija”, SIA “Tele2” un Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestu mācību “AMEX 2022” laikā veica Latvijas iedzīvotāju apziņošanu ar SMS īsziņām, lai pārbaudītu Latvijas iedzīvotāju apziņošanu krīzes situācijās. Saņemot īsziņu, iedzīvotāju vēlamā rīcība bija iepazīšanās ar 72h bukleta saturu, lai zinātu, kā rīkoties dažādās krīzes situācijās.

Lai pateiktos par atbalstu un ieguldījumu Zemessardzes stiprināšanā, pēc zemessargu anketām un Zemessardzes bataljonu komandieru ieteikumiem tika izvirzīti atbalstošākie Latvijas darba devēji,

t.i., uzņēmumi, biedrības, pašvaldības un izglītības iestādes, kas atbalsta savus darbiniekus, kuri no darba brīvajā laikā iesaistās Zemessardzē un sniedz atbalstu Zemessardzei kopumā. Par 2021. gadā sniegto atbalstu Zemessardzei pateicības un goda rakstus pērn saņēma 83 atbalstītāji.

Jau ceturto gadu AM darbinieki piedalījās Bērnu klīniskās universitātes slimnīcas fonda rīkotajā labdarības akcijā “Drosmes kaste”, kurā bija sarūpējuši dāvaniņas mazajiem pacientiem. Akcijas mērķis ir radīt bērniem priecīgas emocijas brīdī, kad viņiem ir jāpārdzīvo kāda sāpīga vai nepatīkama procedūra. AM darbinieki organizēja labdarības akciju, lai sarūpētu saldumu paciņas Ukrainas karavīru bērniem un tādējādi sagādātu mazu, priecīgu pārsteigumu Ziemassvētkos.

Lai izskatītu dažādu sabiedrisko un nevalstisko organizāciju, fizisku un juridisku personu iesniegumus, kas attiecas uz sabiedrisko attiecību jautājumiem, ir izveidota Sabiedrisko attiecību padome (SAP). 2022. gadā notikušajās SAP sēdēs izskatīti teju 60 jautājumi, kas ietver dažādus sadarbības piedāvājumus, tostarp par aizsardzības nozares pārstāvju un karavīru dalību un atbalstu dažādos pašvaldību, sabiedrisko un nevalstisko organizāciju u.c. juridisku personu rīkotajos publiskajos pasākumos, ar Latvijas vēsturi un aizsardzības nozari saistītu grāmatu un filmu projekti, projekti par vēstures liecību saglabāšanu visā Latvijas teritorijā u.c. jautājumi.

Pārskata periodā palielinājās lietotāju skaits visos AM un NBS sociālo mediju kontos. Lielākais lietotāju skaita pieaugums pārskata periodā bija NBS Facebook, TikTok un Youtube kontiem, savukārt “Sargs.lv” Facebook lapas sekotāju skaits gada laikā dubultojies.

2022. gadā visstraujāk izauga @Latvijas_armija Facebook konta sekotāju skaits, kas 2022. gada beigās bija 46 021 sekotājs (+ 9514 sekotāji), savukārt AM kontam – 9614 sekotāji (+ 5095 sekotāji). Plašās auditorijas un daudzveidīgo satura formātu dēļ Facebook ir primārā sociālo mediju platforma

komunikācijai gan ar iekšējo, gan ārējo auditoriju. 2022. gada beigās “Sargs.lv” Facebook kontam bija 7777 sekotāji (+ 3987 sekotāji).

Gada laikā strauji turpināja augt NBS TikTok konta @latvijas_armija sekotāju skaits – 20 973 (+ 8609 sekotāji), kas skaidrojams ar platformas augsto popularitāti.

Instagram konts @latvijas_armija pērn sasniedza 14 505 sekotāju, kas ir par 1780 lietotājiem vairāk nekā 2021. gadā.

NBS Twitter kontam @Latvijas_armija 2022. gada beigās bija 19 889 sekotāji, bet AM kontam – 11 488 sekotāji. Gada laikā NBS Twitter konta sekotāju skaits pieauga par 6606 lietotājiem, savukārt AM konta – 4903. Twitter platforma galvenokārt tiek izmantota, lai ziņotu par nozares aktualitātēm, mācībām, dažādiem pasākumiem u.c. operatīvās informācijas vajadzībām.

2022. gadā Latvijas armijas Youtube konta abonētu skaits palielinājās līdz 14 100 lietotājiem, un kanālā augšupielādēts 121 video, sabiedrību informējot par aktualitātēm un nozīmīgiem aizsardzības nozares pasākumiem. Pārskata periodā videoklipi skatīti 1 009 300 reizes, kas ir par 67 700 skatījumiem vairāk nekā 2021. gadā.

Aizsardzības nozares portāla www.sargs.lv apmeklējumu skaits 2022. gadā būtiski pieauga. Gada laikā to apmeklēja 924 521 lietotāji, no kuriem 909 627 bija jauni lietotāji, savukārt kopējais apmeklējumu skaits kopš portāla pirmās darbības dienas sasniedz jau 1 698 992. Straujais apmeklējuma kāpums pērn ir skaidrojams arī ar portālā publicēto un sabiedrībai pieejamo informāciju gan par Krievijas sāktu karu Ukrainā, tā gaitu, kas joprojām ir viena no reģionā un pasaulē aktuālākajām tēmām, gan citiem ar aizsardzību un drošību saistītiem tematiem – vietējā un starptautiskā mērogā. Visapmeklētākās www.sargs.lv sadaļas pārskata periodā ir bijušas: “72 stundas”, “Buklets kā rīkoties krīzes situācijās?” un “Ziņas”.

Pērn aizsardzības nozares portālā “Sargs.lv” tika publicētas 4265 informācijas vienības – ziņas, intervijas, viedokļu raksti, foto, video u.c. materiāli. Portālā aptverts plašs tēmu loks par aizsardzības un drošības tematiem gan Latvijas, gan pasaules, tostarp ES un NATO, mērogā. Raksti un ziņas tapušas par NBS aktualitātēm, nozares politiku, uzņēmējdarbības, ekonomikas tematiem, drošību un militārās industrijas attīstību. Sekots līdzī aržemju ziņām, par pamatu izmantojot tikai uzticamus ārvalstu ziņu portālus un vietnes un adaptējot tos Latvijas lasītāju vajadzībām. Gada laikā tapuši arī daudzi viedokļu raksti un personstāsti – intervijas ar jaunsargiem, zemessargiem, profesionālā militārā dienesta un rezerves karavīriem.

Kā nozīmīgas “Sargs.lv” informatīvās sadaļas 2022. gadā jāmin trīs. Pirmkārt, rakstu sērija “Gads karā”, gatavojot materiālus par Krievijas sāktā kara Ukrainā norisi, gaitu un prognozēm. Tās tapšanā tika intervēti gan pašmāju, gan ārvalstu militārie un politiskie eksperti, kā arī analizēti uzticami publiskajā vidē pieejamie informācijas resursi. Otra liela sadaļa 2022. gadā – rakstu sērija par jaunieviesto valsts aizsardzības dienestu (VAD). Tajā publicēti materiāli – raksti, intervijas, ziņas, analīze par jaunā dienesta ieviešanu, norisi, iesaukšanas kārtību u.c. ar to saistītām aktualitātēm. Trešais jauninājums bija “Sargs.lv” podkāstu jeb raidierakstu “Droši ir zināt!” izveide, līdz ar to tika izveidots arī “Sargs.lv” Youtube kanāls, kurā visas šīs epizodes ir atrodamas un noklausāmas.

2022. gadā publicētas 14 raidieraksta epizodes par aktuāliem drošības un aizsardzības tematiem, kurās kā eksperti pieaicināti savas jomas eksperti. “Sargs.lv” Youtube kanālam pašlaik ir 207 abonenti, taču klausītāju skaits noteikti ir daudz lielāks, jo katra jaunā epizode tiek publicēta un aktualizēta gan pašā “Sargs.lv” lapā, gan sociālo tīklu ierakstos. Turklāt raidieraksti ir klausāmi arī vietnē *Spotify*.

4. nodaļa

4.2. Sadarbība ar nevalstisko sektoru

Sekmējot valsts aizsardzības stiprināšanu, atbalstu un izpratni par aizsardzības nozares jautājumiem sabiedrībā, AM ilggadējās sadarbības partneres ir vairākas ar nozari saistītas militāri patriotiskās organizācijas (MPO).

Sadarbībā ar MPO tika veicināta sabiedrības izpratne par valsts aizsardzības, drošības un ārpolitikas jautājumiem. Lai rosinātu aktīvāku nevalstiskā sektora iesaisti aizsardzības nozarē notiekošajos procesos un veicinātu izpratni par aizsardzības jautājumiem, AM regulāri informē pastāvīgos sadarbības partnerus par aktualitātēm un prioritātēm, kā arī izvērtē iespējamās sadarbības projektus.

Pērn AM ar MPO turpināja izvērst sadarbību projektos tādās jomās kā militārās vēstures liecību saglabāšana, apbedījumu un piemiņu vietu apsekošana, sakopšana, patriotiskā audzināšana, līdzdalība svētku un piemiņas dienās, vēsturiskās saiknes un liecību saglabāšana, atbalsts skolām, valstīm, diasporai, NBS popularizēšana un attīstības prioritāšu skaidrošana, politikas veidošana un diskusiju veicināšana par Latvijas drošības un aizsardzības politikas jautājumiem.

Nozīmīgu ieguldījumu turpināja sniegt karavīru veterānu MPO, informējot sabiedrību par valsts militāro vēsturi, aicinot uz atceres pasākumiem, kas godina izcilākos latviešu karavīrus un partizānus un atklāj mūsu armijas vēstures varonīgās lappuses, kā arī apkopojot informāciju par kritušajiem karavīriem, atklājot arvien jaunas nezināmo kritušo atdusas vietas, uzstādot piemiņas zīmes un nododot šo nozīmīgo informāciju jauniešiem.

5. nodaļa. Aizsardzības ministrijas plāns 2023. gadam

5.1. 2022. gadā uzsāktie pasākumi, kuri tiks turpināti

Turpinot 2022. gadā uzsāktu aizsardzības plānošanas procesu, 2023. gadā paredzēts izstrādāt NBS attīstības plānu 2024.-2036. gadam, ņemot vērā reģiona drošības aktualitātes un gūto pieredzi no Krievijas Federācijas iebrukuma Ukrainā.

Turpināsies darbs pie NBS Gaisa spēku spēju attīstības, ieviešot bruņojumā vidējās klases helikopterus UH-60M un vieglās klases helikopterus MD530. Tiks turpināta pretgaisa aizsardzības spēju attīstība, paredzot tuvās pretgaisa aizsardzības sistēmu modernizāciju un vidējas darbības rādiusa pretgaisa aizsardzības sistēmu ieviešanu.

NBS spēku attīstība notiek atbilstoši spēkā esošajam NBS attīstības plānam un projektu vadības dokumentiem. Prioritātes ir stiprināt NBS uguns jaudu tālās distancēs, jāturpina arī netiešās uguns atbalsta spējas ieviešana, t.sk. raķešu artilērijas spējas attīstība. Attīstot krasta aizsardzības spēju, NBS apbruņojumā tiks veikta pretkuģu raķešu sistēmu ieviešana. Tiks turpināta Zemessardzes kaujas spēju modernizēšana un kapacitātes uzlabošana, pakāpeniski ieviešot "Patria" 6x6 bruņumašīnas un nodrošinot zemessargus ar modernu ekipējumu. Tiks nodrošināta Latvijas dalība NATO, ES, ANO misijās un operācijās, kā arī uzturētas rotācijas apvienotajos reaģēšanas spēkos.

Turpināsies mācību "Kristaps" organizēšana, lai stiprinātu sadarbību starp pašvaldībām un NBS un veicinātu noturību valsts militāra vai hibrīdapdraudējuma gadījumā. Turpināsies nodrošinājuma reforma, atbrīvojot NBS no miera laika apgādes funkciju izpildes un nododot VALIC atbildībā kolektīvā ekipējuma, bruņojuma, ēdināšanas un medicīnas materiāltehnisko līdzekļu nodrošināšanu.

Tiks turpināts darbs sabiedrības informēšanā un psiholoģiskās noturības veicināšanā (informatīvo kampaņu, semināru, lekciju, diskusiju organizēšana).

5.2. 2023. gada galvenie uzdevumi un pasākumi

Aizsardzības ministrijas galvenās prioritātes 2023. gadā valsts aizsardzības spēju stiprināšanai ir Nacionālo bruņoto spēku kaujas spēju pilnveidošana, attīstot vidēja rādiusa pretgaisa aizsardzību, krasta aizsardzības un tālās darbības raķešu artilērijas sistēmas iegāde, kā arī pilnvērtīga valsts aizsardzības dienesta ieviešana Latvijas pilsoņiem. Tāpat būtiskas prioritātes ir militārās infrastruktūras un visaptverošas valsts aizsardzības sistēmas attīstība.

Atbilstoši Valdības deklarācijā noteiktajam 2023. gadā norit darbs pie jaunās Valsts aizsardzības koncepcijas izstrādes. Valsts aizsardzības koncepcijā atspoguļota drošības vides realitāte, ņemot vērā gūtās mācības no Krievijas kara Ukrainā un izceļot galvenos draudus Latvijas drošībai. Dokumentā noteikti aizsardzības stratēģijas principi un darbības virzieni šo principu sasniegšanai visaptverošas valsts aizsardzības koncepta ietvaros.

2023. gadā jāturpina aktīvi strādāt pie Latvijas interešu pārstāvības, sekmējot progresu uz priekšu vērstas ("forward defence") stratēģijas ieviešanā, tai skaitā panākot praktiskus rezultātus NATO paplašinātās klātbūtnes brigādes attīstībā. Gatavojoties 2023. gada NATO samitam Viļņā, jāstrādā pie jauno aizsardzības plānu apstiprināšanas, kā arī jāveicina apņemšanās sabiedroto vidū vēl vairāk investēt aizsardzības spēju stiprināšanā, jo īpaši pretgaisa un pretraķešu aizsardzības spējās. Latvijas interesēs ir Somijas un Zviedrijas dalība samitā kā pilntiesīgām Alianses dalībvalstīm.

Visaptverošas valsts aizsardzības jomā 2023. gadā plānoti pasākumi, lai pēc iespējas plašāk sagatavotos iespējamo situācijas attīstības scenāriju gadījumā, īpaši uzsverot sagatavotību institūciju un dienestu darbības nepārtrauktībai, kiberdrošībai, resursu krājumiem. Vienlaikus tiks analizētas gūtās mācības

5. nodaļa

no Krievijas uzbrukuma Ukrainā saistībā ar nepieciešamajiem uzdevumiem civilās aizsardzības ietvaros, ko realizēt saistītajām ministrijām. Tiek plānota kritiskās infrastruktūras D kategorijas paplašināšana un komersantu darbības nepārtrauktības plānu izstrāde un to testēšana mācībās.

2023. gadā tiks pievērsta pastiprināta uzmanība dažādu valsts apdraudējuma pārvarēšanas mācību organizēšanā, kā arī noturības veicināšanā. 2023. gada aprīlī Rīgā notika NATO Noturības simpozījs par dažādiem noturības aspektiem. Simpozījs pulcēja vairāk nekā 250 NATO dalībvalstu un partneru civilās un militārās nozares līderus, politikas veidotājus un ekspertus, lai veicinātu noturību kā katras valsts atbildību un alianses kolektīvo apņemšanos.

5.3. 2023. gadā plānotie sadarbības projekti un pētījumi

Lai arī turpmāk veicinātu politiķu, ierēdņu, ekspertu un sabiedrības izpratni par Latvijas aizsardzības interesēm un lai piesaistītu sabiedroto valstu atbalstu reģionālās drošības situācijas uzlabošanai, AM turpinās sadarboties ar domnīcām.

2023. gadā AM plāno sadarbību ārvalstu domnīcām – *The German Marshall Fund of the United States* (GMF) no ASV, *MacDonald-Laurier Institute* (MLI) no Kanādas un *Geneva Centre for Security Policy* (GCSP) no Šveices.

Tiek plānots arī ikgadējais sabiedriskās domas pētījums “Latvijas iedzīvotāju viedoklis par valsts aizsardzības jautājumiem”.

5.4. Aizsardzības ministrijas 2023. gada budžets

Programmas kods	Programmas nosaukums	Plānotais budžets (euro)
06.00.00.	Valsts drošības aizsardzība	24 741 523
12.00.00.	Kara muzejs	2 168 232
22.00.00.	Nacionālie bruņotie spēki	777 469 337
28.00.00.	Ģeodēzija un kartogrāfija	9 037 339
30.00.00.	Valsts aizsardzības politikas realizācija	22 696 596
31.00.00.	Militārpersonu pensiju fonds	18 924 450
33.00.00.	Aizsardzības īpašumu pārvaldīšana	114 007 403
34.00.00.	Jaunsardzes centrs	11 079 622
73.00.00.	Pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansētie projekti	44 389
97.00.00.	Nozaru vadība un politikas plānošana	1 623 311
	KOPĀ AM	986 825 214

Biežāk izmantotie saīsinājumi

AM	Aizsardzības ministrija
ASBE	Gaisa vadības un kontroles sistēmas programmatūras bāzētais elements
BALTDEFCOL	<i>Baltic Defence College</i> – Baltijas aizsardzības koledža
CVR(T)	<i>Combat Vehicles Reconnaissance (Tracked)</i> – kaujas izlūkošanas kāpurķēžu bruņutehnika
EAA (EDA)	Eiropas Aizsardzības aģentūra (<i>European Defence Agency</i>)
EDSO	Eiropas Drošības un sadarbības organizācija
eFP	Enhanced Forward Presence – Paplašinātās klātbūtnes
ES	Eiropas Savienība
IKP	iekšzemes kopprodukts
JEF	<i>Joint Expeditionary Force</i> – Apvienotie reaģēšanas spēki
JC	Jaunsardzes centrs
JTAC	<i>Joint terminal attack controller</i> - tuvā gaisa atbalsta kontrolieri
LĢIA	Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra
LKM	Latvijas Kara muzejs
MIDD	Militārās izlūkošanas un drošības dienests
MK	Ministru kabinets
MP	Militārā policija
MVP	Mācību vadības pavēlniecība
NATO	North Atlantic Treaty Organization – Ziemeļatlantijas līguma organizācija
NBS	Nacionālie bruņotie spēki
NRF	<i>NATO Response Force</i> – NATO Reaģēšanas spēki
NSIP	<i>NATO Security Investment Programme</i> – NATO Drošības investīciju programma
PGA	Pretgaisa aizsardzības
SNMCMG-1	Standing NATO Mine Countermeasures Group One – NATO 1. pretmīnu kuģu grupa
ŠB	Štāba bataljons
UVA	uzņemošās valsts atbalsts
VAK	Valsts aizsardzības koncepcija
VALIC	Valsts aizsardzības loģistikas un iepirkumu centrs
VAMOIC	Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centrs
VJTF	<i>Very High Readiness Joint Task Force</i> – Sevišķi ātras reaģēšanas spēki
VVA	Visaptveroša valsts aizsardzība